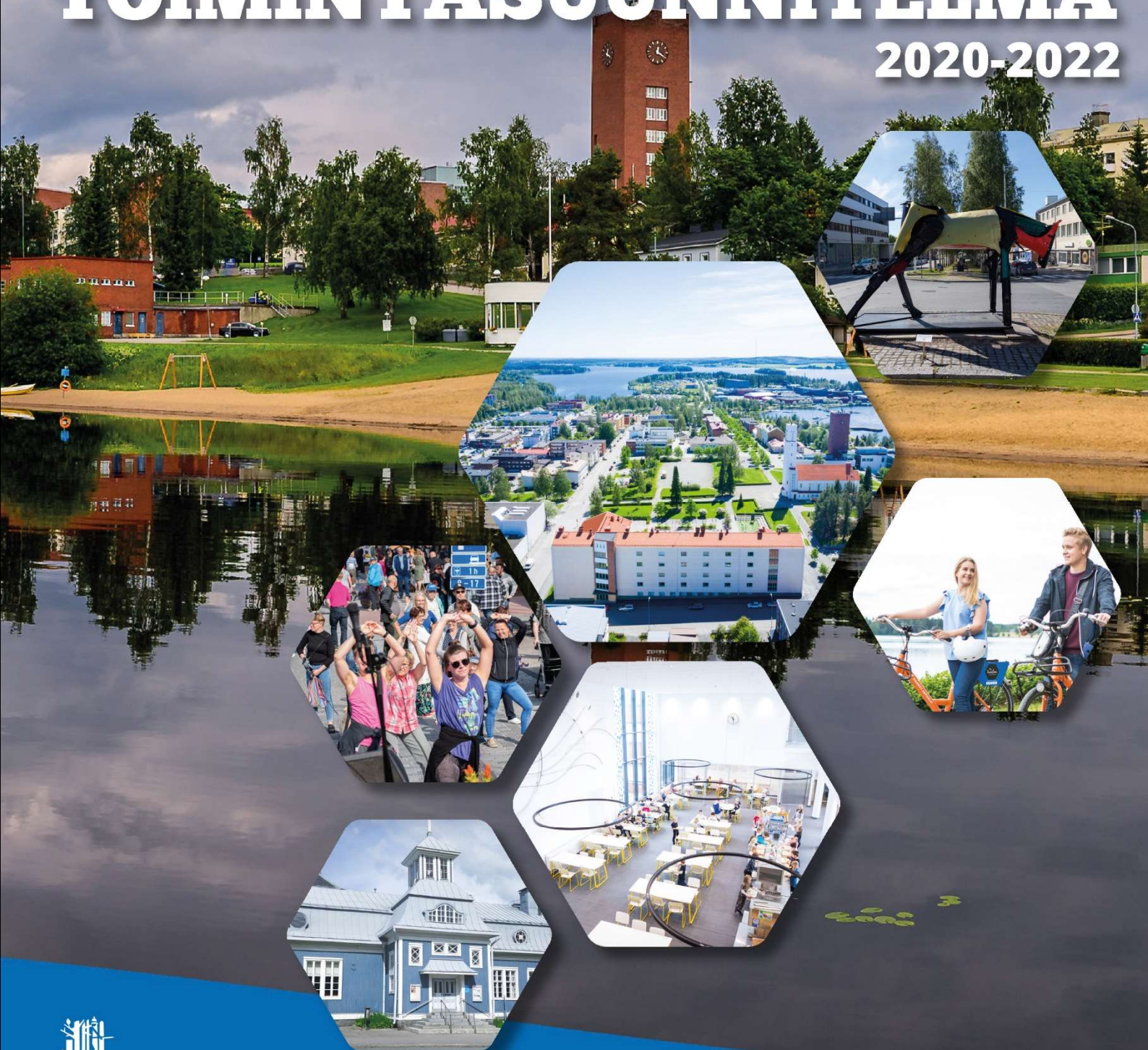

By
Iisalmi

EMME ODOTA IHMEITÄ.
TEEMME NIITÄ.

TALOUS- JA TOIMINTASUUNNITELMA

2020-2022

KAUPINGINJOHTAJAN KATSAUS

Kaupungin talous- ja toimintasuunnitelman 2020-2022 valmistelua ovat leimanneet kuntatalouden vaikeutuneet kehitysnäkymät sekä kasvavat menopaineet sosiaali- ja terveystaloudessa. Lisäksi kaupungin investointitarpeet niin rakennusten kuin kunnallistekniikan osalta ovat mittavat koko suunnitelmakauden. Talous- ja toimintasuunnitelmaehdotusta voidaan luonnehtia palvelut turvaavaksi, investointipainotteiseksi ja kaupungin pito- ja vetovoimaa vahvistavaksi.

Kaupungin veroprosentti pidetään nykyisellä 20,50 % tasolla. Verokertymän arvioidaan olevan 79,5 milj. euroa, joka on noin 2,9 milj. euroa enemmän kuin vuoden 2019 arvioitu toteuma. Vuoden 2015 alusta voimaan tullut valtionosuuslainsäädänti tuo merkittävästi lisäeuroja kaupungin kassaan. Talousarviovuonna 2020 valtionosuudet kasvavat noin 2,6 milj. euroa.

Ensi vuonna kaupungin (sis. vesilaitoksen) nettoinvestointitaso on 16,4 miljoonaa euroa ja investointisuunnitelman keskiarvo vuosille 2020–2022 noin 19 milj. euroa, ilman vesilaitosta 17,4 milj. euroa. Rakennusinvestoinneista suurimmat hankkeet ovat uimahallin sekä Kilpijärven ja Mansikkaniemen kouluinvestointien aloittaminen. Liikenne-, liikunta- ja viheralueiden peruskorjaukseen investoidaan 2,9 milj. euroa.

Kaupungin investointitaso on ollut viime vuosina kohtuullisella tasolla. Keskimääräiset investointimenot ovat olleet vuosina 2017-2019 noin 7 milj. euroa/vuosi (ilman vesilaitosta). Tulevien vuosien investointitason nousua selittää talonrakennushankkeiden määrä ja rakentamisen kohonnut kustannustaso. Korkean investointitason myötä kaupunki velkaantuu tulevina vuosina. Kaupungin lainakannan arvioidaan kuitenkin pysyvän vielä vuonna 2020 kuntasektorin keskimääräisen lainakannan (€/asukas) alapuolella.

Iisalmen kaupungin elinkeinorakenne on monen vahvan ja elinvoimaisen toimialan varassa. Iisalmessa ja seudulla on vahvoja kansainvälisiä vienti- ja kasvuhakuisia yrityksiä. Työllisyystilanne on kehittynyt myönteisesti ja avoimia työpaikkoja on keskimäärin noin 250 kpl/kk. Seutukunnan elinkeinopolitiikan ja edunvalvonnan yhteistyötä edistetään yhteisellä vuosittaisella tulevaisuusfoorumilla sekä yhteisellä kehittämissuunnitelmalla. Aktiivista työtä kaupungin elinkeinoelämän ja vetovoiman perustan vahvistamiseksi jatketaan By Iisalmi -brändityön avulla. Kaupungin kokonaismarkkinointiin lisättiin panostuksia kuluvalle vuodelle ja sama euromääräinen taso pyritään pitämään taloussuunnitelmakauden ajan.

Strategian mukaan tavoitteenamme on olla houkuttelevin seutukaupunki vuonna 2030. Iisalmen vetovoima ja houkuttelevuus on näkynyt myönteisesti uusina asumisen, kaupan ja palvelurakentamisen kohteina. Virranpuiston ja Veturitallinrannan asuntoaluekohteet ovat lähteneet rakentumaan hyvällä vauhdilla. Iisalmi on seutukunnan palvelu- ja työssäkäyntikeskittymä, jonka julkisiin ja yksityisiin palveluihin turvautuvat myös läheisen maaseutualueen asukkaat. Kaupungin työpaikkaomavaraisuus on noussut 107,8 prosenttiin. Onnistuneen kaavoituksen ja riittävän tonttivarannon turvin seutukeskuksen vetovoimaa on tulevina vuosina edelleen hyvä kehittää.

Kaupunkistrategian tavoite väestökehityksen kääntämisestä positiiviseksi on toimintaympäristön nopean muutoksen johdosta ollut vaikea saavuttaa. Koko maassa tapahtunut syntyvyyden nopea aleneminen on Iisalmessakin suurin yksittäinen väestön vähenemistä selittävä tekijä. Toimintaympäristön muutoksen johdosta kaupunki osallistuu Kuntaliiton Uuden sukupolven organisaatiot verkostohankkeeseen. Tavoitteena on ottaa ennakointi osaksi elävää kuntastrategiaa ja kehittää työkaluja tulevaisuustyöhön.

Jarmo Ronkainen
kaupunginjohtaja

Sisällys

KAUPINGINJOHTAJAN KATSAUS.....	2
I. YLEINEN OSA	4
1 IISALMEN KAUPUNGIN ORGANISAATIO	4
2 IISALMI-KONSERNI	5
3 TOIMINTAYMPÄRISTÖ.....	6
3.1 VÄESTÖKEHITYS	6
3.2 OPPILASENNUSTE.....	8
3.3 TYÖLLISYYS JA TYÖTTÖMYYS	9
4 TALouden KEHITYSNÄKYMÄT.....	9
4.1 ALUETALouden KEHITYSNÄKYMÄT.....	10
4.2 KUNTATALOUS.....	11
4.3 SOTE- JA MAAKUNTAUUDISTUS	12
5 IISALMEN KAUPUNGIN TALOUS.....	13
5.1 TULOSLASKELMA.....	13
5.2 RAHOITUSLASKELMA.....	18
5.3 INVESTOINNIT JA VUOSIKATE	20
5.4 KESKEISET MUUTOKSET TOIMIALOITTAIN	22
II. STRATEGIAOSA.....	24
6 IISALMEN KAUPUNKISTRATEGIA VUOTEEN 2030	24
6.1 TOIMINTA-AJATUS.....	24
6.2 VISIO	24
6.3 ARVOT	25
6.4 STRATEGISET OHJELMAT	25
6.5 KAUPUNKITASON STRATEGISET TAVOITTEET JA MITTARIT	26
6.6 IISALMEN KAUPUNGIN HYVINVOINTIKERTOMUS VUOSILLE 2018-2021	28
III. IISALMEN KAUPUNGIN MERKITTÄVIMMÄT RISKIT JA NIIDEN HALLINTA	30
IV. TALouden HALLINTA.....	33
7 TALOUSARVIO JA -SUUNNITELMA	33
7.1 TALOUSSUUNNITTELUN PERIAATTEET	34
7.2 TALOUSARVION SITOVIUUSTASO	35
7.3 TALOUSARVIOSSA ANNETTAVAT TOIMINTAVALTUUDET.....	37
7.4 IISALMEN KAUPUNGIN TYTÄRYHTYSEISÖJEN TOIMINNALLISET JA TALOUDELLISET TAVOITTEET VUODELLE 2020	38
7.5 TILIVELVOLLISUUS	40
8 KÄYTTÖTALOUS LAUTAKUNNITTAIN.....	42
8.1 HENKILÖSTÖ LAUTAKUNNITTAIN	42
8.2 KESKUSVAALILAUTAKUNTA.....	45
8.3 TARKASTUSLAUTAKUNTA	46
8.4 KAUPUNGINHALLITUS	47
8.5 YLÄ-SAVON MAASEUTUHALLINNON YHTEISLAUTAKUNTA	64
8.6 SIVISTYS- JA HYVINVOINTILAUTAKUNTA	68
8.7 TEKNINEN TOIMIALA	82
8.8 YLÄ-SAVON JÄTEHUOLTOLAUTAKUNTA	97
9 INVESTOINTIOSA	100
9.1 IISALMEN KAUPUNGIN INVESTOINNIT	100
9.2 INVESTOINTIEN PERUSTELUT 2020.....	106
10 IISALMEN VESI –LIIKELAITOS.....	110
LIITTEET.....	120
LIITE 1. TALOUSARVION KÄYTTÖTALOUSOSAN VASTUUALUEET/TOIMINTAYKSIKÖT LAUTAKUNNITTAIN	120
LIITE 2. POISTOSUUNNITELMA	121

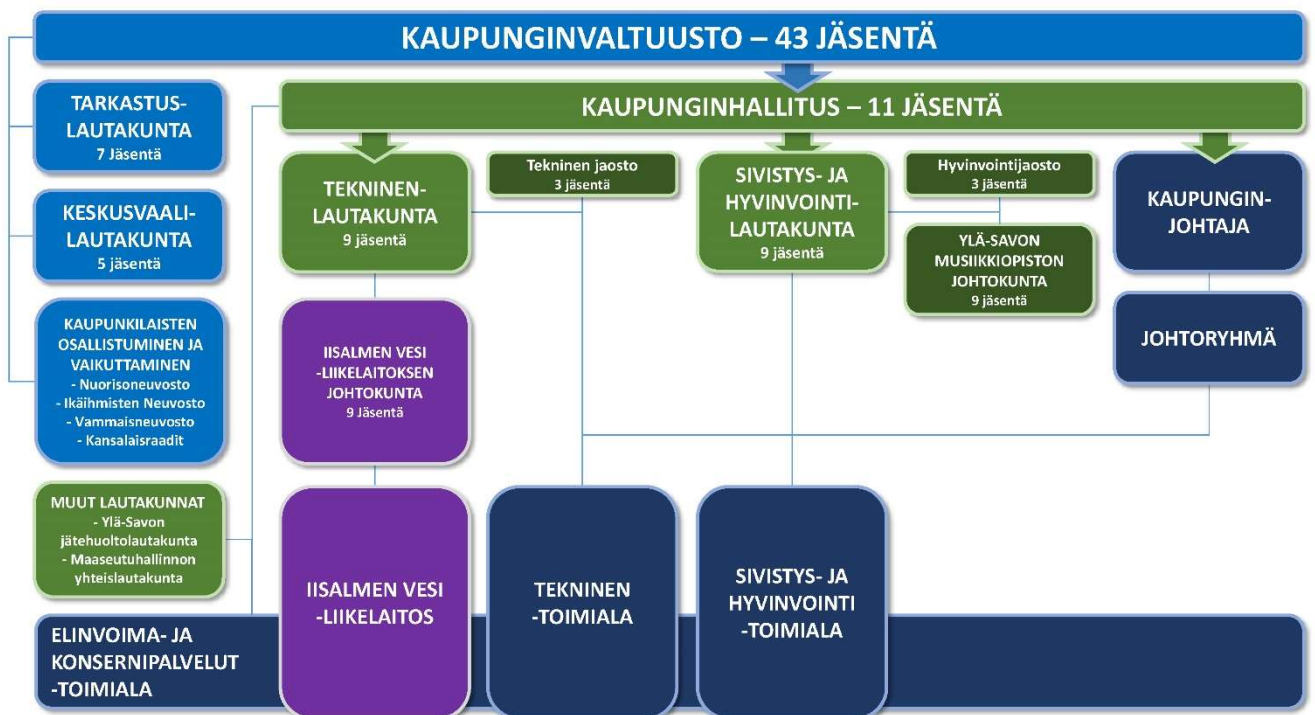
I. YLEINEN OSA

1 Iisalmen kaupungin organisaatio

lisälmen kaupungin organisaatio muodostuu kaupunginvaltuustosta, jossa on 43 valtuutettua ja kaupunginhallituksesta, jossa on 11 jäsentä. Kaupungissa on lakisääteisen kaupunginhallituksen, tarkastuslautakunnan ja keskusvaalilautakunnan lisäksi sivistys- ja hyvinvointilautakunta sekä tekninen lautakunta.

Sivistys- ja hyvinvointilautakunnan alaisuudessa toimivat hyvinvointijaosto ja Ylä-Savon musiikkiopiston johtokunta. Teknisen lautakunnan alaisuudessa toimivat lisälmen vesi – liikelaitoksen johtokunta ja tekninen jaosto. Lisäksi organisaatioon kuuluvat maaseutuhallinnon yhteislautakunta ja jätehuoltolautakunta, jotka ovat kuntien yhteislautakuntia.

Kaupungin järjestämät palvelut on organisoitu kolmeen toimialaan: tekniseen, sivistys- ja hyvinvointitoimialaan sekä elinvoima- ja konsernipalveluihin. Elinvoima- ja konsernipalvelut tuottaa tukipalvelut koko organisaatiolle. ICT-palvelut tuottaa Savon ICT –palvelut Oy.

Kuva 1. Iisalmen kaupungin organisaatio 2020.

2 Iisalmi-konserni

Iisalmen kaupunki on konserni, jossa osa palveluista tuotetaan Iisalmen vesi –liikelaitoksessa sekä tytär- ja osakkuusyhteisöissä. Iisalmi-konserni on kuvattu tilanteessa 1.1.2019 alla olevassa kuvassa.

Merkittävimmät tytäryhteisöt ovat Petterinkulma Oy, Iisalmen Teollisuuskylä Oy ja Ylä-Savon SOTE kuntayhtymä (ml. Ylä-Savon sairaanhoidon tukisäätiö). Merkittävimmät kuntayhtymät ovat Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin kuntayhtymä ja Ylä-Savon koulutuskuntayhtymä.

Palvelutuotannon kannalta merkittävä osakkuusyhteisö on ICT-palveluja kaupungille tuottava Savon ICT-Palvelut Oy, josta kaupunki omistaa suoraan 24 %, välillisesti Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän kautta 22,2 % (yht. 46,2 %).

Kuva 2. Iisalmi-konserni ja tytäryhteisöt 1.1.2019.

3 Toimintaympäristö

Iisalmi on Ylä-Savon seutukunnan keskuskaupunki ja väestö keskittyy Iisalmen kaupunkikeskuksen läheisyyteen. Suuri osuus koko lähiseutujen asiointiliikenteestä suuntautuu Iisalmeen. Iisalmen ja Ylä-Savon alueen suhdannenäkymät ovat viime vuosina parantuneet ja alueen pk-yritykset investoivat tuotantotiloihin ja yleinen vire alueella on hyvä.

Yritysten taloudelliset näkymät alueella ovat edelleen hyvät. Tilauskanta yrityksissä on hyvä, mutta tulevaisuuden näkymissä ollaan jo varovaisempia. Erilaiset ennusteet talouden heikkenemisestä eivät ole konkretisoituneet yritysten tämän hetkiseen toimintaan. Talous kasvaa edelleen, mutta hitaampaan tahtiin.

Iisalmi kuuluu Pohjois-Savon maakuntaan, jonka vahvuutena ovat alueelta löytyvät kasvavat ja kansainvälistyvät vientiyritykset. Kone- ja energiateknologia on noussut taloudelliselta merkitykseltään suurimmaksi teollisuuden alaksi. Maakunnassa on vahvaa kemiallista ja mekaanista metsäteollisuutta ja mahdollisen uuden havusellutehtaan toteutuessa Pohjois-Savon merkitys puunjalostuksessa kasvaisi merkittävästi. Pohjois-Savossa on myös mittavaa elintarviketeollisuutta. Maidontuottajana maakunta on maan toiseksi suurin.

Pohjois-Savon vahvuutena ovat myös monipuoliset luonnonvarat. Hyvällä ympäristöllä on suuri merkitys viihtyvyyden, elinkeinon harjoittamisen ja asukkaiden hyvinvoinnin kannalta ja erittäin suuri merkitys myös maakunnan identiteetille ja kilpailukyvyille.

Ylä-Savon seutukunta on globaalisti verkottunut metalli-, teknologia- ja puunjalostusteollisuuden keskittymä. Alueella on merkittävässä asemassa myös elintarviketeollisuus, lähinnä maitotaloustuotteet sekä panimotuotteet. Näiden vahvojen toimialojen menestys on tärkeää Iisalmelle ja koko Ylä-Savon alueelle.

Iisalmen kaupungin elinkeinorakenne on monen vahvan toimialan varassa. Tulevaisuuden kannalta olisi erittäin tärkeää, että elinkeinorakenne monipuolistuisi entisestään. Tulevaisuuden haasteena on turvata teollisen toiminnan kilpailukykyisyys ja tuottavuus sekä osaavan työvoiman saatavuus alueella. Alkutuotannon ja maatalouden roolin säilyminen entisessä laajuudessa ja tuotannon edelleen kasvattaminen ovat tärkeitä asioita myös tulevaisuudessa. Kaupungin keskusta-alueen palveluiden ja kaupan tarjonnan säilyttäminen ovat tärkeitä tekijöitä kaupungin kehittämiselle.

Lähde: Työ- ja elinkeinoministeriö: Alueelliset kehitysnäkymät, kevät ja syksy 2019.

3.1 Väestökehitys

Iisalmen kaupunkistrategian tavoitteena on olla vuonna 2030 kansainvälisesti tunnettu 25 000 asukkaan vetovoimainen seutukaupunki, joka tarjoaa loistavat asumisen ja yrittämisen olosuhteet sekä toimivat seudulliset palvelut.

Iisalmen ja Ylä-Savon alueen haasteena on ollut viime vuosina negatiivinen väestönkehitys ja syntyvyyden lasku. Kaupungin ja seudun kilpailukykyyn ja elinvoiman kannalta väestönkehityksen kääntäminen positiiviseksi on erityisen tärkeää.

Syntyvyyden lasku Iisalmessa ja seutukunnassa on ollut poikkeuksellisen nopeaa. Mikäli syntyvyys jää pysyvästi vuoden 2019 tasolle, aiheuttaa tämä merkittävän haasteen kaupungin väestökehitykselle ja palveluverkolle.

Alla olevissa taulukoissa on esitetty väkiluvun kehitys vuosina 2016-2019 sekä kuvattu väestön ikärakennetta ja syntyvyyttä.

Väkiluku vuosina 2016–2019

Alue	2016	2017	2018	09/2019 ¹	Muutos 2017-2018, %
Iisalmi	21 767	21 639	21 469	21 379	-0,8
Ylä-Savo	55 056	54 312	53 623	53 057	-1,3
Pohjois-Savo	247 776	246 689	245 696	244 792	-0,4

¹ Ennakkoväkiluku 30.9.2019

Vuoden 2020 väkilukuennusteena on käytetty 21 350 asukasta.

Väestön ikärakenne 31.12.2018 (%)

Alue	0–14 v	15–64 v	65 v –
Iisalmi	15,5	59,1	25,4
Ylä-Savo	14,9	57,1	28,0
Pohjois-Savo	14,8	60,7	24,5
Koko maa	16,0	62,2	21,8

Syntyneiden lasten määrä 2016-2019¹

Alue	2016	2017	2018	09/2019 ¹	Muutos 2017- 2018, %
Iisalmi	209	187	171	111	-8,6
Ylä-Savo	463	428	403	252	-5,8
Pohjois-Savo	2 118	2 013	1 954	1 337	-2,8

¹ Tilanne 30.9.2019, koko vuoden ennuste Iisalmessa: 140 lasta

Taloudellinen huoltosuhde vuosina 2015-2017

Taloudellinen huoltosuhde ¹	2015	2016	2017
Iisalmi	164	158	153
Pohjois-Savo	160	157	152
Koko maa	143	142	137

¹ Taloudellinen huoltosuhde mittaa sitä, kuinka monta työvoiman ulkopuolella olevaa ja työtöntä on sataa työllistä kohti.

Tilastokeskus ennustaa Pohjois-Savon väestön vähenevän seuraavan kahden vuosikymmenen aikana lähes 21 000 hengellä. Ennusteen mukaan Kuopio on ainoa asukasmääräänsä lisäävä paikkakunta. Ennusteen mukaan Iisalmen asukasmäärä vuonna 2040 olisi 17 858.

Lähteet:

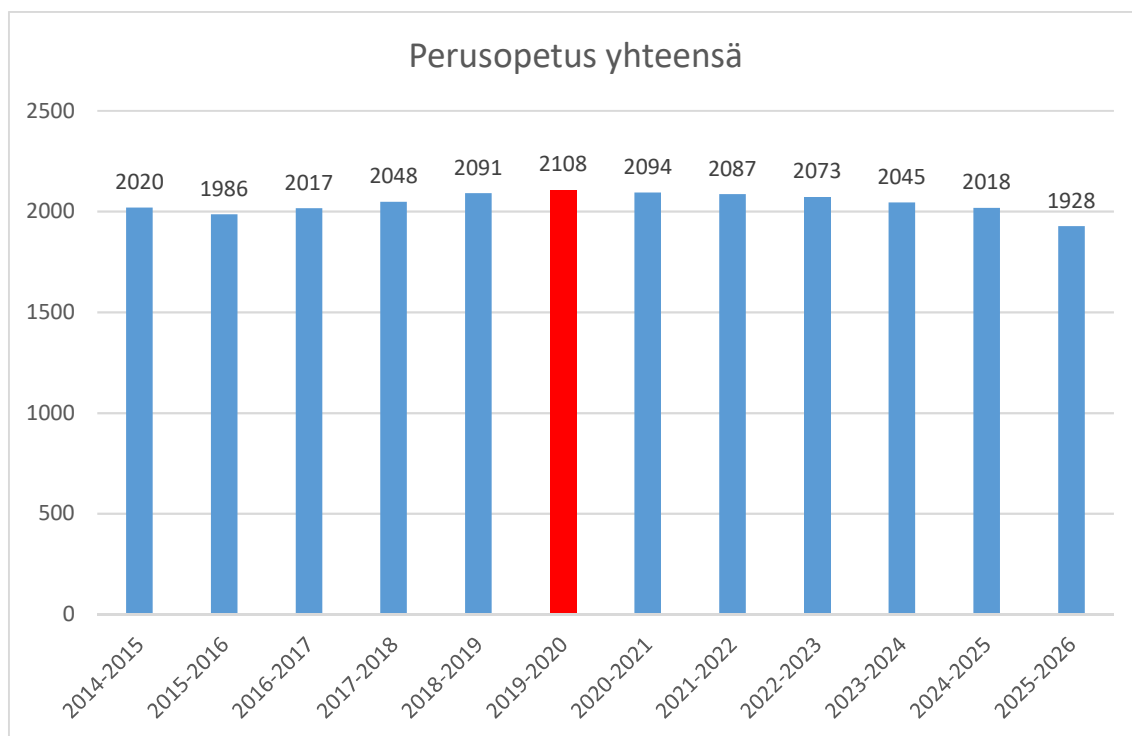
Pohjois-Savon liiton tilastot

Tilastokeskus: PX-Web-tietokannat

3.2 Oppilasennuste

Opetushallitus kerää koulutuksen kustannus- ja suoritustietoja valtionosuusjärjestelmän ylläpitoa, kustannusseurantaa ja koulutuksen arviointia varten. Tilastointipäivinä 20. tammikuuta ja 20. syyskuuta kerätään oppilas- ja suoritelmäärätietoja ja huhtikuussa käyttökustannustietoja.

Syksyn 2019 tilastointipäivänä (20.9.2019) Iisalmen kaupungin perusopetuksessa oli yhteensä 2 108 oppilasta, joista alakoululaisia 1 404 ja yläkoululaisia 704. Lisäksi maahanmuuttajien perusopetukseen valmistavassa opetuksessa oli yhdeksän oppilasta.

Kuva 3. Perusopetuksen oppilasmäärän ennuste vuoteen 2026.

Oppilasmäärä on nyt korkeimmillaan ja alkaa laskea niin, että kuuden vuoden kuluttua oppilaita on 180 vähemmän kuin nyt. Vähennys kohdistuu tässä vaiheessa pääosin alakouluihin eli luokille 1–6, joiden oppilasmäärä vähenee lukuvuoteen 2025–2026 mennessä 169 oppilaalla. Yläkoulussa muutos näkyy vasta seuraavina vuosina.

Vuoden 2019 syntyvydeksi on arvioitu noin 140 lasta. Tieto perustuu alkuvuodesta syntyneiden lasten määrään ja loppuvuoden osalta Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän äitiysneuvolasta saatuun tietoon. Mikäli syntyvyys jää jatkossakin vuoden 2019 tasolle, tarkoittaisi se, että lukuvuonna 2031–2032 alakoululaisia olisi enää 840.

Tämänhetkisten ennusteiden perusteella oppilasmäärän lasku näyttää olevan huomattavasti nopeampaa kuin aiemmin ennustettiin. Tilanne on vastaava kuin maakunnan muissa kunnissa. Mikäli syntyvyys laskee pysyvästi vuoden 2019 tasolle, tulee tämä huomioida palvelujen suunnittelussa ja virkojen täytössä.

3.3 Työllisyys ja työttömyys

Valtiovarainministeriön (VM) mukaan hidastuva talouskasvu ja talouden rakenteelliset ongelmat korostavat työllisyyttä ja tuottavuutta kasvattavien uudistusten tärkeyttä suunnitelmakaudella. VM:n arvion mukaan ilman työllisyyttä kohentavia toimia työllisyysaste on jäämässä 73 prosentin tuntumaan vuonna 2023. Hyvä suhdannetilanne ei enää tarjoa vastaavaa vetoapua työllisyyden kohentamiseen ja julkisen talouden tasapainottamiseen kuin viime vuosina.

Työllisyys on kehittynyt myönteisesti koko Pohjois-Savon alueella. Työllisyysaste Pohjois-Savossa oli vuoden 2018 lopussa 68,7 %, koko maan keskiarvon ollessa 71,7 %. Työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta Pohjois-Savossa oli elokuun 2019 lopussa 9,2 % (koko maa: 8,9 %).

Työttömistä on miehiä 61 % ja naisia 39 %. Yli 50-vuotiaita työttömistä on 40 % ja nuoria, alle 25-vuotiaita työttömistä on 14 %. Pitkäaikaistyöttömien määrä on laskenut keväästä 2016 lähtien ja laskuvauhti on keskimääräistä työttömyyden alenemista nopeampaa. Pitkäaikaistyöttömyys laskee lähes kaikissa Pohjois-Savon kunnissa ja pitkäaikaistyöttömien määrä on nyt kesän 2013 tasolla.

Työllisyysaste (%) 2015-2017

Alue	2015	2016	2017
Iisalmi	63,9	66,3	68,3
Koko maa	67,8	68,6	70,5

Työllisyysaste on 18-64-vuotiaiden työllisten osuus samanikäisestä väestöstä

Työttömyysaste (%) 2016-2019

Alue	2016	2017	2018	09/2019 ¹
Iisalmi	14,8	12,8	12,0	10,3
Pohjois-Savo	13,4	11,9	10,8	9,2
Koko maa	13,2	11,2	9,8	8,9

¹ Pohjois-Savon Ely-keskuksen tilastotieto 30.9.2019

Lähteet:

Tilastokeskus: PX-Web-tietokannat

Valtiovarainministeriö: Julkisen talouden suunnitelma 2020-2023

Työ- ja elinkeinoministeriö: Alueelliset kehitysnäkymät, kevät 2019.

Pohjois-Savon Ely-keskus: Pohjois-Savon työllisyyskatsaus, syyskuu 2019.

4 Talouden kehitysnäkymät

Valtiovarainministeriön (VM) ennusteen mukaan talouskasvu näyttää vielä lähiaikoina myönteiseltä huolimatta kansainvälisen talouden heikoista uutisista. Talouskasvu jää viime vuosia maltillisemmaksi tulevien vuosien aikana. Kotimainen kysyntä ylläpitää talouskasvua, kun taas epävarma ulkoinen ympäristö hidastaa kasvua.

Julkisen kulutuksen ja investointien merkitys bruttokansantuotteen kasvuille korostuu varsinkin vuonna 2020. Julkisten investointien tasoa pitävät tulevana vuosina edelleen korkealla muun muassa mittavat sote-investoinnit, korjausvelan vähentäminen sekä kasvukeskusten suuret investointihankkeet. Julkisen talouden rahoitusasema vahvistuu vuonna 2020, mutta alkaa sen jälkeen vähitellen heikentyä. Myös julkinen velka

suhteessa bruttokansantuotteeseen kääntyy 2020-luvun alkuvuosina uudelleen kasvuun.

VM:n ennusteen mukaan Suomen bruttokansantuote (BKT) kasvaa 1,5 % vuonna 2019. Vaikka näkymät vientimarkkinoilla ja maailmantaloudessa ovat heikentyneet, eivät Suomen vientiteollisuuden näkymät heikkene merkittävästi tulevina vuosina. Yksityisten investointien kasvun arvioidaan hidastuvan ja julkisten investointien kasvu jatkuu nopeana. Tuotannollisten investointien näkymät ovat valoisat. Kulutuksen kasvua tukee ansiotason nousu sekä työllisyyden koheneminen.

Vuonna 2020 BKT:n arvioidaan kasvavan 1,0 %. Talouskasvun hidastuminen ja nimellispalkkojen nousu alkavat asteittain heikentää työllisten määrän kasvua. Työllisyysaste nousee 73,4 prosenttiin vuoteen 2021 mennessä työikäisen väestön edelleen vähentyessä. Talouden kasvu ei kuitenkaan riitä nostamaan työllisyysastetta 75 prosenttiin ilman merkittäviä lisätoimia. Vuonna 2021 BKT:n kasvu hidastuu 0,9 %:n.

VM:n mukaan julkisen talouden menot ovat pysyneet tuloja suurempina koko korkeasuhdanteen ajan. Julkisessa taloudessa on rakenteellinen alijäämä, joka ennusteen mukaan kasvaa lähivuosina. Myös julkinen velka suhteessa bruttokansantuotteeseen kääntyy 2020-luvun alkuvuosina uudelleen kasvuun. Julkista taloutta heikentävät vaimeneva talouskasvu, väestön ikääntymisestä johtuva menojen kasvu sekä hallitusohjelman mukaiset menolisäykset.

Julkisen talouden ulkoiset riskit liittyvät läheisesti yleiseen talouskehitykseen. Jos talouskasvu osoittautuu ennustettua hitaammaksi, jää verotulojen kasvu ennakoitua heikommaksi ja esimerkiksi suhdanneluonteiset työttömyysmenot kasvavat odotettua nopeammin.

Merkittävänä riskinä tulevaisuudessa on myös kauppakonfliktin syveneminen. Yleisesti kansainvälisen talouden huonot uutiset lisäävät hitaamman talouskasvun riskiä. Sopimuksettoman Brexitin mahdollisuus on kasvanut viime kuukausina ja Ison-Britannian lähtö EU:sta ilman sopimusta johtaa häiriöihin tavarakaupassa ja heikentää EU-maiden talousnäkymiä. Edellä mainitun lisäksi geopoliittisten jännitteiden kärjistyminen Persianlahdella nostaa raakaöljyn hintaa.

Lähteet:

Valtiovarainministeriö: Taloudelliset katsaukset kesä ja syksy 2019.

Valtiovarainministeriö: Julkisen talouden suunnitelma 2020-2023

4.1 Aluetalouden kehitysnäkymät

Vaikka talouden kasvuhuippu näyttäisi olevan takana, ovat Pohjois-Savon alueen odotukset talouden ja työllisyyden kehitysnäkymistä edelleen varsin positiiviset. Pohjois-Savon vahvuuksia ovat maakunnasta löytyvät kasvavat ja kansainvälistyvät vientiyritykset. Kone- ja energiateknologia on noussut taloudelliselta merkitykseltään suurimmaksi teollisuuden alaksi.

Kasvuodotuksia maakunnassa on hyvinvointiteknologian ja biojalostuksen toimialoilla. Hyvinvointialalle odotetaan kasvua terveysteknologiasta, lääkekehityksestä, -valmistuksesta ja -tutkimuksesta. Maa- ja metsäteollisuuden sekä elintarviketeollisuuden sivuvirtoja halutaan hyödyntää biojalostuksen menetelmin.

Ylä-Savon alueella on globaaleja teknologia- ja puunjalostusteollisuuden yrityksiä. Erityisesti metalliteollisuus on alueella vahvaa. Metalliteollisuuden ympärille onkin muodostunut pk-yritysten alihankintaverkosto. Alueella on myös vahva elintarviketeollisuus, lähinnä maitotalouden ja panimoteollisuuden muodossa. Edellä mainittujen lisäksi alueella on lukuisia vahvoja ja kehityshakuisia pk-yrityksiä, jotka ylläpitävät ja parantavat alueen kasvuodotuksia.

Ylä-Savon alueen suurimpia haasteita ovat työikäisen väestön väheneminen, syntyvyyden lasku ja etenkin nuorten poismuutto opiskelupaikkojen perään. Iisalmissa on keskiasteen sekä AMK-tason ammatillista koulutusta, mutta yliopistokoulutukseen on hakeuduttava muualle. Osaavan työvoiman saatavuus näyttäytyy yhtenä alueen merkittävänä haasteena.

Lähteet:

Työ- ja elinkeinoministeriö: Alueelliset kehitysnäkymät, kevät 2019

4.2 Kuntatalous

Valtiovarainministeriön (VM) tietojen mukaan valtion ja paikallishallinnon menot ovat ylittäneet tulot vuodesta 2009 lähtien. Valtion ja paikallishallinnon yhteenlaskettu alijäämä on lähes 5,5 miljardia euroa vuonna 2023. Väestön ikääntymisen vuoksi velkasuhteen kasvu uhkaa jatkua myös tulevana vuosikymmeninä. Menot kasvavat, vaikka uusia menoja kasvattavia päätöksiä ei tehtäisi. VM:n mukaan pitkällä aikavälillä julkinen talous ei ole kestävällä pohjalla.

Vuosi 2018 oli kuntataloudelle haasteellinen. Kuntien tilinpäätöstietojen mukaan verotulot ja valtionosuudet vähenivät merkittävästi ja samaan aikaan kuntien ja kuntayhtymien menot kasvoivat yli kolme prosenttia. Valtaosa menojen kasvusta aiheutui sosiaali- ja terveydenhuollon menojen kasvusta. VM arvioi, että kunnat eriytyvät tulevaisuudessa voimakkaasti. Ilman rakenteellisia uudistuksia kuntien eriytymiskehitys jatkuu kiihtyvänä, samoin veroprosenttien ääripäiden erot uhkaavat paisua.

Kuntataloudelle on tyypillistä, että vuosittaiset vaihtelut voivat olla suuriakin, eikä yhden vuoden heikomman tai vahvemman kehityksen perusteella voi tehdä pitkälle meneviä johtopäätöksiä kuntatalouden kehityssuunnasta. Valtiovarainministeriö (VM) arvioi, että kuntatalouden tilannekuva on synkempi kuin aiemmin on arvioitu. Vuosi 2019 näyttäytyy kunnille myös erittäin haasteellisena. Lähtökohdat vuosien 2020-2022 suunnitteluun ovat siten varsin haastavat.

VM arvioi, että kuntatalouden menojen kasvu jatkuu reilun kolmen prosentin vuosivauhdilla koko kehyskauden 2020-2023. Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelutarpeen kasvupaine kohdistuu kuntatalouteen lähivuosina. VM arvioi, että alijäämäisten kuntien lukumäärä kasvaa lähes joka vuosi. Alijäämäisistä kunnista yli puolet on arvion mukaan alle 6 000 asukkaan kuntia.

Kunta-alan virka- ja työehtosopimukset ovat voimassa maaliskuun 2020 loppuun saakka. Työttömyysasteen lasku lähelle rakenteellisen työttömyyden tasoa lisää työmarkkinoiden kireyttä, mikä vahvistaa palkankorotuspaineita ja synnyttää työvoimakapeikkoja talouteen. Tämän arvioidaan nostavan kansantalouden ansiokehitystä. Kehitysurassa kunta-alan ansiokehityksen on oletettu mukailevan koko kansantalouden, vajaan 3 %:n vuotuista ennustettua ansiokehitystä.

Työmarkkinoiden kireys näkyy jo kunta-alalla, sillä työ- ja elinkeinoministeriön ammattibarometrin mukaan työnantajilla on pulaa muun muassa sosiaali- ja terveysalan asiantuntijoista. Toisaalta palkankorotuspaineita hillitsee hidastuva talouskasvu. Koska henkilöstökulut muodostavat kuntien suurimman kuluerän, on palkkaratkaisulla suuri merkitys kuntatalouden kehitykselle.

Lähteet:

Valtiovarainministeriö: Kuntatalousohjelma vuodelle 2020-2023, kevät 2019.

Valtiovarainministeriö: Taloudellinen katsaus, syksy 2019.

4.3 SOTE- ja maakuntauudistus

SOTE- ja maakuntauudistuksen valmistelu keskeytyi alkuvuonna 2019. Eduskuntavaalien jälkeen muodostettu hallitus julkaisi uuden hallitusohjelman 3.6.2019. Uusi hallitusohjelma tuo mukanaan monia asioita, jotka vaikuttavat kuntien talouteen ja toimintaan.

Hallitusohjelmaan on kirjattu, että päättyneen maakunta- ja sote-uudistuksen valmistelutyön tuloksia hyödynnetään mahdollisimman laajasti. Valtion, maakuntien liittojen ja kuntien sekä yksityisten toimijoiden ja järjestöjen välisiä yhteistyökokeiluja edistetään vapaaehtoisuuden pohjalta ja niille selvitetään uusia rahoitusmalleja.

Hallitus käynnistää jälleen sote-uudistuksen valmistelun. Valmistelussa otetaan huomioon edellisten vaalikausien valmistelu ja perustuslailliset reunaehdot. Uudistus tehdään hallitusti ja vaiheistaen.

Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksessa kootaan sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestäminen kuntaa suuremmille itsehallinnollisille alueille. Myös pelastustoimen järjestäminen siirretään maakuntien tehtäväksi. Itsehallinnollisia maakuntia on 18. Maakuntien toiminnasta, taloudesta ja hallinnosta säädetään erillisellä lailla. Alueiden päätöksenteosta vastaavat suorilla vaaleilla valitut valtuutetut.

Maakunnat tuottavat palvelut pääosin julkisina palveluina. Yksityinen ja kolmas sektori toimivat täydentävinä palveluiden tuottajina. Kuntien osalta tämä ratkaistaan erillisen selvityksen pohjalta vuoden 2019 loppuun mennessä. Järjestöjen roolia hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä vahvistetaan ja järjestöjen mahdollisuus tuottaa palveluita turvataan.

Maakuntien rahoitus perustuu pääosin valtion rahoitukseen. Sote-rahoitusjärjestelmä uudistetaan tarvevakioituihin kriteereihin perustuvaksi. Hallitus käynnistää välittömästi valmistelun maakuntaveron käyttöönnotosta. Verorakenteen muutokset eivät saa voimaan astuessaan aiheuttaa verotuksen kiristymistä. Maakunnat voivat periä lakiin perustuvia asiakasmaksuja. Erillisinä asioina valmistellaan parlamentaarisessa komiteassa maakuntien verotusoikeus ja monikanavarahoituksen purkaminen vuoden 2020 loppuun mennessä.

Itsehallinnolliset alueet mahdollistavat vaiheittaisen siirtymisen monialaisiin maakuntiin. Tämä valmistellaan parlamentaarisesti vuoden 2020 loppuun mennessä. Työssä selvitetään, mitä tehtäviä kunnilta, kuntayhtymiltä ja valtiolta siirretään maakunnille. Parlamentaarisen työn valmistuttua hallitus valmistelee lainsäädännön.

Hallitusohjelman perusteella sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen järjestämisvastuu siirtyisi aikaisempien linjausten mukaisesti maakunnille. Tämä tarkoittaa sitä, että sote- ja maakuntauudistuksen valmistelutyö jatkuu suunnitelmakaudella 2020-2022.

Lähde: Neuvottelutulos hallitusohjelmasta 3.6.2019

5 Iisalmen kaupungin talous

Talous- ja toimintasuunnitelma vuosille 2020-2022 on tasapainossa. Keskeisiä haasteita ja riskejä talouden tasapainolle ovat talouden suhdannevaihtelut ja verotulojen ennustamiseen liittyvä epävarmuus, väestökehitys, syntyvyyden lasku, palvelutarpeen kasvusta johtuva kustannusten kasvupaine sekä merkittävät investointipaineet.

Iisalmen kaupungin talousarvio vuodelle 2020 on valmisteltu perustuen vuoden 2019 talousarvioon. Toimintakulujen kasvu on 3,7 prosenttia. Keskeisin kuluja lisäävä tekijä on sosiaali- ja terveydenhuollon menojen kasvu.

Suunnitelmakaudella 2021-2022 pyritään maltilliseen toimintakulujen ja toimintakatteen kasvuun. Tavoitteena on kulujen kasvun hillintä siten, että toimintakulujen kasvu on korkeintaan 1 %/v.

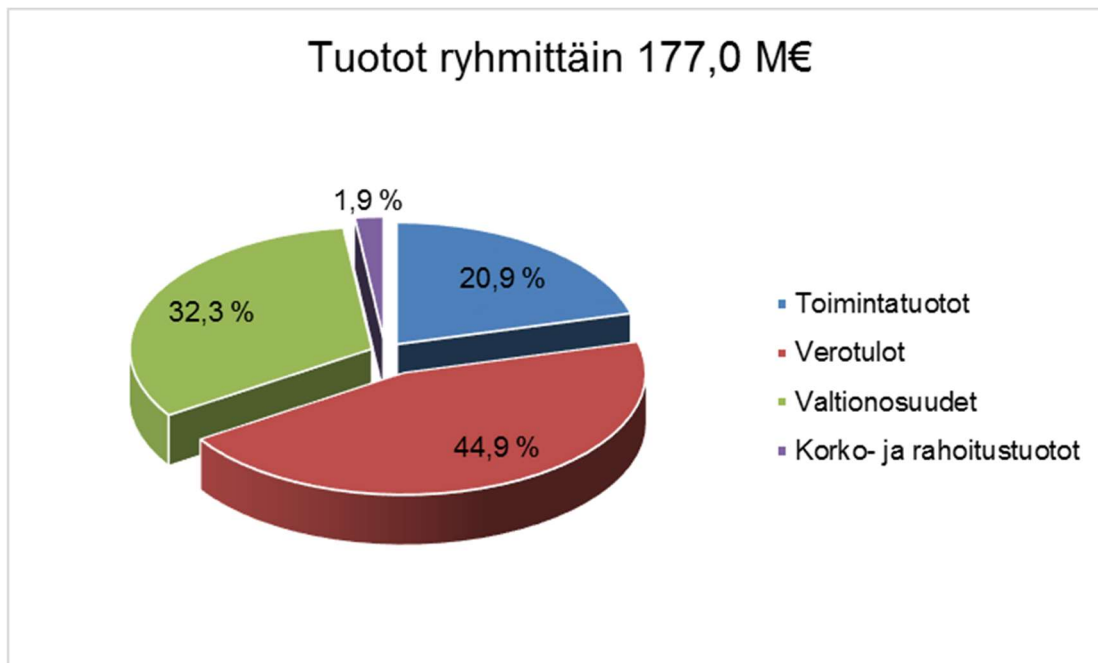
5.1 Tuloslaskelma

TULOSLASKELMA Iisalmen kaupunki	TP2018	TA2019	Muutettu TA2019	TA2020	Muutos TAm19/TA20	TS2021	TS2022
Toimintatuotot	37 915 430	36 633 564	36 801 464	36 986 400	0,5 %	36 775 700	36 746 100
Myyntituotot	19 014 712	18 769 594	18 729 594	18 841 600	0,6 %	18 917 000	18 912 400
Maksutuotot	3 378 934	3 288 340	3 288 340	3 292 600	0,1 %	3 292 600	3 292 600
Tuet ja avustukset	1 881 906	1 731 198	1 939 098	2 141 700	10,4 %	1 855 600	1 830 600
Muut toimintatuotot	13 639 878	12 844 432	12 844 432	12 710 500	-1,0 %	12 710 500	12 710 500
Toimintakulut	-159 186 130	-163 771 022	-164 268 922	-170 383 200	3,7 %	-171 872 400	-173 556 500
Henkilöstökulut	-41 487 691	-42 150 590	-42 303 090	-42 375 100	0,2 %	-42 205 800	-42 379 900
Palvelujen ostot	-93 914 081	-96 282 534	-96 459 034	-101 563 800	5,3 %	-103 113 300	-104 673 300
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-5 989 615	-6 045 600	-6 054 500	-6 038 000	-0,3 %	-6 187 000	-6 088 000
Avustukset	-7 437 637	-8 221 500	-8 221 500	-8 939 500	8,7 %	-8 939 500	-8 939 500
Muut toimintakulut	-10 357 106	-11 070 798	-11 230 798	-11 466 800	2,1 %	-11 426 800	-11 475 800
Toimintakate	-121 270 700	-127 137 458	-127 467 458	-133 396 800	4,7 %	-135 096 700	-136 810 400
Verotulot	75 246 828	78 100 000	78 100 000	79 500 000	1,8 %	81 295 000	83 305 000
Valtionosuudet	53 714 244	53 524 453	53 478 713	57 149 000	6,9 %	56 946 000	57 346 000
Rahoitustuotot-ja kulut yht.	2 351 925	2 762 310	2 762 310	2 876 600	4,1 %	2 795 600	2 744 600
Korkotuotot	42 186	51 200	51 200	44 200	-13,7 %	44 200	44 200
Muut rahoitustuotot	3 356 714	3 311 610	3 311 610	3 289 400	-0,7 %	3 289 400	3 289 400
Korkokulut	-274 204	-326 000	-326 000	-294 000	-9,8 %	-375 000	-426 000
Muut rahoituskulut	-772 771	-274 500	-274 500	-163 000	-40,6 %	-163 000	-163 000
Vuosikate	10 042 297	7 249 305	6 873 565	6 128 800	-10,8 %	5 939 900	6 585 200
Poistot	-8 532 668	-7 212 600	-7 212 600	-6 681 900	-7,4 %	-6 361 600	-6 846 400
Suunnitelmapoistot	-8 532 668	-7 212 600	-7 212 600	-6 681 900	-7,4 %	-6 361 600	-6 846 400
Tilikauden tulos	1 509 629	36 705	-339 035	-553 100	63,1 %	-421 700	-261 200
Poistoeron muutos	-875 475	-955 000	-955 000	-653 900	-31,5 %	-655 000	-905 000
Rahastojen muutos	400 314	1 340 000	1 340 000	1 340 000	0,0 %	1 340 000	1 340 000
Yli-/alijäämä	1 034 468	421 705	45 965	133 000	189,4 %	263 300	173 800

Tuloslaskelma sisältää sisäiset ja ulkoiset erät, ei sisällä vesilaitosta.

Tuloslaskelma on kaupungin kokonaistaloudellinen laskelma, jonka tehtävänä on osoittaa tulo-rahoituksen riittävyys palvelujen järjestämisestä aiheutuviin kustannuksiin. Vuonna 2020 tulot riittävät kattamaan menot eikä alijäämää arvion mukaan synny.

Vuonna 2020 toimintatuottojen arvioidaan kasvavan 0,5 % ja toimintakulujen kasvavan 3,7 %. Toimintakate heikkenee 4,7 %. Kaupunkistrategian tavoitteeksi on asetettu maltillinen kulujen kasvu (max. 1 %/v). Vuonna 2020 tämä tavoite ei täyty.

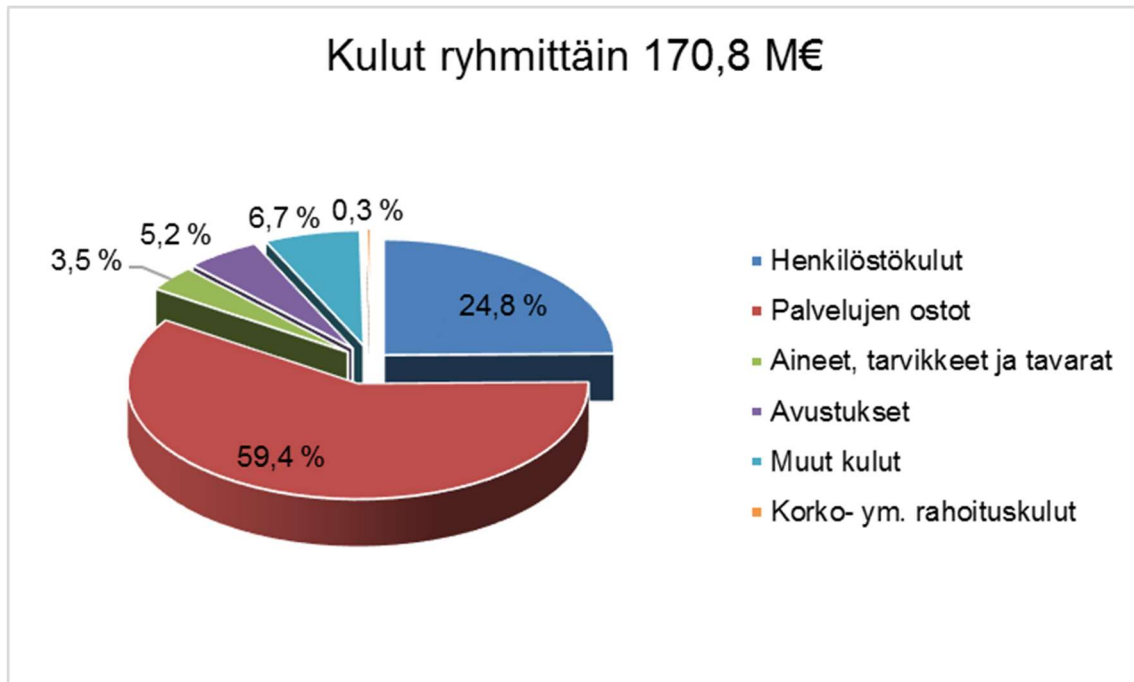

Kuva 4. Tuotot ryhmittäin 2020.

Kunta-alan työ- ja virkaehtosopimukset ovat voimassa 31.3.2020 saakka. Palkankorotusvaraus uusien sopimuksia varten on talousarviossa 1,0 %. Palkankorotusvaraus vaikuttaa toimintakulujen kasvuun. Huolimatta siitä, että sopimuskorotukset vaikuttavat henkilöstökustannusten kasvuun, jää henkilöstökustannusten kasvu maltilliselle tasolle (0,2 %) vuoteen 2019 verrattuna.

Toimintakulut kasvavat vuoden 2019 talousarvioon verrattuna toimialoittain seuraavasti: sivistys- ja hyvinvointitoimiala 3,0 %, tekninen toimiala 3,9 % ja elinvoima- ja konsernipalvelut-toimiala (sis. sote-maksuosuuden) 4,2 %. Toimintakulujen ja palvelujen ostojen kasvuun vaikuttaa erityisesti Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän maksuosuuden kasvu (5,4 %). Avustusten kustannusten kasvuun vaikuttavat palvelusetelimenot, joiden arvioidaan edelleen kasvavan vuonna 2020.

Toimintakulujen kasvu johtuu yleisestä kustannustason noususta, kunta-alan ennakoituista palkankorotuksista, kiinteistöjen purkukustannuksista sekä erityisesti sosiaali- ja terveydenhuollon palvelutarpeen kasvusta. Edellä mainituista syistä johtuen kaupunkistrategian tavoite toimintamenojen maltillisesta kasvusta (>1 %) ei täyty.

Kuva 5. Kulut ryhmittäin 2020.

Vuoden 2020 vuosikate on 6,1 M€ (2019: 6,9 M€). Vuosikate kattaa poistot 92 prosenttisesti ja tilikauden ylijäämäksi muodostuu 0,13 M€. Suunnitelmavuosina 2020-2021 talousarvio on tasapainossa ja ylijäämäinen.

Alla olevassa taulukossa on esitetty Iisalmen kaupungin tuloslaskelman keskeiset tunnusluvut vuosilta 2018-2020

Iisalmen kaupungin tuloslaskelman keskeiset tunnusluvut 2018-2020 (Luvut eivät sisällä vesilaitosta)			
	TP2018	TAm2019	TA2020
Tuloveroprosentti	20,50	20,50	20,50
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	24	22	22
Toimintakate, milj. euroa	-121,3	-127,5	-133,4
Verotulot, milj. euroa	75,2	78,1	79,5
Valtionosuudet, milj. euroa	53,7	53,5	57,1
Vuosikate, milj. euroa	10,0	6,9	6,1
Vuosikate, % poistoista	118	95	92
Vuosikate, euroa/asukas	468	318	287
Kertynyt ylijäämä(alijäämä), €/as	48	2	6
Asukasluku 31.12.	21 469	arv. 21 600	arv. 21 350

Kuva 6. Iisalmen kaupungin tuloslaskelman keskeiset tunnusluvut (ei sis. vesilaitosta)

5.1.1 Verotulot

Vuonna 2020 verotulojen ennakoidaan kasvavan 3,9 % verrattuna vuoden 2019 toteumaennusteeseen. Vuosina 2020-2022 verotulojen arvioidaan kasvavan 2-3 % vuodessa.

Verotulojen kehitys 2018-2020

1 000 €	TP 2018	TA 2019	TP 2019 ennuste (marraskuu)	TA 2020	Muutos 2019 (ennuste)- 2020, %
Tulovero	63 744	66 070	64 900	67 513	4,0
Kiinteistövero	5 737	5 630	5 800	5 825	0,0
Yhteisövero	5 766	6 400	5 800	6 162	6,2
YHTEENSÄ	75 247	78 100	76 500	79 500	3,9

Efektiivinen kunnallisveroaste 2017-2020¹

Kunnallisveroaste (%)	2017	2018	2019	2020
Tuloveroprosentti	20,50	20,50	20,50	20,50
Kunnallisveroaste	13,97	14,00	13,99	14,07

¹ Efektiivisellä veroasteella tarkoitetaan tosiasiasa maksuunpantujen verojen suhdetta tuloihin. Erilaisten vähennysten johdosta kuntien tuloveroprosentti ei vastaa todellista veroastetta, vaan sitä kuvataan efektiivisen veroasteen avulla.

Veroprosentit vuonna 2020

Tuloveroprosentti 20,50 %

Kiinteistöveroprosentit

- vakituinen asuinrakennus 0,55 %
- muu asuinrakennus 0,93 %
- yleinen kiinteistövero 1,10 %
- voimalaitos 2,85 %
- yleishyödyllinen yhteisö 0,00 %
- rakentamaton asuinpaikka 3,00 %

5.1.2 Valtionosuudet

Valtionosuusrahoitus kasvaa Iisalmessa vuodesta 2019 vuoteen 2020 arvion mukaan 4,8 %. Osa vuoden 2020 valtionosuuksista maksetaan kunnille jo vuonna 2019. Kysymyksessä on valtion syksyn 2019 budjettiriihessä tehty päätös, mistä johtuen vuoden 2019 talousarviossa oleva ennuste valtionosuuksista poikkeaa merkittävästi todellisesta toteumasta.

Peruspalvelujen valtionosuutta lisäävät vuonna 2020 muun muassa kiky-leikkauksen pienentyminen lomarahaleikkauksen päättymisen takia, peruspalvelujen kustannustason muutos (indeksikorotus), valtion ja kuntien välisen lakisääteisen kustannustenjaon tarkistus sekä asukasluvun ja laskentatekijöiden muutosten vaikutus.

Verotulomenetysten korvaus on valtion korvaus kunnille lainsäädännön muutoksista johtuvista kunnallisverotulon menetyksistä. Verotulomenetysten kompensatio on erotettu ensimmäistä kertaa vuoden 2020 talousarviossa kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta. Edellä mainitusta syystä vuodet 2019-2020 eivät ole vertailukelpoisia. Muutoksella halutaan lisätä valtionosuusjärjestelmän läpinäkyvyyttä.

Vuonna 2020 verotulomenetysten kompensatio on yhteensä noin 2 mrd. euroa, mikä pienentää kuntien peruspalvelujen valtionosuuden loppusummaa vastaavasti.

Valtionosuusrahoitus 2018-2020

1 000 €:	TP 2018	TA 2019	TA 2019 ennuste	TA 2020	Muutos, TA 2019 ennuste- TA 2020, %
Peruspalvelujen valtionosuus	43 632	43 632	44 551	37 600	ei vertailukelpoinen
Verotuloihin per. valtionosuuden tasaus	11 327	11 208	11 159	10 631	-4,7
Veromenetysten kompensatio				10 088	ei vertailukelpoinen
Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuus	-1 245	-1 316	-1 170	-1 170	0,0
YHTEENSÄ	53 714	53 524	54 541	57 149	4,8

5.1.3 Poistot ja arvonalentumiset

Poistot ovat vuonna 2020 arvion mukaan 6,7 M€. Vuoden 2018 tilinpäätöksessä tehtiin isoja kertapoistoja, mistä johtuen vuodet eivät ole suoraan vertailukelpoisia. Poistot alenevat edellisvuodesta purettavien koulurakennusten nopeutettujen poistoaikataulujen ja viivästyneiden kouluinvestointien myötä.

5.2 Rahoituslaskelma

Rahoituslaskelma € Iisalmen kaupunki	TP2018	TA2019	Muutettu TA2019	TA2020	TS2021	TS2022
Toiminnan rahavirta						
Vuosikate	10 042 296	7 249 300	6 873 565	6 128 800	5 939 900	6 585 200
Tulorahoituksen korjauserät	-714 048	-287 000	-287 000	-317 000	-317 000	-317 000
Investointien rahavirta						
Investointimenot	-6 848 208	-11 752 000	-11 752 000	-14 105 000	-23 659 000	-17 703 000
Rah.osuudet investointimenoihin	123 096	83 000	83 000	366 000	560 000	325 000
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	892 082	387 000	387 000	417 000	417 000	417 000
Toiminnan ja investointien rahavirta	3 495 218	-4 319 700	-4 695 435	-7 510 200	-17 059 100	-10 692 800
Rahoituksen rahavirta						
Antolainauksen muutokset						
Antolainasaamisten lisäykset	-14 890	0	0	0	0	0
Antolainasaamisten vähennykset	118 907	112 590	112 590	106 900	101 800	97 000
Lainakannan muutokset	2 738 605	3 004 300	3 391 000	7 458 000	16 962 900	10 596 800
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	9 500 000	11 600 000	11 600 000	15 600 000	25 050 000	19 550 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-8 462 648	-8 595 700	-8 209 000	-8 142 000	-8 087 100	-8 953 200
Lyhytaikaisten lainojen muutos	1 701 253	0	0	0	0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset	1 852 949	0	0	0	0	0
Rahoituksen rahavirta	4 695 571	3 116 890	3 503 590	7 564 900	17 064 700	10 693 800
Rahavarojen muutos	8 190 789	-1 202 810	-1 191 845	54 700	5 600	1 000

Rahoituslaskelman tunnusluvut:	TP2018	Muutettu TA2019	TA2020	TS2021	TS2022
Toiminnan ja investointien vuotuinen rahavirta	3 495 218	-4 695 435	-7 510 200	-17 059 100	-10 692 800
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä		-13 333 525	-20 725 209	-27 413 125	-36 462 317

Talousarvion rahoituslaskelmaan kootaan käyttötalous-, tuloslaskelma-, ja investointiosan tulojen ja menojen aiheuttama rahavirta (toiminnan ja investointien rahavirta). Lisäksi rahoitusosaan merkitään kaupungin antolainauksen, lainakannan ja mahdolliset oman pääoman muutokset sekä arvio merkittävistä muutoksista muissa maksuvalmiuden erissä (rahoituksen rahavirta).

Rahoituslaskelmassa esitetään toiminnan, investointien ja rahoituksen rahavirrat. Välisummana esitetään toiminnan ja investointien rahavirta. Ylijäämäinen välisumma osoittaa, että investoinnit rahoitetaan kokonaisuudessaan tulorahoituksella, investointien rahoitusosuuksilla tai omaisuuden myynnillä. Negatiivinen välisumma osoittaa määrän, joka on rahoitettava pääomarahoituksella.

Rahoituslaskelma on rahavirtalaskelman luonteinen. Sen lopussa esitetään toiminnan ja investointien sekä rahoituksen rahavirtojen vaikutus kaupungin rahavaroihin eli siihen, miten kaupungin rahavarat muuttuvat toiminnan johdosta tilikauden aikana.

Talousarvion tasapainoperiaatteen mukaan talousarviossa osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Rahoitusosassa osoitetaan, miten talousarvio vaikuttaa maksuvalmiuteen, kuinka paljon tarvitaan tulorahoituksen lisäksi pääomarahoitusta investointeihin ja lainanlyhennyksiin sekä miten rahoitustarve katetaan. Tulorahoituksen riittämättömyys tarkoittaa lisääntyvää lainanottotarvetta ja korkomenojen kasvua.

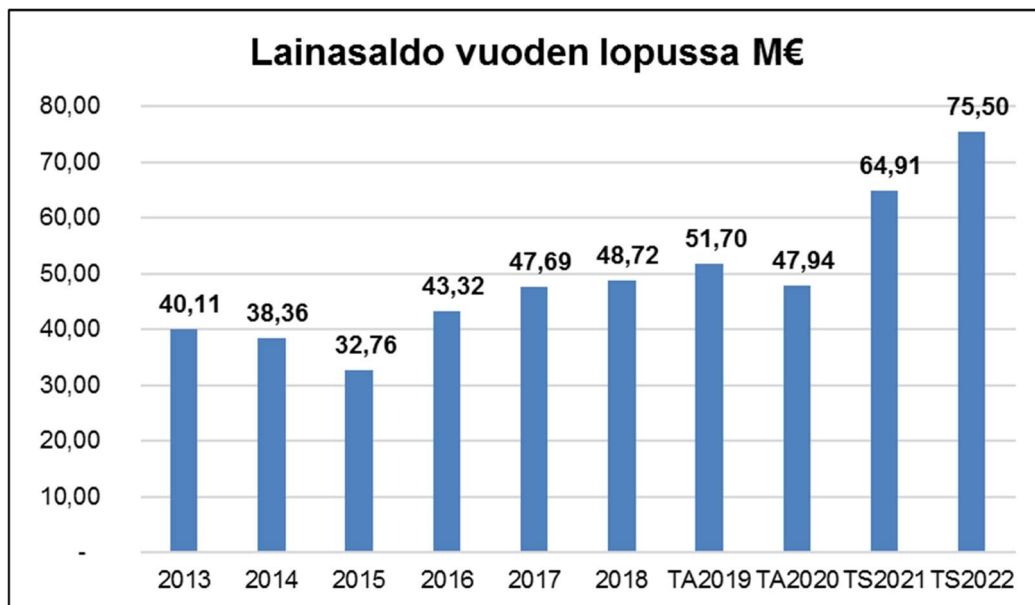
Toiminnan ja investointien rahavirta on suunnitelmakaudella 2020-2022 negatiivinen -35,3 M€, kun lainanlyhennykset huomioidaan, muodostuu rahoitusvajeeaksi -60,5 M€.

Valtuuston vastuulla on seurata velkaantumista ja tarvittaessa reagoida, mikäli rahoituksen riittävyys ja vakavaraisuus vaarantuvat. Seuranta ja reagoitivastuu koskevat koko konsernia, ei pelkästään Iisalmen kaupunkia. Konsernitilinpäätös sisältää konsernitaseen, josta on nähtävissä myös konsernilainat.

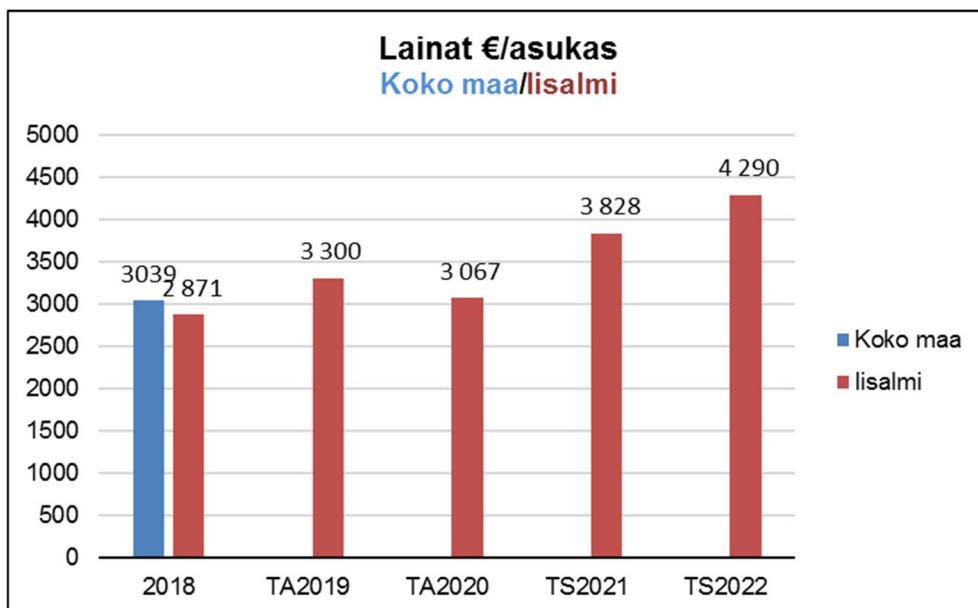
Kaupungin talousarvioon 2020 sisältyy uutta lainanottoa 15,6 milj. euroa ja lainojen lyhennystä 8,1 milj. euroa (ei sis. vesilaitosta). Vuoden 2020 lopussa kaupungin arvioitu lainasaldo on 47,9 M€ eli 2 246 €/as. Vesiliikelaitos huomioiden lainamäärä on arvion mukaan 65,5 M€ eli **3 100 €/as**.

Suunnitelmakauden lopussa vuonna 2022 lainasaldon arvioidaan olevan 75,5 M€ (91,2 M€ sis. vesilaitos, n. **4 300 €/as**).

Talousarvioon sisältyy 0,1 M€ euroa antolainojen lyhennystä. Uusien antolainojen myöntämistä talousarvioon ei sisälly.

Kuva 7. Lainasaldo vuoden lopussa (ei sis. vesilaitosta)

Kuva 8. Arvio asukaskohtaisen lainamäärän (€/asukas, sis. vesilaitoksen) kehityksestä 2020-2022

Vuoden 2019 lainamäärä toteutunee talousarviota pienempänä johtuen investointien aikataulujen viivästymisestä.

Alla olevassa taulukossa on esitetty Iisalmen kaupungin rahoituslaskelman keskeiset tunnusluvut vuosilta 2018-2020.

Iisalmen kaupungin rahoituslaskelman keskeiset tunnusluvut 2018-2020 (Luvut eivät sisällä vesilaitosta)			
	TP2018	TAm2019	TA2020
Investoinnit, (br.) milj. euroa	6,8	11,7	14,1
Investointien tulorahoitus %	149,3	58,9	44,6
Lainojen muutos, milj. euroa	2,7	3,3	7,5
Lainanhoitokate	1,2	0,8	0,8
Lainat, euroa/asukas	2269	arv. 2393	arv. 2246
Asukasluku 31.12.	21 469	arv. 21 600	arv. 21 350

Kuva 9. Iisalmen kaupungin talouden keskeiset tunnusluvut 2018-2020 (ei sis. vesilaitosta).

5.3 Investoinnit ja vuosikate

Nettoinvestoinnit vuonna 2020 ovat 16,4 M€ (sis. vesilaitoksen). Investoinnit on eritelty tarkemmin investointisuunnitelmassa.

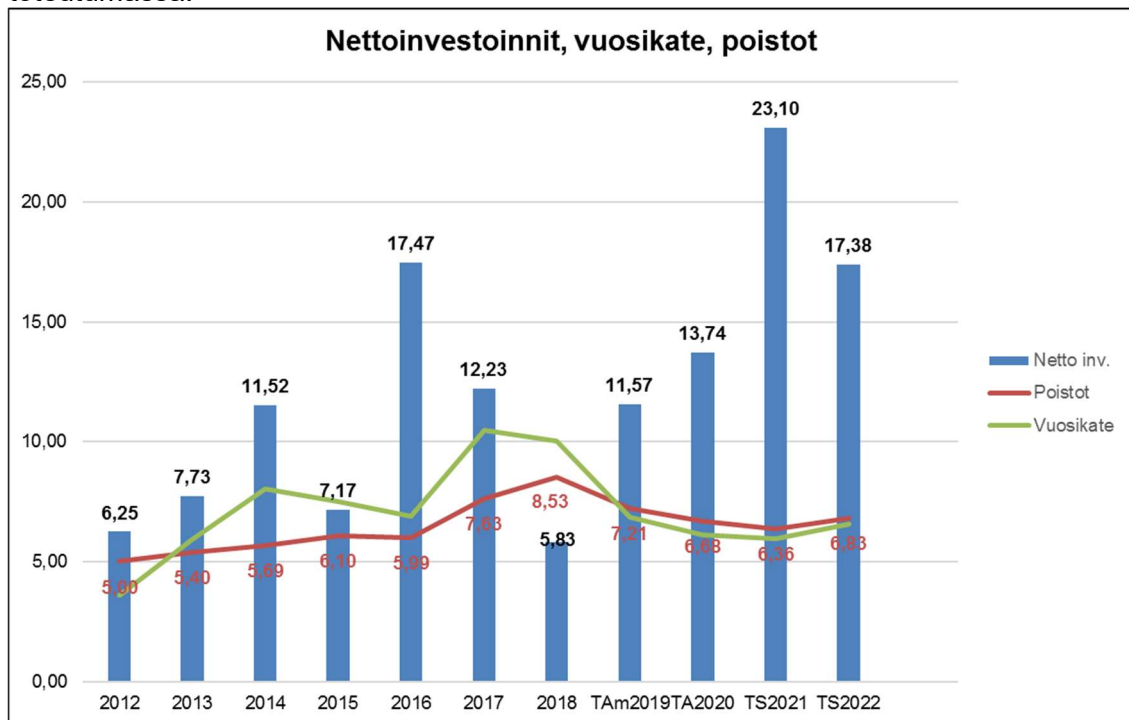
Investoinnit, netto M€	TA 2020	TS 2021	TS 2022
Kaupunki	13,7	23,1	17,4
Vesiliikelaitos	2,7	1,3	1,3
YHTEENSÄ	16,4	24,4	18,7

Investoinnit (netto), M€, 2020-2022

Merkittävimmät investointihankkeet ovat perusopetuksen palveluverkkosuunnitelman mukaiset koulujen rakennushankkeet sekä uuden uimahallin rakentaminen, jotka on esitetty alla olevassa taulukossa.

Investointi:	Suunnittelu/rakentaminen:	Kustannusarvio:
Kilpijärven koulu	2019-2021	6,7 milj. euroa
Mansikkaniemen koulu	2020-2022	6,6 milj. euroa
Uimahalli	2019-2022	14,6 milj. euroa
Uusi vuorohoitopäiväkoti/Edvin Laineen puukoulun saneeraus	2020-2022	3,0 milj. euroa
Soinlahden koulu	2021-2023	3,1 milj. euroa
Hernejärven koulu	2025-	-
Partalan koulu	2025-	-
YHTEENSÄ		34,0 milj. euroa

Kaupunkistrategian tavoitteena on, että vuosikate kattaa poistot ja vuosikate sekä nettoinvestoinnit ovat pitkällä aikavälillä tasapainossa. Arvion mukaan vuosikate ei kata poistoja suunnitelmakaudella, eivätkä nettoinvestoinnit ole tasapainossa pitkällä aikavälillä tarkasteltuna. Investointitaso nousee merkittävästi vuosina 2020-2022 ja kaupungin lainamäärä kasvaa merkittävästi. Kaupunkistrategian tavoite ei näiltä osin ole toteutumassa.

Kuva 10. Nettoinvestoinnit (ei sis. vesilaitosta), vuosikate, poistot.

Talousarvio sisältää esityksen Investointi- ja kehittämisrahaston käytöstä seuraavasti:

2020	Pappilan ylikulkusilta, Paloisvirran kevyen liikenteen silta ja Pohjois-Savon pääomarahasto	1,34 M€
2021	Koulukiinteistöt ja Pohjois-Savon pääomarahasto	1,34 M€
2022	Koulukiinteistöt	1,34 M€

5.4 Keskeiset muutokset toimialoittain

Elinvoima- ja konsernipalvelut -toimiala

- ei vaaleja vuonna 2020
- kaupunkimarkkinoinnin panostuksia jatketaan vuoden 2019 tapaan myönnettyjen lisämäärärahojen mukaisesti, valtakunnallista näkyvyyttä haetaan uusilla kampanjoilla
- maakunnallisen Future Savo -hankkeen päätoteuttajan rooli ja seudullisen ilmasto-ohjelman laatimisen käynnistys
- lomatoimen palvelutarpeen väheneminen, hallinnon uudistaminen ja keskitettyyn asiakaspalveluun siirtyminen
- Iisalmen Teollisuuskylä Oy:n taloushallinto ja kirjanpito siirtyvät kaupungille
- maksuosuus Ylä-Savon SOTE kuntayhtymälle (sis. sairaanhoitopiirin maksuosuuden) 78,8 M€ (kasvu 5,4 %)
- varaus Pohjois-Savon pääomarahaston perustamiselle 0,25 M€ talousarvion investointiosassa vuodelle 2020 ja 0,25 M€ vuodelle 2021, rahaston perustaminen ei toteutunut vuonna 2019

Sivistys- ja hyvinvointitoimiala

- henkilöstövähennykset varhaiskasvatuksessa ja palveluvastaavien siirtyminen hallinnollisesti ruokapalveluihin ja siivouksen osalta tekniselle toimialalle
- sivistystoimen hallinnossa määräraha osallistavaan budjetointiin
- varhaiskasvatuksen hallinnossa määräraha ohjelmistolaajennukseen
- varhaiskasvatuksen hoitopäivämaksutuloissa vähennys
- varhaiskasvatuksen palvelusetelimennoissa lisäystä ja lasten kotihoidontukimennoissa vähennystä
- perusopetuksen asiakaspalvelujen ostoissa lisäys avustajakustannuksiin ja sairaalakoulumaksuihin
- kotikuntakorvauksissa nettovähennys
- Digiloikka-hanketta jatketaan Olvi-säätiön ja A. E. Aminoffin rahaston avustuksella
- pedagogisen ICT-suunnitelman toimeenpano vuosille 2020 – 2021 edellyttää lisäresursseja laitteiden ylläpitoon ja ohjelmistolisensseihin
- kuljetettavien oppilaiden määrän kasvun ja reittimuutosten aiheuttama koulukuljetusmenojen lisäys
- lukiokoulutuksessa opiskelijoiden lainattavaksi hankittavien kannettavien tietokoneiden leasing-vuokriin lisäys
- maahanmuuttajien lukutaitovaiheen koulutus ostopalveluna ja UMAKO-koulutus kansalaisopiston järjestämänä, molempiin koulutuksiin saadaan OKM:n valtionosuus
- elintarvikekustannusten määrärahalisäys ravitsemuksellisesti oikein koottuihin aterioihin, lähiruoan lisäämiseen, esikäsiteltujen juuresten ja vihannesten hankintaan sekä elintarvikkeiden hintojen nousuun
- Ylä-Savon kotiseutuyhdistys ry:n ja Iisalmen kaupungin yhteinen museoamanuenssi neljän vuoden määräajaksi
- Ylä-Savon yhteinen Ankkuri-työntekijä, lisäys 15 Twist-nuoren ja yhden ohjaajan palkkaamiseen
- toimialan talousarvio sisältää erityisavustuksia n. 570 000 euroa

Tekninen toimiala

- tonttien myyntivoittojen lisäys 30 000 euroa
- retkiluistelualueen ylläpito kokeiluluonteisesti
- 100 000 euron avustus hissien jälkiasennuskustannuksiin
- kiinteistöasioiden valmistelija 1.10.2020 lukien
- tilapalvelukoordinaattorin määräaikaista tehtävää ei jatketa
- määräaikaisen rakennuttaja-asiantuntijan palkkaaminen toimitilat –vastuualueelle
- päiväkotien palveluvastaavien siirto siivoustöiden osalta tekniselle toimialalle (3,5 htv)
- väistötilavuokrat 280 000 euroa (Runnin tekn. tila, Kirkonsalmi, Kilpijärvi, Savonia)
- rakennusten purkuun 513 000 euroa (Lisäys 463 000 euroa)
- Runnin koulun vuokrat sekä siirto- ja perustamiskustannukset 300 000 euroa
- ilmastointikanavien nuohoukseen lisäpanostus
- kaupungintalon lukitusjärjestelmän muutos
- ulkoisten vuokratuottojen vähennys 224 000 euroa (mm. Vetrea)
- rakennusterveysasiantuntijapalveluiden osto 30 000 euroa
- kiinteistöhoitokulujen (sähkö, lämpö, vesi, jätehuolto ym.) vähennys rakennusten myynnin/purkamisen johdosta 190 000 euroa

Investoinnit

- investointisuunnitelma painottuu toimitilarakentamiseen ja –peruskorjaukseen
- toimitilainvestoinnit v. 2020 yht. 13,2 milj. euroa
- uusien katujen ja alueiden rakentaminen ja liikenneväylien peruskorjaus v. 2020 yht. 2,4 milj. euroa, liikunta- ja viheralueet 0,9 milj. euroa
- uimahallihanke hankesuunnitelman mukaan v. 2019-2022 (14,6 milj. euroa netto)
- uuden päiväkodin sijoittaminen Edvin Laineen puukouluun v. 2020-2022 (3,0 milj. euroa)
- kulttuurikeskuksen peruskorjauksen aloitus 2022 (14,4 milj. euroa)
- taskukello v. 2020-2022 (2,2 milj. euroa), uudisrakennuksen suunnittelun aloitus v. 2020
- kameravalvonnan lisäys ydinkeskustassa
- tekninen lautakunta päätti vuonna 2019 Runnin kouluhankkeen hankinnan keskeytyksestä ja päätti käynnistää selvityksen siirtokelpoisten koulutilojen hankkimisesta vuokratratkaisuna Runnille.

II. STRATEGIAOSA

6 Iisalmen kaupunkistrategia vuoteen 2030

Kaupunkistrategia ohjaa koko kaupunkikonsernin toimintaa. Valtuuston rooli strategia-prosessissa on keskeisiä tavoitteita linjaava. Näihin tavoitteisiin konkreettista sisältöä luovat toimialat omissa käyttö- ja toimintasuunnitelmissaan, jotka hyväksytään lautakunnissa ja kaupunginhallituksessa. Strategiassa esitetään visio, arvot ja strategiset tavoitteet. Talousarvioon otetaan lähtökohtaisesti vain valtuuston hyväksymät tavoitteet.

Iisalmen tuore kaupunkistrategia ”**Iisalmi 2030 – Suomen houkuttelevin seutukaupunki**” hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa 4.12.2017 ja sen pääkohdat esitellään tässä lyhyesti.

6.1 Toiminta-ajatus

Iisalmen kaupungin **toiminta-ajatuksena** on parantaa asukkaiden hyvinvointia ja viihtyvyyttä laadukkaalla ja tehokkaalla palvelurakenteella sekä vahvistaa koko seudun kilpailukykyä ja vetovoimaa kehittämällä menestyvän elinkeinoelämän ja yrittäjyyden edellytyksiä.

Toimivilla liikunta- ja vapaa-ajan palveluilla sekä johdonmukaisella varhaiskasvatuksen ja koulutuspalveluiden kehittämisellä parannetaan asukkaiden hyvinvointia ja viihtyvyyttä. Osallistavat tapahtumat ja järjestöyhteistyön kehittäminen tukevat yhteisöllisyyttä.

Toimiva ja kehityshakuinen kaavoitus sekä hyvä tonttien saatavuus ja niiden kilpailukykyinen hinnoittelu luovat edellytyksiä elinkeinoelämän menestymiselle. Työvoiman saatavuuden varmistaminen sekä logistiikkaan ja infrastruktuuriin panostaminen rakentavat pohjaa uudelle yrittäjyydelle.

Korkeatasoinen koulutus ja avoin hallintokulttuuri sekä tarkka talouden hallinta ja palveluverkon kehittäminen takaavat laadukkaan ja tehokkaan palvelurakenteen myös tulevaisuudessa.

6.2 Visio

Iisalmen kaupungin **visiona** vuoteen 2030 on olla **Suomen houkuttelevin seutukaupunki**. Tavoitetilassa Iisalmen kaupunki on kansainvälisesti tunnettu 25 000 asukkaan vetovoimainen seutukaupunki, joka tarjoaa loistavat yrittämisen olosuhteet ja toimivat seudulliset palvelut.

Asukasluvun lasku on saatu kääntymään ja väestön kasvu on noin 1% vuotuisella tasolla. Iisalmi houkuttelee muuttajia ja on palvelutarjonnan ja elinvoimansa kautta seudun selkeä veturi. Iisalmen imago on positiivisessa mielessä tunnettu ja houkutteleva myös kansainvälisille osaajille. Kaupunki huolehtii, että yrittäjien näkökulma otetaan kaupungin kehittämisessä huomioon ja yrittämisen edellytykset ovat kunnossa. Iisalmen palvelutarjonta pysyy laajana ja kehittyä asukaslähtöisesti koko seudun tarpeet huomioiden.

6.3 Arvot

Kaupunkistrategian arvoperustana ovat **Iisalmen kaupungin arvot**.

1. Tasa-arvo ja oikeudenmukaisuus

Tasa-arvo ja oikeudenmukaisuus ovat kaupungin toimintoja, hallintoa ja kehittämistä koskevia läpileikkaavia periaatteita.

2. Avoimuus

Avoimuus ja läpinäkyvyys ovat päätöksenteon perustana, jolla luodaan luottamusta ja luovuuden ilmapiiri. Avoimuus on demokratian toteutumisen perusta, joka antaa mahdollisuuden vaikuttamiseen ja helpottaa päätöksentekoa. Avoimuutta noudatetaan myös sisäisessä ja ulkoisessa tiedottamisessa sekä kaupungin virkojen ja tehtävien täytössä.

3. Rohkeus

Rohkeus uudistaa vanhoja toimintatapoja, ideoida ja tehdä uusia avauksia. Iisalmen tulee alueen keskuksena kulkea kehityksen kärjessä ja toimia rohkeasti muuttuvassa toimintaympäristössä. Kaupungilla täytyy olla organisaationa rohkeutta luoda uutta kasvua, tehdä päätöksiä ja toteuttaa suunnitelmia. Rohkeus antaa myös mahdollisuuden tehdä virheitä, kun kokeillaan uusia asioita.

4. Ympäristövastuullisuus

Ympäristövastuullisuus edellyttää taloudellista yhteiskuntarakennetta, tasapainoista ja kestävää taloutta sekä kustannustehokkuutta. Päätöksenteossa ympäristövastuullisuus tarkoittaa pitkäjänteisyyttä ja suunnitelmallisuutta, usein myös lähipalvelujen suosimista. Myös hyvä saavutettavuus ja logistiikka säästävät ympäristöä ja kustannuksia.

5. Yhteisöllisyys

Yhteisöllisyydellä luomme hyvää henkeä ja viihtyisyyttä. Kaiken toiminnan lähtökohtana on asiakas, kuntalainen. Kaupunkia kehitetään yhdessä henkilöstön, kuntalaisten, palvelujen tuottajien ja sidosryhmien kanssa. Otetaan käyttöön osallistavan budjetoinnin käytäntöjä, joilla asukkaat pääsevät suoraan vaikuttamaan asuinympäristönsä kehittämiseen.

6.4 Strategiset ohjelmat

Strategiaa toteutetaan toimialoilla viidellä strategisella ohjelmalla:

- **Vetovoima ja kasvu**
 - Strateginen tavoite: Kansainvälisesti vetovoimainen Iisalmi
- **Osaaminen ja hyvinvointi**
 - Strateginen tavoite: Osaava ja hyvinvoiva iisalmelainen
- **Toimiva kaupunkiympäristö ja rakentaminen**
 - Strateginen tavoite: Toimiva ja turvallinen Iisalmi
- **Vakaa kuntatalous**
 - Strateginen tavoite: Vakaan talouden Iisalmi
- **Houkutteleva ja huolehtiva työnantaja**
 - Strateginen tavoite: Iisalmi osaa ja innostaa!

Kuva 11. **Iisalmi 2030** -kaupunkistrategia yhtenä kuvana

6.5 Kaupunkitason strategiset tavoitteet ja mittarit

Kaupunkitason strategiset tavoitteet ja mittarit koskevat koko kaupunkiorganisaatiota. Toimielinkohtaiset tavoitteet ja mittarit on esitetty talousarvion käyttötalousosassa. Vastuualue- ja toimintayksikötason tavoitteet ja mittarit esitetään käyttösuunnitelmissa.

Vetovoima ja kasvu

Tavoite	Mittarit	Nykytila	Tavoite 2020	Tavoite 2021-2022
Väkiluku 25 000 asukasta vuonna 2030	Asukasluku	21 441 (ennakkotieto 30.6.2019)	21 600	Väestökehityksen kääntäminen, +1% kasvu
Työllisyysasteen ja työpaikkaomavaraisuuden nousu	Työllisyysaste	68,3% (31.12.2017)	> 70%	> 72% (valtakunnan taso)
	Työttömyysaste	11,2% (vuosikeskiarvo 2018)	< 11%	< 11%
	Työpaikkaomavaraisuus	106% (31.12.2016)	> 108%	> 110%
Saavutettavuuden parantaminen	Matka-aika Kuopioon	1 h	Siilinjärvi - Iisalmi välin parantamissuunnitelman käynnistäminen	Edunvalvonta ja vaikuttaminen saavutettavuuden parantamiseksi
	Helsinkiin	5,5 h	Junayhteyksien kehittäminen	

Kaupungin imagon ja yritysyhteistyön parantaminen	Sijoitus muuttohalukkuus-tutkimuksessa	29. (v.2018)	< 25.	< 20.
	Arvosana Suomen Yrittäjien barometrissa	6,8 (v.2018)	> 7,0	> 7,0

Vakaa kuntatalous

Tavoite	Mittarit	Toimenpide	Tavoite 2020-2022
Toimintamenojen kasvu max. 1,0 %/vuosi	Talousarvion toteumavertailu	Kulujen kasvun hillintä ja talouden seuranta	Toimintamenojen kasvu max. 1,0 %/vuosi
Vuosikate kattaa poistot ja vuosikate sekä nettoinvestoinnit ovat pitkällä aikavälillä tasapainossa.	Vuosikate kattaa poistot	Investointiohjelma sopeutetaan vuosikatteen kehitykseen.	Vuosikate kattaa poistot
Lainamäärä (€/asukas konsernitarkastelu) on alle kuntien keskiarvon	Lainamäärä, €/asukas konsernitarkastelu	Investointitaso on konsernitasolla maltillinen	Lainamäärä (€/asukas konsernitarkastelu) on alle kuntien keskiarvon
Kaupungin hankintapolitiikka on ennakoivaa, vastuullista ja yritysyhteistyötä	Mittarit on esitetty hankintaohjeessa ja niiden toteutumista seurataan tilinpäätösraportoinnin yhteydessä.	Hankintaohjelman toteutumisen seuranta	Kaupungin hankintapolitiikka on ennakoivaa, vastuullista ja yritysyhteistyötä

Houkutteleva ja huolehtiva työnantaja

Tavoite	Mittarit	Toimenpide	Tavoite 2020-2022
Sitoutunut ja toimiva työyhteisö	Henkilöstökyselyn tulos	Työyhteisötaitojen ja yhteisöllisyyden kehittäminen (yhteisöllisyyttä tukevat koulutukset, työpajat, henkilöstön kehittämisryhmän aktiivinen toiminta, esimiestyön kehittäminen)	Sosiaalisen pääoman arvo vähintään 4,05 (asteikko 1-5)
Työkykyinen ja hyvinvoiva henkilöstö	Sairauspoissaolojen seuranta	Terveet työtilat, varhainen välittäminen työkyvyn heikentyessä, esimiestyön tukeminen henkilöstön hyvinvoinnin ylläpitämisessä, tiivis yhteistyö työterveyshuollon kanssa ja tehostetut toimenpiteet niihin yksiköihin, joissa työkykyongelmia paljon	Sairauspoissaoloja enintään 14,0 pv/htv
Työnantajakuva parantaminen	Henkilöstökyselyn tulokset työnantajakuva (hyvä työnantajakuva, voi suositella muille)	Avoin, oikeudenmukainen ja tasapuolinen henkilöstöpolitiikka, viestinnän kehittäminen (henkilöstön ohjeistuksien ajan tasalla pitäminen, yhtenäiset käytänteet, positiivinen viestintä) ja henkilöstöpolitiikan tarkistaminen olosuhteiden muuttuessa	Tavoite 4,5 (asteikko 1-5)

6.6 Iisalmen kaupungin hyvinvointikertomus vuosille 2018-2021

Iisalmen kaupungin hyvinvointikertomus on valmisteltu vuosille 2018-2021. Hyvinvointikertomuksessa kuvataan väestön hyvinvoinnin ja terveyden kehitystä suhteessa vertailukuntiin ja –alueisiin. Hyvinvointikertomuksessa on asetettu keskeiset tavoitteet väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen.

Hyvinvointisuunnitelman keskeiset tavoitteet on koostettu talousarvion valtuustotason strategisista tavoitteista ja ne löytyvät hyvinvointikertomuksesta.

Terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen kannalta keskeisimmät kehittämiskohteet vuosille 2018-2021 ovat:

1. Työllisyyden edistäminen ja yritysyhteistyö

Työttömyys vaikuttaa haitallisesti sekä terveyteen että hyvinvointiin. Tämä liittyy erityisesti pitkittyneeseen työttömyyteen. Työttömät voivat keskimääräin huonommin ja ovat sairaampia kuin työlliset. Toisaalta huono terveys ja varsinkin mielenterveysongelmat ovat yhteydessä korkeampaan työttömyysriskiin ja pidempään työttömyyden keston. Työttömyyden pitkittymisen ja toistuvuuden on havaittu alentavan työkykyä ja lisäävän kuolleisuutta. Työllisyyden edistämisessä ovat kaupungin lisäksi avainasemassa alueen yritykset.

Keskeisimmät toimenpiteet:

- Kaupungin työllistämisyksikön toimenpiteet työllistämässä
- Yritysyhteistyö hakijoiden saamiseksi avoimiin työpaikkoihin
- Yhteistyö eri toimijoiden kanssa työttömien terveyden ja hyvinvoinnin ylläpitämiseksi

Vastuutaho: Elinvoima- ja konsernipalvelut

2. Terveet toimitilat ja turvallinen liikkumisympäristö

Terveet toimitilat edellyttävät, että kunnassa on kiinteistöstrategia ja palveluverkkokartoitus tehty sekä rakennuskannan säännöllinen kunnon seuranta ja käyttäjäpalautteen kerääminen. Myös fyysisellä ympäristöllä on iso merkitys asukkaiden hyvinvointiin.

Keskeisimmät toimenpiteet:

- Kaupungin hallinnassa olevien tilojen ja alueiden kiinteistöstrategian päivittäminen
- Toimintamalli käyttäjäpalautteeseen reagoimiseen
- Fyysinen liikkumisympäristön virikkeellisuuden ja turvallisuuden kehittäminen

Vastuutaho: Tekninen toimiala

3. Kuntalaisten hyvinvointi ja terveys

Terveyttä ja hyvinvointia edistävillä toimenpiteillä vaikutetaan suoraan keskeisiin kansansairauksien syihin. Näin hillitään kustannuksia, jotka seuraavat terveydenhuollon palveluista, sairauspoissaoloista ja varhaisesta eläköitymisestä. Sivistys- ja hyvinvointitoimiala tavoittaa suurimman osan lapsista ja nuorista ja on merkittävässä roolissa lasten ja nuorten terveyden ja hyvinvoinnin edistämisessä.

Keskeisimmät toimenpiteet:

- Osallisuuden lisääminen
- Lasten ja nuorten terveellisiin elämäntapoihin vaikuttaminen, kuten säännöllinen ravinto ja liikunta sekä päihitteettömyys
- Hyvinvoinnin ja yhteisöllisyyden lisääminen kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelujen keinoin
- Harrastusten monipuolisuus ja matalankynnyksen palvelujen lisääminen
- Ikäihmisten toimintakyvyn edistäminen

Vastuutaho: Sivistys- ja hyvinvointitoimiala

4. Hyvinvoinnin- ja terveydenedistämisen aktiivisuus

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen keräämä tieto kuvaa hyvin kunnan eri toimialojen hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä. Vuoden 2017 tietojen perusteella peruskoulujen ja liikunnan osalta saavutamme hyvän tuloksen terveyden ja hyvinvoinnin edistämisessä. Näkökulmina käytetään terveyden ja hyvinvointiin sitoutumista, johtamista, seuranta, voimavaroja, yhteisiä käytäntöjä, osallisuutta ja muita organisaation ydintoimintoja.

Keskeisimmät toimenpiteet:

- Kaupunginjohtoon, luottamushenkilöiden ja toimialojen suunnitelmallisuus ja sitoutuminen terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen, esim. terveyden ja hyvinvointia lisäävien toimenpiteiden riittävyys ja parempi huomioiminen talouden suunnittelun yhteydessä

Vastuutaho: Kaupungin johtoryhmä ja kaupunginhallitus

Strategiset tavoitteet tarkistetaan vuosittain talousarvion laadinnan yhteydessä. Strategisten tavoitteiden toteutumisesta raportoidaan vuosittain tilinpäätöksen yhteydessä. Lisäksi kaupunginhallitus on päättänyt, että päätösten ennakoarviointimenettelyä (EVA) toteutetaan strategisten tavoitteiden arvioinnin yhteydessä.

III. IISALMEN KAUPUNGIN MERKITTÄVIMMÄT RISKIT JA NIIDEN HALLINTA

Sisäinen valvonta on keskeinen osa talouden ja toiminnan johtamista, jonka avulla arvioidaan asetettujen tavoitteiden toteutumista, toimintaprosesseja ja niitä uhkaavia riskejä. Sisäiseen valvontaan kuuluu sisäinen tarkastus, jonka tehtävänä on varmentaa sisäisen valvonnan toimivuus. Riskienhallinta on osa sisäistä valvontaa ja sen tavoitteena on saada kohtuullinen varmuus organisaation tavoitteiden saavuttamisesta sekä toiminnan jatkuvuudesta ja häiriöttömyydestä.

Sisäisellä valvonnalla tarkoitetaan sisäisiä menettely- ja toimintatapoja, joilla johto pyrkii varmistamaan toiminnan laillisuuden ja tuloksellisuuden sekä tavoitteiden saavuttamisen. Riskienhallinta tarkoittaa järjestelmällistä ja ennakoivaa tapaa tunnistaa, analysoida ja hallita toimintaan liittyviä uhkia ja mahdollisuuksia. Riskienhallinta on osa normaalia kaupungin toiminnan suunnittelua, seuranta- ja päätöksentekoa. Riskien arviointi kytkeytyy kiinteästi vuosittaiseen toiminnan suunnittelu-, seuranta- ja raportointiprosessiin.

Riskillä tarkoitetaan epävarmuuden vaikutusta Iisalmen kaupunkikonsernin tavoitteisiin. Epävarmuuden vaikutukset voivat olla joko negatiivisia tai positiivisia suhteissa tavoitteisiin. Riski on siis joko mahdollisuus, uhka tai niiden yhdistelmä. Riskin merkittävyyttä arvioidaan tapahtuman todennäköisyyden ja seurausten yhdistelmänä.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisessä on noudatettava sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjetta.

Iisalmen kaupunkikonsernin riskit jaotellaan neljään riskialueeseen, jotka ovat strategiset, taloudelliset, toiminnalliset sekä vahinkoriskit.

Strategiset riskit

Strategiset riskit ovat riskejä, jotka liittyvät Iisalmen kaupungin pitkän aikavälin tavoitteisiin, menestystekijöihin sekä niihin kohdistuviin sisäisiin tai ulkoisiin epävarmuustekijöihin. Strategiset riskit uhkaavat kaupunkistrategiassa asetettujen tavoitteiden toteutumista.

Strategiset riskit liittyvät tyypillisesti väestön hyvinvointiin ja ikärakenteeseen, talouden suhdannevaihteluihin, työn rakennemuutokseen, elinkeinoelämän kehitykseen, kansainvälistymiseen, ympäristön kestävyys- ja yhdyskuntarakenteeseen, valtiontalouteen ja hallituspolitiikkaan, lainsäädäntöön ja muuttoliikkeeseen.

Strategiset riskit voivat liittyä myös organisaatorakenteeseen ja -prosesseihin, johtamistapaan, organisaatiokulttuuriin, strategiaan valintoihin ja strategian toimeenpanoon, asiakastarpeiden tunnistamiseen ja arviointiin, toiminnan uudelleenjärjestelyyn tai digitalisaatioon.

Strategisia riskejä ovat väestö- ja työpaikkamuutokset, toimintaympäristön muutoksista aiheutuvat riskit, palvelujen järjestämistapoihin liittyvät riskit, lainsäädäntömuutokset sekä laajavaikuttavat ilmasto- ja ympäristömuutokset. Negatiivinen väestönkehitys ja sitä seuraavat kerrannaisvaikutukset ovat selkeä tulevaisuuden haaste Iisalmessa ja koko Ylä-Savon alueella.

Elinkeinoelämän kehitys ja alueen elinkeinorakenne vaikuttavat työllisyyteen, muuttoliikkeeseen, investointeihin, rakentamiseen ja väestön hyvinvointiin. Elinkeinoelämässä tapahtuvat muutokset voivat vaikuttaa muun muassa verotulojen kehitykseen ja työllisyyteen ja siitä aiheutuviin kustannuksiin.

Keskeinen strateginen riski liittyy keskeisten julkisten hallinnon toimintojen siirtämiseen pois kaupungista tai alueelta. Strategisiin riskeihin voidaan vaikuttaa hyvällä edunvalvonnalla ja yhteistoiminnalla eri sidosryhmien kanssa. Kaikkien toimien tulee olla kaupunkistrategiaa tukevia ja elinvoimaisuuden ylläpitoon on satsattava riittävät resurssit. Luottamushenkilöiden kouluttaminen, avoin hallintokulttuuri ja vuorovaikutus edesauttavat luottamuksen ilmapiirin syntymistä ja hyvää yhteistyötä.

Taloudelliset

Taloudelliset riskit liittyvät markkinahintojen muutoksiin, rahoitusvarojen riittävyyteen lyhyellä tai keskipitkällä aikavälillä sekä vastapuolien kykyyn täyttää taloudelliset velvoitteensa. Kaupungin toimintaan liittyviä rahoitusriskejä ovat muun muassa verotulojen ja valtionosuuksien muutokset, rahoitus- ja korkoriskit, investointiriskit, takaus- ja vakuutusriskit, hyödykehintariskit, hinnoittelu sekä maksuvalmiusriski.

Taloudellisten riskien hallinnan tavoitteena on varmistaa, että kaupungilla on mahdollisimman tehokkaasti käytettävissään riittävä rahoitus. Maksuvalmiusriski liittyy kassanhallintaan ja korkoriskit korkotason vaihteluun. Yhtenä taloudellisten riskien hallintakeinoja on lainasalkun suojausasteen pitämisen riittävällä tasolla. Tämä tarkoittaa sitä, että tietty osuus kaupungin lainasalkusta on sidottu pitkiin korkoihin, jolloin korkotason muutoksia voidaan hallita paremmin.

Taloudellisten riskien hallinnassa keskeinen keino on talouden pitkän aikavälin suunnittelu, tehokas talouden seuranta sekä kustannuskehityksen ja investointitason pitäminen maltillisena.

Taloudelliset riskit liittyvät myös kunnan antamiin takauksiin ja osakeomistuksiin. Rahoitusriskejä arvioitaessa on otettava huomioon yleisen taloudellisen tilanteen epävakaus, tulevaisuuden investointipaineet sekä sosiaali- ja terveydenhuollon menojen kasvu sekä kuntakonsernin kokonaistaloudellinen hallinta.

Kaupungilla on merkittävä sijoitusvarallisuus. Sijoitukset ovat tällä hetkellä sekä korko- että osakemarkkinoilla. Sijoitusten arvon vaihtelu sekä muutokset markkinoilla vaikuttavat suoraan sijoitusten arvonkehitykseen. Sijoitustoimintaan liittyviä riskejä voidaan hallita hajauttamalla sijoituksia sekä määrittelemällä sijoittamiselle selkeät periaatteet. Sijoitussuunnitelma on hyväksytty vuonna 2017.

Toiminnalliset riskit

Toiminnallisilla riskeillä tarkoitetaan kaupungin päivittäistä toimintaa, johtamista, prosesseja ja järjestelmiä uhkaavia riskejä. Toiminnalliset riskit liittyvät operatiiviseen johtamiseen, prosessien toimivuuteen ja jatkuvuuden hallintaan, tietoturvaan ja – suojaan, ICT-palveluihin, sopimus- ja yhteistyökumppaneiden toimintaan, projektien ja hankkeiden hallintaan, maineeseen ja imagoon, henkilöstörakenteeseen, henkilöstön osaamiseen ja saatavuuteen, avainhenkilöihin, lainsäädännön velvoitteisiin, toimielin- ja viranhaltijapäätöksiin, hankintoihin, toiminnasta aiheutuvaan vahingonkorvausvastuuseen ja väärinkäytöksiin.

Henkilöriskit voivat realisoitua monella eri tavalla. Avainosaaminen on usein yhden henkilön varassa, mikä muodostaa merkittävän riskin kaupungin toiminnan jatkuvuuden kannalta. Henkilöriskeihin varaudutaan koulutuksilla ja hyvällä perehdyttämisellä, kilpailukykyisellä palkkauksella, sijaisuusjärjestelyillä, ikäohjelman hyödyntämisellä, osaamisen jakamisella, sähköisillä tietojärjestelmillä ja erilaisilla työohjeilla. Lisäksi pyritään siihen, että avainhenkilöiden rekrytoinnin yhteydessä käytännöksi on sovittu yhtäaikaista työskentelyä tiedon siirron varmistamiseksi.

Aggressiiviset tai uhkaavat asiakastilanteet ovat myös toiminnallisia riskejä. Näihin riskeihin varaudutaan erilaisilla fyysisillä järjestelyillä (huoneiden ovet auki, työkaveri kuulolla), valvontakameroilla, parityöskentelyllä, poistumisreiteillä ja koulutuksella.

Vahinkoriskit

Vahinkoriskit ovat Iisalmen kaupunkikonsernin sisällä tai toimintaympäristössä tapahtuvia virheitä, toimintahäiriöitä ja onnettomuuksia, jotka aiheuttavat vahinkoa tai menetyksiä. Vahinkoriskit kohdistuvat usein tiettyyn kohteeseen. Vahingon mahdollisuus sekä seuraukset ovat etukäteen tiedossa, mutta vahingon todennäköisyyttä ei tiedetä. Vahinkoriskit kohdistuvat yleensä asiakkaiden, henkilöstön tai ympäristön turvallisuuteen sekä omaisuuteen.

Vahinkoriskit on jaoteltu kaupungin riskienhallintajärjestelmässä seuraaviin alakategorioihin:

- työterveys- ja työsuojeluriskit
- henkilöstöriskit
- ympäristöriskit
- tulipalo- ja onnettomuusriskit
- luonnonmullistukset
- toimitilaturvallisuusriskit

Vahinkoriskien hallinnassa keskeisiä ovat kaupungin vakuutukset, joiden on oltava riittävän kattavalla tasolla. Lisäksi voidaan käyttää vahinkorahastoa. Poikkeukselliset luonnonolosuhteet voivat vaikuttaa kunnalliseen toimintaan monella tavalla. Esimerkiksi vesihuoltojärjestelmät ovat alttiita poikkeuksellisille luonnonolosuhteille. Riskienhallinnassa keskeistä onkin varautuminen mahdollisiin häiriötilanteisiin. Keskeisessä asemassa on myös henkilöstön ammattitaidon kehittäminen ja ylläpito erilaisilla koulutuksilla. Työterveyshuolto järjestetään asianmukaisesti ja huolehditaan siitä, että työvälineet ja tilat ovat asianmukaiset. Työsuojeluun panostetaan.

Riskien ja riskienhallinnan raportointi

Kaupunginhallituksen alaisten toimielinten ja konserniyhteisöjen tulee talousarvion laadinnan yhteydessä analysoida toimintaympäristön muutoksia, tunnistaa tavoitteita uhkaavia riskejä, arvioida niiden vaikutuksia ja toteutumisen todennäköisyyttä sekä laatia tarvittavat suunnitelmat ja toimenpiteet riskien hallitsemiseksi.

Kaupungilla on käytössään Targetor Pro strategian, riskien ja riskienhallinnan raportointityökalu, jonka avulla riskit yksilöidään ja riskienhallinnan suunnitelmat laaditaan. Targetor muodostaa kaupungin riskirekisterin. Riskienhallintasuunnitelman toteutuminen koko kaupungin tasolla raportoidaan tilinpäätöksen yhteydessä. Tämän lisäksi toimielimet käsittelevät omaa toimialaansa koskevat suunnitelmat omassa päätöksenteossään.

IV. TALOUDEN HALLINTA

7 Talousarvio ja -suunnitelma

Valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kaupungille seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (suunnitelmakausi). Talousarviovuosi on talous- ja toimintasuunnitelman ensimmäinen vuosi.

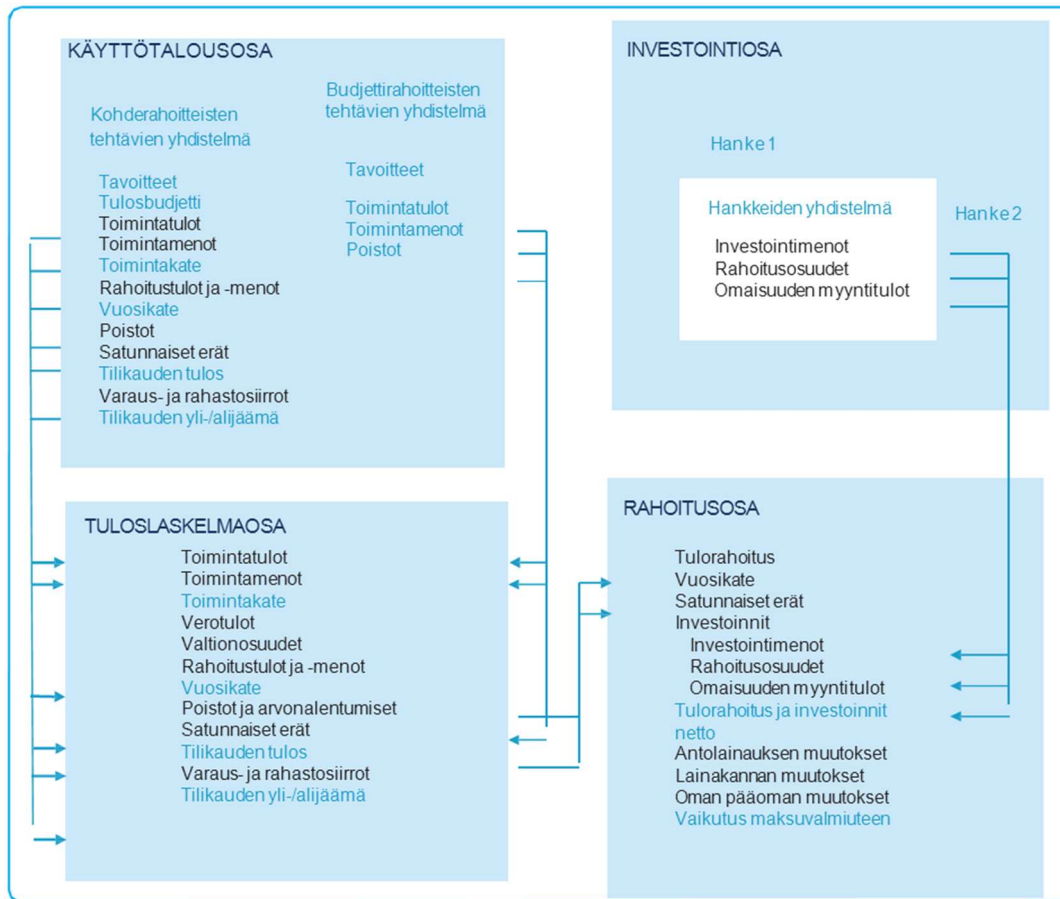
Talous- ja toimintasuunnitelma on laadittava siten, että se toteuttaa kaupunkistrategiaa ja edellytykset kaupungin tehtävien hoitamiseen turvataan. Talous- ja toimintasuunnitelmassa hyväksytään kaupungin ja kaupunkikonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet.

Talous- ja toimintasuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Talousarvioon otetaan tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Määräraha ja tuloarvio voidaan ottaa brutto- tai nettomääräisenä.

Kaupungin toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota.

Liitetiedoissa esitetään Iisalmen vesiliikelaitoksen talousarvio.

Talousarviossa on tuloslaskelma ja rahoitusosa, käyttötalousosa ja investointiosa. Talousarvion ja -suunnitelman eri osien keskinäistä yhteyttä kuvaa alla oleva kaavio. Käyttötalousosassa asetetaan palvelutavoitteet ja budjetoidaan niiden järjestämisen vaatimat menot ja tulot. Investointiosassa budjetoidaan pitkävaikutteisten tuotantovälineiden kuten rakennusten, kiinteiden rakenteiden ja kaluston hankinta, rahoitusosuudet ja omaisuuden myynti. Tuloslaskelmaosassa osoitetaan tulo-rahoituksen riittävyys käyttömenoihin ja poistoihin. Rahoitusosassa osoitetaan yhteenvetona rahan lähteet ja käyttö.

Kuva 12. Kunnan talousarvio- ja suunnitelmarakenne.

7.1 Taloussuunnittelun periaatteet

Taloussuunnittelun periaatteita ovat täydellisyysperiaate ja siihen liittyvä bruttoperiaate, tasapainoperiaate, vuotuisperiaate sekä sitä tarkentava suorite- ja realisointiperiaate, kehysbudjetointiperiaate ja yhtenäisyysperiaate sekä julkisuusperiaate.

Täydellisyysperiaatteen mukaan talousarvioon on otettava kunnan rahan käyttö ja rahan lähteet kokonaisuudessaan. Tiedostossa olevia menoja tai tuloja ei voi jättää talousarviosta pois. Myös kunnan sisäiset ostot ja myynnit on otettava talousarvioon, vaikka niihin ei sisälly rahan käyttöä.

Tasapainoperiaate tarkoittaa, että tulojen on suunnitelmakaudella katettava menot ja että kunnan maksuvalmiuden tulee aina olla riittävä. Tuloylijäämän kerryttämiselle on oltava perusteet. Talousarvion rahoituslaskelmaosassa on osoitettava, kuinka rahoitus-tarve katetaan ja kuinka rahoitusylijäämä käytetään. Talouden tasapainoperiaate sisältää myös sen, etteivät kunnan sitoumukset ja niihin liittyvät riskit saa ylittää kunnan voimavaroja.

Bruttoperiaatteella tarkoitetaan sitä, että menot ja tulot päätetään talousarviossa ja -suunnitelmassa bruttomääräisinä eli tuloja ei vähennetä menoista.

Nettoperiaatteella tarkoitetaan, että valtuusto voi päättää menojen tai tulojen erotuksen (vuosikatteen) määrärahana tai tuloarviona. Näin voidaan menetellä liiketoiminnassa ja toiminnassa, jotka rahoitetaan pääosin myynti- ja maksutuotoilla.

Vuotuisperiaatteen mukaisesti valtuuston on hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi vuodeksi talousarvio.

Suorite- ja realisointiperiaate merkitsee sitä, että talousarvioon otetaan varainhoitovuoden aikana vastaanotetuista tuotannontekijöistä aiheutuvat menot ja suoritteiden luovuttamisesta aiheutuvat tulot sekä muut sellaiset menot joiden suorittamiseen kaupunki on varainhoitovuoden aikana sitoutunut ja muut lopullisesti kaupungille kuuluvat tulot.

Kehysbudjetointiperiaatteen mukaan valtuustolla on laaja harkintavalta päättää talousarvion määrärahakokonaisuuksista. Pääsääntöisesti määräraha asetetaan tehtäväkohtaisena siten, että toiminnan tavoitteet ja niiden saavuttamiseen varatut varat ovat yhdistettävissä talousarviossa.

Yhtenäisyysperiaate edellyttää, että valtuusto päättää talousarviosta ja -suunnitelmasta niin, että ne ovat yhtenä kokonaisuutena samassa käsittelyssä.

Julkisuusperiaate edellyttää, että talousarvio on julkinen asiakirja, johon kenellä tahansa on oikeus tutustua.

7.2 Talousarvion sitovuustaso

Talousarvio on sitova ohje kaupungin talouden hoitamista varten. Sitovuus ilmenee erityisesti siinä, että varoja ei saa käyttää muihin kuin talousarviossa osoitettuihin tarkoituksiin eikä enempää kuin talousarviossa on osoitettu. Käyttötarkoitus ilmenee määrärahojen nimikkeistä ja määrärahojen sitovista perusteluista.

Iisalmen kaupungin organisaatiossa on kolme toimialaa. Toimialat jakaantuvat vastuualueiksi, jotka puolestaan jakaantuvat toimintayksiköiksi.

Kaupunginvaltuustoon nähden sitovia ovat:

Käyttötalouden määrärahat ja tuloarviot ovat sitovia kaupunginvaltuuston nähden. Talousarvion käyttötalouden toimintatuotot, toimintakulut ja suunnitelmatoimet sitovat toimialoja **vastuualueitasolla** valtuustoon nähden pl. uimahalli. Uimahallia sitoo valtuustoon nähden toimintakate (toimintatuotot – toimintakulut = toimintakate).

Virkojen ja toimien henkilöstömäärärahat ovat sitovia kaupunginhallitukseen nähden lukuun ottamatta virkoja, joiden täyttämisestä päättää valtuusto. Valtuuston päättämien virkojen määrärahat ovat sitovia valtuustoon nähden.

Investointiosan määrärahat ja tuloarviot ovat valtuustoon nähden sitovia **toimialatasolla**, ellei talousarviokirjassa yksittäisen hankkeen tai hankeryhmän osalta muuta ole esitetty.

Investointiosan määrärahojen käytöstä vastaa se lautakunta/johtokunta, jonka alaisuuteen ne on talousarviossa merkitty.

Käyttötalousosan strategiset tavoitteet ovat valtuuston hyväksymiä tavoitteita, jotka sitovat lautakuntia/toimialoja valtuustoon nähden. Lautakunta-, vastuu- ja toimintayksiköiden tavoitteet esitetään tarkemmin käyttösuunnitelmassa, joka hyväksytään valtuuston hyväksyttyä talousarvion.

Talousarviossa on esitetty perustelut ja merkittävimmät toiminnassa tapahtuvat muutokset.

Tuloslaskelmaosan seuraavat erät ovat sitovia valtuustoon nähden: verotulot, valtionosuudet sekä rahoitustuotot ja -kulut yhteensä (netto). Rahoituslaskelman seuraavat erät ovat sitovia valtuustoon nähden: antolainauksen muutokset, pitkäaikaisten lainojen lisäys, pitkäaikaisten lainojen vähennys sekä oman pääoman muutokset.

Mikäli toimialat tarvitsevat toimintaansa uusia tiloja, niin ensisijaisesti käytetään kaupungin omistuksessa tai muuten hallinnassa olevia tiloja tilapalvelun osoittamalla tavalla. Ulkopuolelta tapahtuva uusien tilojen vuokraus tehdään aina teknisen toimialan toimesta ja päätöksellä.

Talousarvion sitovuus on vahvempi kuin suunnitelmavuosien. Vaikka oikeudellisesti talousarvion sitovuus onkin vahvempi kuin taloussuunnitelman, on myös taloussuunnitelma kunnan viranomaisia ja viranhaltijoita toiminnallisesti velvoittava asiakirja. Talousarviossa ja -suunnitelmassa turvataan edellytykset tehtävien hoitamiseen.

Käyttöomaisuuden hankintameno aktivoidaan ja kirjataan tulosvaikutteiseksi kuluksi poistosuunnitelman mukaisesti. Talousohjeessa aktivointirajaksi on määritelty 10 000 euroa eli vähintään 10 000 euron hankinnat käsitellään investointimenona ja kirjataan poistoaikanaan tuloslaskelman kuluksi. Poistosuunnitelma on talousarvion liitteenä.

Valtuuston hyväksyttyä talousarvion saattaa kaupunginhallitus sen täytäntöönpanomääräyksiin toimielimien, viranhaltijoiden ja työntekijöiden noudatettavaksi.

Kaupunginhallitus, lautakunta tai johtokunta hyväksyy sen jälkeen käyttösuunnitelman, jolla tarkistetaan asianomaisen toimielimen talousarvioehdotukseen sisältynyt alustava käyttösuunnitelma valtuuston päätöksiä vastaavaksi sekä päättää omalta osaltaan tehtävien toteuttamisesta ja määrärahojen käytöstä.

Käyttösuunnitelmalla toimielimet asettavat valtuuston määrittelemien tavoitteiden kanssa yhdenmukaiset, tarkennetut tavoitteet sekä jakavat määrärahat ja tuloarviot toimintayksiköille (käyttötalousosa) ja projekteille (investointiosa).

Kaupunginhallituksen, lautakunnan tai johtokunnan määräämä, sen alainen viranhaltija päättää seuraavan tason käyttösuunnitelmista sekä päättää omalta osaltaan tehtävien toteuttamisesta ja määrärahojen käytöstä asettamalla tarkennetut tavoitteet ja määräraha-arviot. Edellä tarkoitettu viranhaltija voi vastaavasti antaa alaiselleen viranhaltijalle oikeuden päättää seuraavan tason käyttösuunnitelmasta.

Käyttötalouden sitovuus lautakunnittain on esitetty kappaleessa 8.

Taloussuunnitelma vuosille 2021 – 2022 on esitetty talousarviokirjan osissa tulos- ja rahoituslaskelma.

7.3 Talousarviossa annettavat toimintavaltuudet

Investoinnit

Talousarviossa on varattava toteutettavia investointeja varten määräraha. Investointihankkeisiin saatava valtionosuus tai muu ulkopuolinen rahoitusosuus tulee huomioida hankkeen tuloarviona. Mikäli talousarviossa ei ole määrärahavarausta, tulee tehdä talousarviomuutos ennen investoinnin toteuttamis- tai rakentamispäätöstä. Omaisuuden myynti budjetoidaan tulona.

Pitkäaikaisten lainojen ottaminen

Kaupungin hallintosäännön mukaan kaupunginhallitus ratkaisee asiat, jotka koskevat kaupunginvaltuuston hyväksymissä rajoissa talousarviolainojen ottamista, lainojen takaisinmaksua ja lainaehtojen muuttamista. Lainanottovaltuus on tarkoituksenmukaista rajata siten, että kaupunginhallituksella on vuonna 2020 oikeus ottaa talousarviossa oleva lainamäärä rahoitusosan mukaisesti.

Kaupunginhallitus voi myös päättää lainan ennaikaisesta takaisinmaksusta sekä lainaehtojen muuttamisesta talousarviossa olevien määrärahojen puitteissa.

Lyhytaikaisen lainan ottaminen

Talousjohtajalla on hallintosäännön perusteella oikeus päättää lyhytaikaisen lainan ottamisesta.

Korkoriskiltä suojautuminen

Kaupunginvaltuusto oikeuttaa kaupunginhallituksen tekemään tarpeelliset lainasalkun korkoriskiltä suojautumistoimenpiteet siten, että kokonaismäärään suhteutettu suojausaste on taloussuunnitelmakauden aikana kunkin vuoden viimeisen päivän tarkastelutilanteessa 20–70%. Suojausasteen laskennassa huomioidaan kiinteäkorkoisten lainasopimusten suhde lainasalkun kulloiseenkin kokonaismäärään.

7.4 Iisalmen kaupungin tytäryhteisöjen toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet vuodelle 2020

Omistajapolitiikan avulla ohjataan omistamista, eli sitä, mitä omaisuutta hankitaan tai myydään ja missä hankkeissa kaupunki on mukana omistajana. Omistajapolitiikan näkökulma on suurelta osin taloudellinen ja sen kautta asetetaan myös tuotto- ja muut tavoitteet. Omistajan tavoitteena on saada tuottoa sijoittamalleen pääomalle, lisäksi tytäryhteisöt tuottavat asukkaiden näkökulmasta tärkeitä palveluita. Tytär- ja osakkuusyhteisöt ovat kiinteä osa kaupunkikonsernia ja ne toteuttavat omalta osaltaan kaupunkistrategian tavoitteita.

Iisalmen kaupunginvaltuusto asettaa vuosittain merkittäville tytäryhteisöilleen toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet. Kaupungin edustajien tulee toimia tytäryhteisöjen päätöksentekokoelmissa kaupunginvaltuuston asettamien tavoitteiden mukaisesti sekä noudattaa konserniohjeita.

Tytäryhteisö on velvollinen raportoimaan tavoitteiden toteutumisesta kaupungin tilinpäätöksen yhteydessä. Tarkastuslautakunta sekä kaupungin tilintarkastajat arvioivat tavoitteiden toteutumista kuntalain edellyttämällä tavalla. Kaupunki laatii vuosittain konsernitiilinpäätöksen, mistä ilmenee kuntakonsernin tulos sekä taloudellinen asema siten kuin konserniyhteisöt olisivat yksi tilinpitovelvollinen.

Merkittävimpien konserniyhteisöjen (Iisalmen Teollisuuskylä Oy, Petterinkulma Oy ja Savon ICT-palvelut Oy) kanssa käydään vuosittain tuloskeskustelu toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden saavuttamisesta. Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän kanssa käydään vuosittainen palvelusopimusneuvottelu.

Iisalmen Teollisuuskylä Oy:n tavoitteet vuodelle 2020

Iisalmen Teollisuuskylän toimialana on hallita omistus- tai vuokraoikeuden nojalla kiinteistöjä ja rakentamalla niille teollisuus- ja palvelutiloja yritysten tai yhteisöjen käyttöön pääasiallisesti vuokrattavaksi tai lunastussopimuksen kyseessä ollessa omakustannushintaan luovutettavaksi.

Yhtiön toiminta on kytketty tiiviisti kaupungin elinvoimayksikön toimintaan ja yhtiön toimitusjohtajana toimii oman työnsä ohella elinkeinojohtaja Terho Savolainen. Yhteistyön muotoja kehitetään edelleen eteenpäin ja pyritään tukemaan alueen yrityksiä kokonaisvaltaisesti heidän kehittymistavoitteissaan.

Tavoitteet vuodelle 2020:

- tavoitteena on pitää tilojen käyttöaste korkeana n. 90 %:ssa ja taloudellinen tulos positiivisena poistojen jälkeen,
- yhtiö pyrkii saamaan käyntiin yhden uuden rakennushankkeen,
- yhtiön strategisten tavoitteiden määrittäminen ja kiinteistösalkun tarkastelu suhteessa strategiaan tavoitteisiin,
- selvitetään yhteistyömahdollisuus yhtiön tukipalveluiden tuottamiseen yhteistyössä kaupungin kanssa ja
- tuetaan teknologia-alan kehitystyötä hanketoiminnan kautta

Petterinkulma Oy:n tavoitteet vuodelle 2020

Petterinkulma Oy:n tehtävänä on tuottaa ja ylläpitää vuokra-asuntoja Iisalmen kaupungin alueella.

Kaupunki asettaa Petterinkulmalle seuraavat tavoitteet vuodelle 2020:

- asuntojen käyttöaste pysyy korkealla tasolla: käyttöastetavoite 98 %,
- Petterinkulma tarjoaa asukkaille erihintaisia/tasoisia/kokoisia vuokra-asuntoja eri puolilta kaupunkia,
- kiinteistöstrategian päivittäminen,
- asukkaiden tyytyväisyys yhtiön palveluihin on vähintään tasolla hyvä, tyytyväisyyttä mitataan erillisellä asiakaskyselyllä,
- selvitetään viestinnän ja markkinoinnin kehittämistä ja tehdään esitys toimenpiteistä,
- houkutteleva ja hyvä työnantaja, työtyytyväisyyskyselyn tulos >3,3 (asteikolla 1-5), työtyytyväisyyskysely toteutetaan joka toinen vuosi

Savon ICT-palvelut Oy:n (SICT) tavoitteet vuodelle 2020

Yhtiö toimii Iisalmen ja Kiuruveden kaupunkien, Lapinlahden, Sonkajärven ja Vieremän kuntien sekä Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän ICT-palvelujen tuottajana. SICT on edellä mainittujen kuntien sekä SOTE-kuntayhtymän omistama osakeyhtiö. Yhtiön omistajia ovat lisäksi Pielaveden kunta ja Suonenjoen kaupunki.

Tavoitteet vuodelle 2020:

- yhtiön strategian jalkauttaminen,
- uusien omistaja-asiakkaiden palvelutuotannon toteuttaminen laadukkaasti ja kustannustehokkaasti ja
- laadukkaiden, kustannustehokkaiden ja asiakaslähtöisten ICT-palveluiden tuottaminen. Asiakastytyväisyyskyselyn tulos >3,8 (asteikolla 1-5)

Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän tavoitteet vuodelle 2020

Kuntayhtymän tehtävänä on edistää väestön terveyttä ja sosiaalista hyvinvointia ja järjestää jäsenkuntien puolesta kunnille lakisääteiset sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut lukuun ottamatta lasten päivähoitoa. Kuntayhtymä järjestää lisäksi ympäristöterveydenhuollon ja ympäristönsuojelun palvelut.

Kuntayhtymän tavoitteet vuodelle 2020 on esitetty kappaleessa 8.5.7.

Muille konserniyhteisöille ja liikelaitokselle asetettavat tavoitteet vuodelle 2020**Lumakeskus**

- antolainan lyhennys 106 900 euroa

Iisalmen Vesi –liikelaitos tavoitteet vuodelle 2020

- korvaus peruspääomasta 300 000 euroa,
- positiivinen tulos,
- Runni-Iisalmi-siirtoviemärilinjän kuntoon saattaminen,
- jätevedenpuhdistamon lupaehtojen tavoitteiden saavuttaminen,
- katusaneerauskohteinen toteuttaminen investointisuunnitelman mukaisesti,
- hinnat ovat valtakunnan keskitasolla tai sen alapuolella ja
- vesijohtoveden laatu ja toimitusvarmuus säilyvät korkealla tasolla

7.5 Tilivelvollisuus

Tilivelvollisten asemaa käsitellään kuntalain 125 §:ssä. Tilivelvollisia ovat toimielinten jäsenet ja asianomaisen toimielimen tehtäväalueen johtavat viranhaltijat. Tilivelvollisuus merkitsee sitä, että toiminta tulee valtuuston arvioitavaksi, viranhaltijaan voidaan kohdistaa muistutus tilintarkastajan antamassa tilintarkastuskertomuksessa ja viranhaltijalle voidaan myöntää tai olla myöntämättä vastuuvapaus. Tilivelvollinen vastaa toiminnan ja talouden osalta sekä omasta että alaistensa tekemisestä ja siitä mitä jää hoitamatta.

Tilivelvollisella on henkilökohtainen vastuu sisäisen valvonnan asianmukaisesta järjestämisestä ja jatkuvasta ylläpidosta johtamansa toiminnan osalta. Tilintarkastuskertomukseen on sisällytettävä lausunto sisäisen valvonnan ja konsernivalvonnan asianmukaisesta järjestämisestä sekä esitys vastuuvapauden myöntämisestä ja mahdollisesta muistutuksesta, joka voidaan kohdistaa vain tilivelvolliseen. Muistutuksen edellytyksenä on, että tilivelvollinen on toiminut vastoin lakia tai valtuuston päätöksiä eikä virhe tai aiheutunut vahinko ole vähäinen.

Tilivelvollisuuden puuttuminen ei vapauta esimiestä valvontavastuusta.

Tilivelvollisten määrittely:

Toimielin:	Vastuualue:	Tilivelvolliset:
Keskusvaalilautakunta	Vaalit	Keskusvaalilautakunnan jäsenet Hallintojohtaja
Tarkastuslautakunta	Tilintarkastus	Tarkastuslautakunnan jäsenet
Kaupunginhallitus	Elinvoima- ja konsernipalvelut	Kaupunginhallituksen jäsenet Kaupunginjohtaja
Sivistys- ja hyvinvointilautakunta	Sivistys- ja hyvinvointitoimiala	Sivistys- ja hyvinvointilautakunnan jäsenet Sivistys- ja hyvinvointitoimialan toimialajohtaja
Musiikkiopiston johtokunta	Musiikkiopisto	Musiikkiopiston johtokunnan jäsenet Musiikkiopiston rehtori
Tekninen lautakunta	Tekninen toimiala	Teknisen lautakunnan jäsenet Teknisen toimialan toimialajohtaja
Ylä-Savon maaseutuhallinnon yhteislautakunta	Ylä-Savon maaseutupalvelut	Ylä-Savon maaseutuhallinnon yhteislautakunnan jäsenet Maaseutujohtaja
Ylä-Savon jätehuoltolautakunta	Jätehuolto	Ylä-Savon jätehuoltolautakunnan jäsenet Jäteasiantuntija
Iisalmen vesiliikelaitos	Puhdas vesi Jätevesi	Iisalmen vesi liikelaitoksen johtokunta Vesilaitoksen johtaja

Vastuualue:	Toimintayksikkö:	Tilivelvolliset:
Rahoitus	Rahoitus	Talousjohtaja
Hallinto- ja maaseutupalvelut	Hallintopalvelut Henkilöstöhallinto Ylä-Savon maaseutupalvelut Lomituspalvelut	Hallintojohtaja Henkilöstöpäällikkö Maaseutujohtaja Lomatoimenjohtaja
Talous- ja tietohallinto	Talous- ja tietohallinto	Talousjohtaja
Sosiaali- ja terveydenhuolto	Sosiaali- ja terveydenhuolto	Talousjohtaja
Elinvoimapalvelut	Elinvoimapalvelut Työllisyyspalvelut Maahanmuutto- ja pakolaishuolto	Elinkeinojohtaja Työllisyyskoordinaattori/TYP-johtaja Maahanmuuttotyön koordinaattori
Sivistys ja hyvinvointi	Sivistys- ja hyvinvointitoimialan hallinto	Toimialajohtaja
Varhaiskasvatus	Päiväkodit Perhepäivähoito	Varhaiskasvatusjohtaja Varhaiskasvatusjohtaja
Perusopetus ja lukiokoulutus	Perusopetus Lukiokoulutus Ruokapalvelut	Toimialajohtaja Lukion rehtori Ruokapalvelupäällikkö
Kulttuuri- ja vapaa-aika	Kansalais- ja musiikkiopisto Kirjasto- ja kulttuuripalvelut Liikunta- ja nuorisopalvelut	Kansalais- ja musiikkiopiston rehtori Kirjasto- ja kulttuuripalvelupäällikkö Kulttuuri- ja vapaa-aikajohtaja
Teknisen toimialan hallinto	Teknisen toimialan hallinto	Toimialajohtaja
Maankäyttö ja asuminen	Kaavoitus Tonttipalvelut Kaupunkimittaus Rakennusvalvonta	Kaavoituspäällikkö Kaavoituspäällikkö Kiinteistöinsinööri Mittauspäällikkö Rakennustarkastaja
Kadut ja ympäristö	Kunnallistekniikan suunnittelu Kunnallistekniikan rakentaminen ja liikennealueet Viher- ja liikunta-alueet	Kaupungininsinööri Kaupungininsinööri Työpäällikkö Viher- ja liikunta-aluepäällikkö
Toimitilat	Tilahallinta ja rakentaminen Kiinteistöjen kunnossapito Kiinteistöhoito	Toimialajohtaja LVI-insinööri Kunnossapitopäällikkö Kiinteistöhoitopäällikkö
Jätehuolto	Jätehuolto	Jäteasiantuntija
Iisalmen vesi	Hallinto ja verkostot Laitokset	Vesilaitoksen johtaja Vesilaitoksen johtaja Käyttöpäällikkö

8 Käyttötalous lautakunnittain

Toimielin	Ta 2019 1 000 € tuotot	Ta 2020 1 000 € tuotot	muutos ed.v. %	Ta 2019 1 000 € kulut	Ta 2020 1 000 € kulut	muutos ed.v. %	Ta 2019 1 000 € netto	Ta 2020 1 000 € netto	muutos ed.v. %
(ei sis. lask.vyör.eriä)									
11 Keskusvaalilautakunta	120,0	0,0		120,0	0,0		0,0	0,0	0,0
12 Tarkastuslautakunta	5,0	5,0	0,0	49,1	44,6	-9,2	-44,1	-39,6	-10,2
14 Kaupunginhallitus	13 400,9	13 499,5	0,7	99 121,7	103 329,4	4,2	-85 720,8	-89 829,9	4,8
19 Maaseutulauslautakunta	343,0	344,1	0,3	441,0	440,2	-0,2	-98,0	-96,1	-1,9
30 Sivistys- ja hyvinvointitk	6 886,0	7 287,6	0,0	47 014,9	48 616,0	3,4	-40 128,9	-41 328,4	3,0
60 Tekninen lautakunta	15 723,4	15 691,2	-0,2	16 877,0	17 805,3	5,5	-1 153,6	-2 114,1	83,3
70 Jätehuoltolautakunta	155,2	159,0	2,4	147,4	147,7	0,2	7,8	11,3	44,9
yhteensä	36 633,5	36 986,4	1,0	163 771,1	170 383,2	4,0	-127 137,6	-133 396,8	4,9

Vastuualue	Sito- vuus- taso	Ta 2019 1 000 € tuotot	Ta 2020 1 000 € tuotot	muutos ed.v. %	Ta 2019 1 000 € kulut	Ta 2020 1 000 € kulut	muutos ed.v. %	Ta 2019 1 000 € netto	Ta 2020 1 000 € netto	muutos ed.v. %
(ei sis. lask.vyör.eriä)										
Vaalit	B	120,0	0,0	0,0	120,0	0,0		0,0	0,0	0,0
Tilintarkastus	B	5,0	5,0	0,0	49,1	44,6	-9,2	-44,1	-39,6	-10,2
Hallinto- ja maaseutupalv.	B	10 862,8	10 636,5	-2,1	14 089,1	14 022,2	-0,5	-3 226,3	-3 385,7	4,9
Talous- ja tietohallinto	B	1 036,1	1 065,5	2,8	2 764,7	2 838,8	2,7	-1 728,6	-1 773,3	2,6
Sos. ja terveydenhuolto	B	0,0	0,0	0,0	76 033,9	80 120,5	5,4	-76 033,9	-80 120,5	5,4
Elinvoimapaalvelut	B	1 502,0	1 797,5	19,7	6 234,0	6 347,9	1,8	-4 732,0	-4 550,4	-3,8
Ylä-Savon maaseutupalvelut	B	343,0	344,1	0,3	441,0	440,2	-0,2	-98,0	-96,1	-1,9
Sivistys- ja hyvinvointi hallinto	B	0,0	0,0	0,0	854,5	921,4	7,8	-854,5	-921,4	7,8
Varhaiskasvatus	B	772,0	775,7	0,5	13 204,0	13 602,7	3,0	-12 432,0	-12 827,0	3,2
Perusopetus ja lukiokoulutus	B	4 455,9	4 832,6	8,5	24 993,3	25 866,0	3,5	-20 537,4	-21 033,4	2,4
Kulttuuri ja vapaa-aika pl uimahalli	B	991,6	1 012,8	2,1	6 804,9	7 001,2	2,9	-5 813,3	-5 988,4	3,0
Uimahalli	N	666,5	666,5	0,0	1 158,2	1 224,7	5,7	-491,7	-558,2	13,5
Tekninen hallinto	B	26,6	26,6	0,0	2 215,7	2 325,5	5,0	-2 189,1	-2 298,9	5,0
Maankäyttö ja asuminen	B	1 651,2	1 673,5	1,4	1 177,6	1 294,7	9,9	473,6	378,8	-20,0
Kadut ja ympäristö	B	2 054,5	1 940,7	-5,5	4 186,0	4 147,5	-0,9	-2 131,5	-2 206,8	3,5
Toimitilat	B	11 991,1	12 050,4	0,5	9 297,7	10 037,6	8,0	2 693,4	2 012,8	-25,3
Jätehuolto	B	155,2	159,0	2,4	147,4	147,7	0,2	7,8	11,3	44,9
yhteensä		36 633,5	36 986,4	1,0	163 771,1	170 383,2	4,0	-127 137,6	-133 396,8	4,9

B=bruttoperiaate (ks. kpl 7.1)

N=nettoperiaate (ks. kpl 7.1)

8.1 Henkilöstö lautakunnittain

Alla olevassa taulukossa on yhteenveto Iisalmen kaupungin henkilöstöstä henkilötyövuosina lautakunnittain vuosina 2018 - 2022. Taulukossa olevat henkilöstön määrät perustuvat talousarviolukujen osalta toimialojen ilmoittamiin määriin ja tilinpäätöslukumäärät palkkahallinto-ohjelmasta otettuihin toteutuneisiin henkilötyövuosiin.

Talous- ja suunnitelmavuosien henkilöstön määrässä on huomioitu mahdolliset tulevat eläköitymiset ja uudet ja lakkautettavat virat ja tehtävät sekä tiedossa olevat muut muutokset palvelurakenteissa Sanalliset perustelut henkilöstömuutoksille on esitetty tarkemmin lautakuntien henkilöstösuuoksissa.

HENKILÖSTÖ	Henkilöstö/htv	TP 2018	TA2019	TA2020	TS2021	TS2022
Keskusvaalilautakunta	Vakituiset	0	0	0	0	0
	Määräaikaiset	0,3	0,9	0	0,3	0,3
	Yhteensä	0,3	0,9	0	0,3	0,3
Tarkastuslautakunta	Vakituiset	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
	Määräaikaiset	0	0	0	0	0
	Yhteensä	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Kaupunginhallitus	Vakituiset	200,6	209,71	199,48	199,29	199,29
	Määräaikaiset	44,5	21,3	24,05	24,05	24,05
	Työllistetyt	22,5	28	28	28	28
	Yhteensä	267,6	259,01	251,53	251,34	251,34
Maaseutuhallinnon yhteislautakunta	Vakituiset	7,0	7,0	7,0	7,0	7,0
	Määräaikaiset	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
	Yhteensä	7,3	7,3	7,3	7,3	7,3
Sivistys- ja hyvinvointi-lautakunta	Vakituiset	423,20	428,60	420,20	420,20	420,20
	Määräaikaiset	64,30	45,90	47,60	22,50	22,50
	Yhteensä	487,50	474,50	467,80	442,70	442,70
Tekninen lautakunta	Vakituiset	85,30	89,80	91,50	92,20	92,20
	Määräaikaiset	16,20	17,90	17,90	17,90	17,90
	Yhteensä	101,50	107,70	109,40	110,10	110,10
Jätehuoltolautakunta	Vakituiset	1,8	2,0	2,0	2,0	2,0
	Määräaikaiset	0,0	0,0	0,0	0,3	0,3
	Yhteensä	1,8	2,0	2,0	2,3	2,3
Yhteensä	VAKITUISET	718,0	737,2	720,3	720,8	720,8
	MÄÄRÄAIKAISET	125,6	86,3	89,9	65,4	65,4
	TYÖLLISTETYT	22,5	28,0	28,0	28,0	28,0
KAIKKI YHTEENSÄ	YHTEENSÄ	866,1	851,5	838,1	814,1	814,1
Muutos edelliseen vuoteen	Htv	-18,6	-14,6	-13,4	-24,0	0,0

Kaupunginhallituksen alaisuudessa työskentelevät työllistetyt sijoittuvat eri toimialojen toimintayksiköihin

Henkilöstön kehittäminen

Henkilöstöä kehitetään vuosien 2020-2022 aikana uuden kaupunkistrategian 2030 tavoitteiden mukaisesti. Strategisen toimenpideohjelman nimi on houkutteleva ja

huolehtiva työnantaja. Vuosittain valitaan toimenpiteet, joilla tavoitteet pyritään saavuttamaan.

Henkilöstön kehittämisen tärkein painopistealue on vuonna 2020 henkilöstön osaamisen tavoitteellinen kehittäminen. Tavoitteena on, että koko henkilöstön osaamiset on kartoitettu ja tehty tarvittavat kehittämissuunnitelmat vuoden 2020 aikana. Henkilöstön osaamisen kehittämisessä huomioidaan myös sijaisten osaamisen ylläpitäminen entistä paremmin. Osaavaa henkilöstöä pyritään hankkimaan kehittämällä rekrytointia ja parantamalla työnantajakuvaa mm. sosiaalisen median avulla.

Henkilöstön ammatillista osaamista kehitetään toimialojen omilla koulutusmäärärahoilla, jotka on säilytetty pääosin entisellä tasolla. Henkilöstölle laaditaan vuosittain koulutussuunnitelmat osaamisenkartoituksia hyödyntäen.

Henkilöstöhallintoon on varattu keskitettyä koulutusmäärä 29 200 €. Ko. määräraha käytetään johto- ja esimieskoulutuksiin sekä henkilöstön keskitettyyn koulutukseen.

Kehityskeskustelut käydään vuosittain, tavoitteena on 100 %. Niiden käymistä seurataan puolivuosittain. Perehdyttäminen tehdään suunnitelmallisesti erillisen perehdyttämissuunnitelman pohjalta. Avaintehtävissä käytetään harkinnan mukaan päällekkäistä rekrytointia eli poistuva henkilö perehdyttää tarvittaessa uuden työntekijän.

Henkilöstön hyvinvointia ja työtyytyväisyyttä seurataan vuosittain henkilöstökyselyjen avulla. Palautteen keräämisessä hyödynnetään myös uusia työkaluja perinteisten webropol-kyselyjen rinnalla. Tarkoituksena on saada reaaliaikaista tietoa henkilöstön työpäivien sujumisesta. Lisäksi hyödynnetään mm. Kevan ja työterveyspalveluiden tuottajan tarjoamia erilaisia hyvinvointikyselyitä henkilöstön kehittämistoimenpiteitä suunniteltaessa.

Vuosina 2020-2022 panostetaan edelleen työyhteisöjen toimivuuteen ja henkilöstön tietoisuuden lisäämiseen strategisista tavoitteista. Tehtäväkuvat pidetään ajan tasalla.

Työkyvyn ylläpitämiseksi otetaan käyttöön uusia toimintatapoja. Esimiesten työkykyjohtamista ja henkilöstön tietoisuutta oman työkykynsä heikentymisen vaikutuksista työuraan avataan uudella nk. vajaakuntoisen työntekijän polkuja-ohjeistuksella, joka antaa henkilöstölle tärkeää tietoa eri vaihtoehdoista jo varhaisessa vaiheessa. Korvaavan työn tekemistä edistetään tarjoamalla korvaavaa työtä aktiivisesti. Työkyvyn ylläpitämisessä painopiste on ennaltaehkäisevässä työssä ja niissä henkilöstöryhmissä, joissa työkykyongelmia on eniten.

Työsuojelun toiminnan edistämiseksi hankittua WPRO-työsuojelun järjestelmää hyödynnetään työtapaturmien ennaltaehkäisyssä ja käsittelyssä sekä riskien kartoituksessa.

8.2 Keskusvaalilautakunta

Tilivelvollinen: Hallintojohtaja

Henkilöstö (htv)

Keskusvaalilautakunta	Henkilöstö	TP2018	TA2019	TA2020	TS2021	TS2022
	Vakituiset	0	0	0	0	0
	Määräaikaiset	0,3	0,9	0	0,3	0,3
	Yhteensä	0,3	0,9	0	0,3	0,3
Keskusvaaliltk yht.	YHTEENSÄ	0,3	0,9	0	0,3	0,3

Talous

Keskusvaalilautakunta	TP2018	TA2019	TA2020	%	TS2021	TS2022
	1 000 €	1 000 €	1 000 €		1 000 €	1 000 €
Vaalit						
Toimintatuotot	38	80	0	0,0 %	40	0
Henkilöstökulut	-29	0	0	0,0 %	0	0
Muut toimintakulut	-9	-80	0	-100,0 %	-40	0
Netto (=toimintakate)	0	0	0	0,0 %	0	0
Suunnitelmapoistot	0	0	0	0,0 %	0	0
Vyörytystuotot	0	0	0	0,0 %	0	0
Vyörytyskulut	0	0	0	0,0 %	0	0
Vyörytys, netto	0	0	0	0,0 %	0	0

Toimintasuunnitelma

Suunnitelmakaudella ei järjestetä säännönmukaisia vaaleja vuosina 2020 ja 2022. Vuonna 2021 on vuorossa kuntavaalit.

Vaalien käytännön toteuttamisesta vastaa hallintopalveluiden vaalitiimi, johon kuuluvat hallintojohtaja, hallintosihteeri ja johdon sihteeri. Lisäksi palkataan tilapäistä työvoimaa ennakkoäänestyspisteisiin ja muihin vaalien valmistelutehtäviin.

8.3 Tarkastuslautakunta

Tilivelvollinen: tarkastuslautakunta

Tarkastuslautakunnan on kuntalain 121 §:n mukaan valmisteltava valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat sekä arvioitava, ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet. Tarkastuslautakunnan on arvioitava, onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla sekä huolehdittava kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta. Jos kaupungin taseessa on kattamatonta alijäämää, tarkastuslautakunnan on arvioitava myös talouden tasapainotuksen toteutumista. Lisäksi tarkastuslautakunnan tehtävänä on valmistella kaupunginhallitukselle esitys tehtäviään koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi sekä arvioinnin ja tarkastuksen talousarvioksi.

Tarkastuslautakunta laatii arviointisuunnitelman ja antaa valtuustolle kultakin vuodelta arviointikertomuksen, jossa esitetään arvioinnin tulokset. Arviointikertomus käsitellään valtuustossa tilinpäätöksen yhteydessä. Lautakunta voi antaa valtuustolle muitakin tarpeellisia pitämiään selvityksiä arvioinnin tuloksista.

Kaupunginhallitus antaa valtuustolle lausunnon toimenpiteistä, joihin arviointikertomus antaa aihetta.

Henkilöstö (htv)

Tarkastuslautakunta	Henkilöstö	TP2018	TA2019	TA2020	TS2021	TS2022
Tilintarkastus						
	Vakituiset	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
	Määräaikaiset	0	0	0	0	0
	Yhteensä	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Tarkastuslautakunta yht.	YHTEENSÄ	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1

Talous

Tarkastuslautakunta	TP2018	TA2019	TA2020	%	TS2021	TS2022
	1 000 €	1 000 €	1 000 €		1 000 €	1 000 €
Tilintarkastus						
Toimintatuotot	5	5	5	0,0 %	5	5
Henkilöstökulut	-14	-14	-14	0,7 %	-14	-14
Muut toimintakulut	-34	-35	-31	-13,0 %	-31	-31
Netto (=toimintakate)	-43	-44	-40	-10,2 %	-40	-40
Suunnitelmapoistot	0	0	0	0,0 %	0	0
Vyörytystuotot	0	0	0	0,0 %	0	0
Vyörytyskulut	-2	-2	-2	0,0 %	-2	-2
Vyörytys, netto	-2	-2	-2	0,0 %	-2	-2

Toimintasuunnitelma

Tarkastuslautakunnalla on vuodessa noin 10 kokousta. Tarkastuslautakunnan sihteerin tehtäviä hoitaa hallintosihteeri 0,1 henkilötyövuoden panoksella ja tilintarkastaja osallistuu kokouksiin mahdollisuuksien mukaan. Tarkastuslautakunta laatii arviointisuunnitelman valtuustokaudelle, joka tarkennetaan vuosittain työohjelmaksi.

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on valvoa kuntalain 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi säännöllisesti.

8.4 Kaupunginhallitus

Elinvoima- ja konsernipalvelut –toimiala 2020

Toimintasuunnitelma

Kaupungin hallinto- ja tukipalvelutehtävät on keskitetty elinvoima- ja konserni-palveluihin siten, että toimialoille tarjotaan yhdenvertaiset tukipalvelut. Keskitetysti hoidettavia tehtäviä ovat mm. yleishallinto, asioiden valmistelu, hankintatoimi, sihteeripalvelut, taloushallinto, henkilöstöhallinto ja tietohallinto.

Kaupunginhallitus kokoontuu suunnitelman mukaan 18 kertaa vuonna 2020.

Henkilöstö (htv) vastualueittain

KAUPUNGINHALLITUS	Henkilöstö/htv	TP2018	TA2019	TA2020	TS2021	TS2022
Elinvoimapaalvelut						
	Vakituiset	12,8	14	14	14	14
	Määräaikaiset	14,7	8,25	11,8	11,8	11,8
<i>Sijoittuvat eri toimintayksiköihin</i>	Työllistetyt	22,5	28	28	28	28
	Yhteensä	50	50,25	53,8	53,8	53,8
Hallinto- ja maaseutupalvelut						
	Vakituiset	175,1	180,34	169,86	170	170
	Määräaikaiset	28,4	12,8	12	12	12
	Yhteensä	203,5	193,14	181,86	182	182
Talous- ja tietohallinto						
	Vakituiset	12,7	15,37	15,62	15,29	15,29
	Määräaikaiset	1,4	0,25	0,25	0,25	0,25
	Yhteensä	14,1	15,62	15,87	15,54	15,54
Sosiaali- ja terveydenhuolto						
	Vakituiset	0	0	0	0	0
	Määräaikaiset	0	0	0	0	0
	Yhteensä	0	0	0	0	0
Yhteensä	VAKITUISET	200,6	209,71	199,48	199,29	199,29
Yhteensä	MÄÄRÄAIKAISET	44,5	21,3	24,05	24,05	24,05
	TYÖLLISTETYT	22,5	28	28	28	28
KAUPUNGINHALLITUS YHT.	YHTEENSÄ	267,6	259,01	251,53	251,34	251,34

Hallinto- ja toimistopalveluiden tuottamista jatketaan keskitetysti. Henkilöstö työskentelee kolmessa tiimissä eli päätöksenteon tukipalvelutiimissä on 3 henkilöä, assistenttitiimissä 13,5 henkilöä ja i-pointtitiimissä 5 henkilöä. Uutena toimintona on päiväkotit Simpukan toimistopalveluiden tuottaminen, mitkä palvelut hoitaa varhaiskasvatuksen toinen toimistosihteeri. Muutos johtuu päiväkotit Simpukan johtamisjärjestelyistä, jossa siirryttiin kahden johtajan mallista yhden johtajan malliin ja toimistopalveluiden tarve kasvoi. Vuonna 2020 eläköityy todennäköisesti muutama toimistosihteeri.

Talous- ja tietohallintopalveluiden tuottamista jatketaan myös keskitetysti. Vastuualueella toimii kolme tiimiä: toimialojen talouspäällikköpalvelut, pääkirjanpito, tietohallinto, hankinta- ja logistiikka sekä maksuliikenne ja rahoitus (controller-tiimi), talouden tukipalvelut (talouden tukipalvelutiimi) sekä pysäköinninvalvonta.

Strategiset tavoitteet

Vetovoima ja kasvu

Tavoite	Toimenpide	Mittarit	Vastuu
Iisalmen vetovoiman parantaminen	Iisalmen työpaikkojen ja elinympäristön vahvuuksien aktiivinen markkinointi	Nettomuutto positiivinen	Elinkeinojohtaja
Yrittäjyyden edistäminen ja yritysten kasvu	Toimivat yritysneuvonta-, kehittämis- ja sijoittumispalvelut. Yrittäjäystävällinen päätöksentekokulttuuri.	Yritysten nettolisäys positiivinen Työpaikkojen määrän kasvu	Elinkeinojohtaja
Työllisyyden edistäminen	Aktiivinen ja yrityslähtöinen ote työllistämispalveluissa	Työttömyysaste pienenee. Työttömyyden kustannukset laskevat.	Työllisyyskoordinaattori
Työperäisen maahanmuuton kasvattaminen ja tuloksellinen kotouttaminen	Toimivat maahanmuutto- ja pakolaispalvelut	Maahanmuuttajien osuus väestöstä kasvaa	Maahanmuuttotyön koordinaattori

Vakaan talouden Iisalmi

Tavoite	Toimenpide	Mittarit	Vastuu
Toimintamenojen kasvu max. 1,0 %/vuosi	Kulukuri ja talouden seuranta	Talousarvion toteumavertailu	Talousjohtaja
Vuosikate kattaa poistot ja vuosikate sekä nettoinvestoinnit ovat pitkällä aikavälillä tasapainossa	Investointiohjelma sopeutetaan vuosikatteen kehitykseen	Vuosikate kattaa poistot	Talousjohtaja, teknisen toimialan toimialajohtaja
Lainamäärä (€/asukas konsernitarkastelu) ovat alle kuntien keskiarvon	Maltillinen investointiohjelma konsernitasolla	Konsernin lainamäärä €/as	Kaupunginjohtaja talousjohtaja,

Houkutteleva ja huolehtiva työnantaja

Tavoite	Toimenpide	Mittarit	Vastuu
Sitoutunut ja toimiva työyhteisö	Työyhteisötaitojen ja yhteisöllisyyden kehittäminen (yhteisöllisyyttä tukevat koulutukset, työpajat, henkilöstön kehittämisryhmän aktiivinen toiminta, esimiestyön kehittäminen)	Henkilöstökyselyn tulos: sosiaalisen pääoman arvo väh. 4,05 (asteikko 1-5)	Henkilöstöpäällikkö
Työkykyinen ja hyvinvoiva henkilöstö	Terveet työtilat, varhainen välittäminen työkyvyn heikentyessä, esimiestyön tukeminen henkilöstön hyvinvoinnin ylläpitämisessä, tiivis yhteistyö työterveyshuollon kanssa ja tehostetut toimenpiteet niihin yksiköihin, joissa työkykyongelmia paljon	Sairauspoissaolojen seuranta: tavoite sairauspoissaoloja enintään 14,0 pv/htv	Henkilöstöpäällikkö
Työnantajakuva parantaminen	Avoin, oikeudenmukainen ja tasapuolinen henkilöstöpolitiikka, viestinnän kehittäminen (henkilöstön ohjeistuksien ajan tasalla pitäminen, yhtenäiset käytänteet, positiivinen viestintä) ja henkilöstöpolitiikan tarkistaminen olosuhteiden muuttuessa	Henkilöstökyselyn tulokset työnantajakuvasta (hyvä työnantajakuva, voi suositella muille), tavoite 4,5 (asteikko 1-5)	Henkilöstöpäällikkö

Riskit

<i>Riski</i>	<i>Toimenpide</i>	<i>Vastuu</i>	<i>Riskin taustatiedot</i>
Henkilöriskit	Asianmukainen rekrytointiprosessi, henkilöiden arviointi, koeaika, ansiovertailut, avainhenkilöiden/-ja tehtävien tunnistaminen, toimivat sijaisjärjestelyt.	Johtoryhmä/ esimiehet/ tiimin vetäjät	Henkilöstö on organisaation tärkein voimavara ja strateginen resurssi. Työntekijän palkkaus on aina merkittävä investointi, mikä kannattaa toteuttaa huolella. Henkilöstöön liittyvät riskit ovat haastavia, koska niitä on vaikea ennakoida ja arvioida taloudellisesti. Oikealla henkilöllä oikealla paikalla saavutetaan paras lopputulos niin organisaation kuin työntekijän itsensä kannalta.
Henkilöstön hyvinvointi	Kehityskeskustelut, työtyytyväisyyskysely, varhainen puuttuminen, ohjeistus, koulutus, asianmukaiset työvälineet ja työskentelyolosuhteet, kuntoutus ja uudelleensijoittaminen.	Johtoryhmä, esimiehet, tiiminvetäjät, työntekijät	Työhyvinvointi on usean tekijän summa, joka vaikuttaa organisaation menestykseen, asiakastytyytyväisyyteen, taloudelliseen tulokseen ja maineeseen. Työhyvinvointi on sekä työnantajan että työntekijän vastuulla ja sen edistäminen on kaikkien organisaatiotasojen vastuulla.
Henkilö-, omaisuus - ja vastuu- vahingot	Työntekijöiden ammattitaidon ylläpitäminen, asianmukaiset työvälineet, ensiapuvalmiuksien ylläpito, ajan tasalla oleva vakuutusturva, vahinkorahasto.	Johtoryhmä, työsuojelupäällikkö, työkykykoordinaattori	Henkilöriskejä ovat tapaturmat, sairastumiset, uupuminen, ammattiosaamisen vanheneminen, henkilö- ja työsuhderiidat sekä tahattomat inhimilliset virheet. Kiinteään ja irtaimeen omaisuuteen riskejä voi aiheuttaa mm. vesivahinko, tulipalo, ilkivalta.
Sopimus- riskit	Sopimusten teolle on selkeä prosessi ja valtuudet, niillä on omistaja, sopimuksissa on kaupunkia suojaavat pykälät ja sopimuksiin on määritelty irtisanomisaika.	Sopimusten tekoon valtuutetut henkilöt	Sopimusriskejä ovat, että sopimus jää kokonaan tekemättä, tehty sopimus ei toteudu tai toteutuu toisin kuin on sovittu tai sopimus jättää liikaa tulkinnanvaraa toteutukseen.
Tieto- liikentee- seen ja – järjestel- miin liittyvät häiriöt	Virustorjunta ajan tasalla, varajärjestelmät ja varmennukset kunnossa. Sallitaan vain kaupungin hyväksymien	Tietohallintokoordinaat- tori/ järjestelmien pää- käyttäjät ja käyttäjät, Savon ICT-Palvelut Oy	Tietojärjestelmäriskejä ovat tekniset häiriöt, puutteet tietoliikenneverkoissa ja -järjestelmissä, verkkoihin kohdistuvat ulkopuoliset uhkat sekä laitteistorikot.

	järjestelmien käyttö. Käyttöoikeuksien poisto heti työntekijän työsuhteen päättyessä. Kyberuhkiin varautuminen.		
Tietoturva- ja tietosuojariskit	Henkilökohtaiset käyttäjätunnukset ja salasana, päätelaitteen lukitus. Kaikkea tietoa käsitellään luokittelun mukaisesti. Tietosuoja-asioiden perehdytys ja ajantasainen koulutus. Tietojärjestelmien vastuuhenkilö/ pääkäyttäjä.	Kaikki kaupungin tietojärjestelmiä ja tietoa käsittelevät henkilöt/ tietosuoja- ja tietoturvavastaavat/ Savon ICT-Palvelut Oy	Tietoturvaan liittyvät riskit liittyvät tietojen luottamuksellisuuteen, oikeellisuuteen, palvelujen saatavuuteen ja tietosuojaan. Vastuu tietoturvasta ja -suojasta on jokaisella esimiehellä ja työntekijällä. Yksityiskohtaiset tiedot löytyvät kaupungin tietosuojaselosteista ja rekisteriotteista.
Hanke- ja projektiriskit	Nimetään hankkeelle vastuuhenkilö ja mahdollisesti projektipäällikkö. Kaikilla hankkeilla tulee olla hankesuunnitelma, jonka perusteella arvioidaan hankkeen tuloksellisuutta tavoitteiden ja kustannusarvion osalta. Hanke päätetään hallitusti.	Elinvoimajohtaja, hankevastaavat, projektipäälliköt	Kaupunki voi itse hallinnoida hankkeita tai olla mukana muiden järjestämissä hankkeissa osatoteuttajana, kumppanina tai rahoittajana. Hankkeiden säännöt ja ohjeet voivat olla tiukempia kuin kaupungin omat säännöt ja ohjeet. Hankkeeseen osallistumisesta päättää hallintosäännön puitteissa toimivaltainen viranomainen.

8.4.1 Hallinto- ja maaseutupalvelut –vastuualue

Tilivelvolliset: hallintojohtaja, henkilöstöpäällikkö, lomatoimenjohtaja ja maaseutujohtaja.

Hallinto- ja maaseutupalvelujen vastuualueeseen kuuluvat hallinto-, henkilöstö-, lomituspalvelut ja maaseutuhallinto. Hallinto-, henkilöstö- ja lomituspalvelut toimivat kaupunginhallituksen alaisena ja maaseutuhallinto Ylä-Savon maaseutuhallinnon yhteislautakunnan alaisena.

Talous

Kaupunginhallitus	TP2018	TA2019	TA2020	%	TS2021	TS2022
	1 000 €	1 000 €	1 000 €		1 000 €	1 000 €
Hallinto- ja maaseutupalvelut						
Toimintatuotot	11 066	10 863	10 637	-2,1 %	10 672	10 707
Henkilöstökulut	-9 839	-9 792	-9 619	-1,8 %	-9 665	-9 712
Muut toimintakulut	-4 062	-4 297	-4 404	2,5 %	-4 404	-4 404
Netto (=toimintakate)	-2 835	-3 226	-3 386	5,0 %	-3 397	-3 408
Suunnitelmapoistot	-17	-1	0	-100,0 %	0	0
Vyörytystuotot	4 441	4 657	4 881	0,0 %	4 881	4 881
Vyörytyskulut	-1 381	-1 476	-1 510	2,3 %	-1 510	-1 510
Vyörytys, netto	3 060	3 181	3 371	6,0 %	3 371	3 371

(Ylä-Savon maaseutupalvelun luvut esitetty omassa taulukossa)

Toimintasuunnitelma

Hallintopalvelut

Hallintopalveluiden tärkein tavoite on tiedonohjaussuunnitelman eli TOSin rakentaminen ja asiakirjahallinnon siirtyminen kokonaan sähköiseen arkistointiin, mikä vaatii arkistolaitoksen hyväksynnän. Tätä tarkoitusta varten on välttämätöntä palkata projektityöntekijä kahdeksaksi kuukaudeksi. Laki julkisen hallinnon tiedonhallinnasta eli tiedonhallintalaki tulee voimaan 1.1.2020 siirtymäaikaan ja sen 5,1 § mukaan yksiköissä on ylläpidettävä sen toimintaympäristön tiedonhallintaa määrittelevää ja kuvaavaa tiedonhallintamallia, minkä laatimiseen on lain 30 §:ssä annettu vuoden määräaika.

Hallintopalvelut keskittyvät viestinnän tehostamiseen, kuntalaisten sähköisen palvelun saatavuuteen sekä asiakirjahallinnon laatuun. Viranhaltija- ja toimielinpäätökset tarkistetaan ottaen huomioon tietosuojalain vaatimukset.

Asiakaspalveluissa kehitetään sähköisiä palveluja. Sähköinen allekirjoittaminen tehdään jo viranhaltijapäätöksissä ja sähköinen pöytäkirjantarkastus otetaan käyttöön niissä toimitelmissä, joissa on käytössä luottamushenkilöportaali. Kaupungintalon ja kulttuurikeskuksen asiakaspalvelua kehitetään yhtenäiseksi.

Valmiussuunnitelma päivitetään ja mahdollisesti järjestetään häiriötilanneharjoitus syksyllä 2020.

Henkilöstön työhyvinvointiin panostetaan erityisesti säännöllisin palaverin ja yhteisin tilaisuuksin ottaen huomioon organisaatiouudistuksesta kulunut aika ja toiminnan vakiintuminen.

Osaamisen hallinnan kartoituksen myötä keskitytään henkilöstön koulutustarpeen selvittämiseen ja tarpeen mukaiseen kouluttautumiseen.

Neuvostojen toimintaan (kokouspalkkioiden lisäksi) varataan määrärahoja talousarvioon seuraavasti: vammaisneuvosto 3700 €, ikäihmisten neuvosto 3700 €, romaaniasiain neuvosto 500 € sekä nuorisoneuvostolle 500 €.

Henkilöstöhallinto

Henkilöstöhallinto tuottaa keskitetysti Iisalmen kaupungin henkilöstöpalvelut ja toimii asiantuntijana henkilöstöasioissa.

Henkilöstöpalveluihin kuuluvat: henkilöstösuunnittelun ja strategisten linjausten valmistelu, palkanlaskenta, yleiset palkka- ja palvelussuhdeasiat, työlainsäädännön ja virka- ja työehtosopimusten tulkinta ja täytäntöönpano, palkka-asiamiespalvelut, henkilöstön kehittäminen (koulutus ja osaamisen hallinta), henkilöstön hyvinvointipalvelut (työterveyshuolto, kuntoutus, tyky-toiminta), työsuojelu, yhteistoiminta, rekrytointin ohjaus ja koordinointi, luottamushenkilöhallinto ja henkilöstön ohjeistukset ja tiedottaminen sekä HR-järjestelmien ylläpito.

Vuosien 2020-2022 aikana toiminta keskittyy strategisen ohjelman - houkutteleva ja huolehtiva työnantaja – tavoitteisiin sekä toimenpiteisiin, joilla tavoitteet voidaan saavuttaa. Tavoitteet ja toimenpiteet koskevat kaikkia toimialoja. Henkilöstöhallinto seuraa keskitetysti tavoitteiden toteutumista ja raportoi niistä osavuosikatsauksessa, tilinpäätöksessä ja henkilöstökertomuksessa.

Toiminnan painopisteet vuonna 2020:

Henkilöstön osaamista kehitetään vuoden 2019 osaamiskartoitusten tulosten mukaisesti. Talousarvio sisältää keskitettyä koulutusmäärärahaa 29 200 € esimiesten ja henkilöstön koulutukseen.

Rekrytointiin hankitaan uusia sähköisiä työkaluja ja rekrytointikanavia monipuolistetaan osaavan henkilöstön saamiseksi. Osaavan työvoiman hankkimiseksi tehdään seudullista yhteistyötä Ylä-Savon yritysten kanssa ja kehitetään esimiesten rekrytointiosaamista.

Työyhteisöjen toimivuutta ja yhteisöllisyyttä kehitetään koulutuksilla, työpajoilla, henkilöstön kehittämisryhmän toiminnan kautta sekä henkilöstön antaman palautteen perusteella tehtyjen kehittämisohjelmien mukaisesti.

Strategioiden jalkautusta ja henkilöstön sitoutumista sekä motivaatiota edistetään esimiestyön tukemisella ja kehityskeskustelujen kautta.

Sairauspoissaoloja ja niiden aiheuttamia kustannuksia pyritään pienentämään hyödyntämällä korvaavan työn -toimintamallia sekä varhaisella tuella työkyvyn heikentyessä yhteistyössä työterveyshuollon ja esimiesten kanssa. Työkykyjohtamisen toimintamalleja jalkautetaan tehostetusti. Osatyökykyisten työllistymisen varattua määrärahaa käytetään työkokeiluun ja työkykykartoituksiin.

Palkanlaskentaan hankitaan sähköisiä apuvälineitä prosesseja helpottamaan.

Toiminnan painopisteitä vuosina 2021-2022 ovat edelleen henkilöstön osaamisen ja hyvinvoinnin kehittäminen.

8.4.2 Lomituspalvelut -toimintayksikkö

Tilivelvollinen: lomatoimenjohtaja

Iisalmen kaupunki hallinnoi Melan kanssa tekemänsä toimeksiantosopimuksen nojalla Ylä-Savon lomituspalvelujen paikallisyksikköä, johon kuuluvat Iisalmi, Kiuruvesi, Lapinlahti, Sonkajärvi ja Vieremä.

Lomituspalvelulain mukaiset palvelut järjestetään 538 maatilalla 882 maatalousyrittäjille. Kaupungin palveluksessa olevien maatalouslomittajien lisäksi lomitustyötä tekevät ostopalveluyrittäjät, joiden työpanosta ostetaan tarpeen mukaan.

Valtion korvaus paikalliskustannuksiin määräytyy edellistä varainhoitovuotta edeltäneen vuoden aikana lomitetun päivien määrän perusteella. Ylä-Savon lomituspalveluille kiinteä määräraha hallintoon on noin 801 000 euroa. Varsinaisen maatalousyrittäjien lomatoimen kustannukset, jotka ovat toteutuneet lomituspalvelulain mukaan, valtio korvaa vuosittain tehtävän tilityksen perusteella 100 %:sti. Valtionosuus on hieman yli 8 milj. euroa.

Maatalousyrittäjien lomituspalvelujen tehtävä on turvata maatalousyrityksen keskeytymättömän toiminta maatalousyrittäjän vuosiloman ja sijaisavun ajaksi. Maatalousyrittäjille luodaan edellytykset vapaa-ajan pitämiseen ja riittävään lepoon ja toipumiseen sairaus- ym. tilanteissa.

Lomituspalvelujen onnistuminen edellyttää yhteistyötä kaikkien lomitusjärjestelmän kanssa tekemisissä olevien välillä. Paikallisyksikköön on perustettu yhteistoimintaryhmä, jossa on jäsenenä paikallisyksikön vastuhenkilö, lomittajien, maatalousyrittäjien ja Melan edustajat. Yhteistoimintaryhmän toimintaa kehitetään edelleen.

Talous

Kaupunginhallitus	TP2018	TA2019	TA2020	%	TS2021	TS2022
	1 000 €	1 000 €	1 000 €		1 000 €	1 000 €
Lomituspalvelut						
Toimintatuotot	10 570	10 292	10 246	-0,4 %	10 281	10 317
Henkilöstökulut	-7 970	-7 830	-7 656	-2,2 %	-7 694	-7 732
Muut toimintakulut	-2 255	-2 183	-2 247	2,9 %	-2 247	-2 247
Netto (=toimintakate)	344	278	343	23,2 %	340	338
Suunnitelmapoistot	0	0	0	0,0 %	0	0
Vyörytystuotot	0	0	0	0,0 %	0	0
Vyörytyskulut	-410	-427	-435	1,9 %	-435	-435
Vyörytys, netto	-410	-427	-435	1,9 %	-435	-435

Toimintasuunnitelma

Lomatoimen henkilöstön ammattitaitoa kehitetään ja ylläpidetään koulutussuunnitelman mukaisilla koulutuksilla. Lomittajien ammattitaito ja koulutustarpeet kartoitetaan mm. kehityskeskusteluissa, joiden pohjalta koulutukset ja tilakohtainen perehdytys suunnitellaan. Lisäksi lomittajien luona tehdään säännöllisesti työnjohdollisia tilakäyntejä, joissa myös kartoitetaan koulutustarpeita mm. havainnoimalla työskentelyä. Maatilojen olosuhdekartoitukset päivitetään kolmen vuoden välein (työsuojelu). Lomituspalvelulain 16 §:n mukaan paikallisyksikön järjestämiä

lomituspalveluja käyttävän maatalousyrittäjän ja paikallisyksikön tulee toimia yhteistyössä työturvallisuuden takaamiseksi lomitustyössä.

Tilojen määrän lasku yhdessä tilakoon kasvun ja ammattitaitovaatimusten lisääntymisen vuoksi vaatii sopeutumista henkilöstöltä. Maatalousalan tapaturma- ja sairastumisalttius tiedostetaan ja lomittajien sairauslomia pyritään vähentämään mm. esimiestyön keinoin.

Näistä poissaoloista johtuvia kustannuksia pyritään pienentämään vahvistamalla esimiestyötä organisoimalla hallinnossa tehtävää työtä uudestaan perustettavalla asiakaspalvelupisteellä, hankittavilla sähköisillä työkaluilla sekä eri koulutuksilla. Työnjohdollisten tilakäyntien ja kehityskeskustelujen määrää lisätään. Lomituspalvelun hallinnossa varaudutaan tuleviin henkilöstömuutoksiin sekä hallintohenkilöstön työpisteiden ergonomian parantamiseen.

Asiakaspalautekysely toteutetaan vuosittain, arviointiasteikko 1-5. Asiakkaiden tyytyväisyys lomituspalveluihin tavoitteena vähintään 4,0. Asiakkaiden tyytyväisyys paikallisyksikön asiakaspalveluun, tavoitettavuuteen ja tiedonsaannin riittävyyteen tavoitteena vähintään 4,0. Asiakaspalautejärjestelmää kehitetään.

8.4.3 Elinvoimapalvelut -vastuualue

Tilivelvollinen: Elinkeinojohtaja

Elinvoimapalveluiden vastuualue muodostuu elinvoimapalvelut, maahanmuutto- ja pakolaispalvelut sekä työllisyyspalvelut –toimintayksiköistä.

Elinvoimapalveluiden vastuualueelle kuuluvat kaupungin strategiatyön ja elinkeinopolitiikan koordinointi, yrityspalvelut, viestintä-, markkinointi- ja tapahtumapalvelut, matkailun kehittäminen, hanke- ja projektipalvelut ja seudullisen hanketoiminnan rahoittaminen. Tavoitteena on pitää huolta yritystoiminnan edellytyksistä Iisalmen alueella ja edistää uusien työpaikkojen syntymistä yksityiselle sektorille. Yksikön toimintaan on läheisesti liitetty myös Iisalmen Teollisuuskylä Oy:n toiminta siten, että elinkeinojohtaja toimii oman toimensa ohella myös Teollisuuskylä Oy:n toimitusjohtajana. Teollisuuskylä tarjoaa toimitiloja teollisuus- sekä palveluyrityksille ja yrityskehityspalveluita koko Ylä-Savon alueen yrityksille teknologia-alan kehittämishankkeiden osatoteuttajana. Lisäksi tarjotaan yritys kohtaista Rautainen Savo -kehittämispalvelua Iisalmen, Lapinlahden ja Vieremän alueilla kysynnän mukaan.

Maahanmuutto- ja pakolaispalvelut edistää Iisalmeen ja Ylä-Savoon muuttaneiden ulkomaalaistaustaisten henkilöiden kotoutumista ja työllistymistä alueella.

Työllisyyspalvelut pyrkii vähentämään Iisalmen pitkäaikaistyöttömyyttä joko kaupungin omaan organisaatioon työllistämällä tai tarjoamalla työtehtäviä muista yhteistoiminta-organisaatioista. Yksikkö jakaa myös kesätyötukea ja ns. Iisalmi-tukea alueen yrityksille. Yksikön päällikkö toimii myös seudullisen TYP-toiminnan johtajana.

Talous

Kaupunginhallitus	TP2018	TA2019	TA2020	%	TS2021	TS2022
	1 000 €	1 000 €	1 000 €		1 000 €	1 000 €
Elinvoimapaalvelut						
Toimintatuotot	1 650	1 502	1 798	19,7 %	1 798	1 798
Henkilöstökulut	-1 896	-2 206	-2 375	7,7 %	-2 387	-2 399
Muut toimintakulut	-3 226	-4 028	-3 973	-1,4 %	-3 973	-3 973
Netto (=toimintakate)	-3 472	-4 732	-4 550	-3,8 %	-4 562	-4 574
Suunnitelmapoistot	0	0	0	0,0 %	0	0
Vyörytystuotot	0	0	0	0,0 %	0	0
Vyörytyskulut	-245	-274	-279	1,8 %	-279	-279
Vyörytys, netto	-245	-274	-279	1,8 %	-279	-279

Toimintasuunnitelma

Elinvoimapaalvelut

Yritysneuvonta

Yritysneuvonnan palveluita tarjoaa kaksi päätoimista yritysasiiantuntijaa. Lisäksi yksikön vetäjänä elinkeinojohtaja on vahvasti mukana yritysten kehittämistyössä. Vuoden 2020 tavoitteisiin kuuluu aiempien vuosien tapaan aktiivinen yhteydenpito alueen yrityksiin, toimivat palvelut aloittaville ja toimiville yrityksille sekä tiedottaminen ja ajankohtaisten tilaisuuksien järjestäminen yrityksille ja muille sidosryhmille. Myös kaupungin hanke- ja projektipalvelujen koordinointi kuuluu osaksi toisen yritysasiiantuntijan tehtäväkuvaa ja yrityslähtöisen hanketoiminnan aktivointi on tärkeä osa yksikön toimintaa.

Yritysneuvonta jatkaa seudullisen Yritys-Suomi Ylä-Savon yhteistyön koordinoitua ja on aktiivisesti mukana sekä kaupunkikeskustan että paikallisen kylätoiminnan kehittämisessä mm. liden ry:n hallitusjäsenyyden kautta. Elinkeinojohtaja tekee sidosryhmäyhteistyötä erityisesti Iisalmen Yrittäjät ry:n kanssa sekä Kuopion Alueen Kauppakamarin Kansainvälistymisvaliokunnassa.

Viestintä-, markkinointi- ja tapahtumapaalvelut

Elinvoimapaalvelut –toimintayksikön Markkinoinnin, viestinnän ja matkailun kehittämisen palveluissa työskentelee kolme päätoimista henkilöä. Palvelutiimin tärkeimpiä tehtäviä ovat markkinointi- ja viestintäsuunnitelmien laatiminen ja käytäntöön vieminen seuranta- ja ylläpitotoimintaan, kaupungin brändien toimintojen koordinoituvastuut (By Iisalmi ja Iisalmi ja tienoot), kaupungin toimialojen ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa toteutettavien markkinointi- ja viestintätoimenpiteiden tuki ja koordinointi, asukasmarkkinointi ja muuttajakonsepti, kaupunkiviestinnän kehittäminen eri kanavissa sekä matkailun ja tapahtumien kehittämistehtävät. Palvelutiimin sisällä markkinoinnin ja viestinnän suunnittelun kokonaisuudesta ja brändityön koordinoinnista vastaa markkinointi- ja viestintäsuunnittelija. Matkailumarkkinointi ja -kumppanuudet sekä tapahtumien mahdollistamisen tukipalvelut ovat matkailu- ja markkinointiasiantuntijan vastuualuetta. Ulkoisen viestinnän toteuttamisesta ja sisäisestä tuesta vastaa markkinointi- ja viestintäasiiantuntija.

Strategisen tavoitteen Suomen houkuttelevin seutukaupunki 2030 saavuttamiseksi markkinointiin on panostettu tällä valtuustokaudella aiempaa vahvemmin. Kilpailu osaavan työvoiman saatavuudesta kiihtyy ja potentiaalisia muuttajia tavoittaakseen ja

puhutellakseen Iisalmen tulee näkyä ja koskettaa kohderyhmiään relevantein sisällöin, monikanavaisesti ja aiempaa suuremmin volyymein. Lisäksi markkinoinnin ja viestinnän resursseja ohjataan pitovoiman vahvistamiseen. Myös panostukset matkailun kehittämiseen tukevat yleistä vetovoimaisuutta. Mediallistuneessa toimintaympäristössä kaupungin tulee panostaa myös viestintään aiempaa monimuotoisemmin: lisäpanostuksilla pystytään toimimaan proaktiivisemmin ja vahvistamaan varsinaisten markkinointitoimintojen onnistumista esimerkiksi hyvillä mediasuhteilla.

Hanke- ja projektipalvelut

Elinvoimapalvelut koordinoi kaupungin hanke- ja projektitoimintaa sekä kaupunkikehittämisen palveluita. Toiminnan vastuuhenkilönä toimii yritysasiantuntija ja toimintaa ohjaa hanketiimi, jossa on edustajat kaikilta toimialoilta.

Ylä-Savon viiden kunnan yhteinen seuturahajohtokunta jatkaa toimintaansa ja Iisalmi panostaa siihen vuonna 2018 viisi euroa/asukas eli siihen varataan n. 110 000€ aluekehitysrahaa. Panostus kohdistuu ennen kaikkea Ylä-Savon seudun elinkeinoelämää tukeviin hankekokonaisuuksiin sekä aluekehityshankkeisiin.

Iisalmen kaupunki hallinnoi kahta isoa kehittämishanketta. Seudullinen **Yhteistyöllä työtä - YTYÄ!** –hanke käynnistyy 1.1.2020 ja jatkuu 31.12.2022 saakka ja siinä työskentelee kolme hankehenkilöä sekä osa-aikainen viestintähenkilö. Hanke keskittyy motivoituneiden työnhakijoiden ja työllistävien yritysten yhteen saattamiseen erilaisten rekrytointi- ja koulutustoimenpiteiden avulla. **Future Savo – Tulevaisuuden Savo yritysten kiinnostavana toimintaympäristönä** -maakunnallinen vetovoimahanke käynnistyi kesällä 2018 ja jatkuu 31.12.2020 saakka. Hankkeen tavoitteena on edistää maakunnan vetovoimaa monipuolisesti, parantaa alueen työvoiman saatavuutta, arjen sujuvuutta ja asukkaiden sitoutumista alueeseen. Hankkeen myötä Pohjois-Savosta tehdään maakuntaohjelman tavoitteen mukaisesti halutuin elämisen ympäristö.

Iisalmi on mukana valtakunnallisissa seutukaupunkiverkoston yhteishankkeissa, joissa haetaan uusia toimintamalleja osaavan työvoiman saatavuuteen. **Joustavat koulutusmallit yhteistyössä yrityselämän kanssa** –hankkeessa työskentelee päätoiminen projektipäällikkö. Kahdessa muussa seutukaupunkihankkeessa Iisalmi on mukana verkostokumppanina. Lisäksi vuonna 2020 Iisalmi on osatoteuttajana 30.9.2019 rahoitushakuun jätetyssä maakunnallisessa **SOPIEN 2.0 – Sote-alan pienten yritysten kehittämisen tukeminen Pohjois-Savossa** –hankkeessa, jossa työskentelee yksi yrityskehittäjä tavoitteenaan valmistaa pk-yritysten kenttää SOTE-alan muuttuvan toimintaympäristön haasteisiin. Iisalmi vastaa Ylä-Savon osatoteutuksesta ja hankkeen on suunniteltu käynnistyvän 1.2.2020.

Elinvoimapalveluiden yhteyteen tiukasti nivoutuva Iisalmen Teollisuuskylä Oy on osatoteuttajana Navitas Kehitys Oy:n hallinnoimassa **Teknolוגiateollisuus uudistuu** –hankkeessa vastuualueena Ylä-Savo, hanke on jätetty 30.9.2019 päättyneeseen hakuun ja käynnistyy suunnitelman mukaan 1.1.2020. Hankkeessa työskentelee päätoiminen projektipäällikkö.

Muita elinvoimapalveluiden hankerahasta tuettavia hankkeita ovat mm. **Pohjois-Savon kasvupolku, Itä-Suomen Yrityskylä ja Kapasiteetti käyttöön.**

Maahanmuutto- ja pakolaispalvelut

Maahanmuutto- ja pakolaispalvelujen toimialueella asuu 847 (v 2017 tilasto) maahanmuuttajataustaista henkilöä, joista noin 130 on pakolaistaustaisia.

Maahanmuuttoneuvonta jatkaa toimintaa seitsemän kunnan alueella toistaiseksi voimassa olevalla sopimuksella, pakolaistyön neljä kuntaa päättävät kotouttamisen yhteistyösopimuksen jatkamisesta v. 2019 loppuun mennessä. Tällä hetkellä valtaosa pakolaistautaisista asiakkaista asuu Iisalmessa, Lapinlahdella on kaksi henkilöä, Sonkajärvellä sekä Vieremällä ei yhtään. Oleskeluluvan saaneille turvapaikanhakijoille myönnettyjä kuntapaikkoja on jäljellä kaikissa pakolaisyhteistyökunnissa. Iisalmen osalta kuntapaikat on täytetty 17/20. Iisalmen kaupunki jatkaa kiintiöpakolaisten vastaanottoa toistaiseksi voimassa olevalla sopimuksella ja vastaanottaa 20-25 kiintiöpakolaista vuosittain, pääasiallisesti lapsiperheitä.

Yksikössä työskentelee neljä vakinaista työntekijää, maahanmuuttotyön koordinaattori, maahanmuuttotyön asiantuntija sekä kaksi pakolaisten palveluohjaajaa. Iisalmen kaupungin Ylä-Savon SOTE Ky-palvelusopimuksessa on mukana osa-aikainen pakolaisten sosiaaliohjaaja (2 pvä/vko), joka työskentelee sosiaalipalvelukeskuksen toimitiloissa, sekä osa-aikainen pakolaisten terveydenhoitajan (2 pvä/vko), jonka toimipaikkana toimii terveystakeskus.

Maahanmuuttoneuvonnan toimintakuluja katetaan yhteistyökuntien maksamilla osuuksilla, jotka laskutetaan kunnissa asuvien maahanmuuttajien määrän mukaisesti, sekä alkukartoituksista saatavilla korvauksilla. Pakolaistyön toimintakulut katetaan käytännössä kokonaan pakolaisista maksettavilla valtion laskennallisilla korvauksilla, kustannusneutraalisti. Pakolaistyön yhteistyökuntia laskutetaan kunnissa asuvien pakolaisten lukumäärän mukaisesti yhteistyösopimuksen jatkuessa. Tämän lisäksi ELY-keskus korvaa kaupungille pakolaisten vastaanotosta aiheutuneet kustannukset (mm. odotusajan vuokrat, tarvikehankinnat), tulkkauskulut sekä tarvittaessa erityiskustannusten (terveydenhuolto) korvauksia.

Työllisyyspalvelut

Iisalmen työllisyysaste on noussut hitaasti koko maan työllisyysasteen perässä: Tilastokeskuksen mukaan vuonna 2017 Iisalmessa 18 – 64 -vuotiaiden työllisyysaste oli 68,3 %, koko maassa 70,5 %. Työttömiä työnhakijoita Iisalmessa on noin 1116 henkilöä kuukausitasolle tasattuna (ELY-keskus, 2018). Pitkäaikaistyöttömiä työnhakijoista on noin 365 hlöä/kk (2018). Työttömyysaikaisen työmarkkinatuen kuntaosuutta pisimpään työttömän olleiden osalta kaupunki maksaa noin 1,6 M€ vuodessa (2018).

Iisalmen kaupungin työllisyyspalvelut edistää iisalmelaisten, pitkään työttömänä olleiden henkilöiden työllistymistä eri työnantajille. Lisäksi työllisyyspalvelut toimeenpanee lain julkisesta työvoima- ja yrityspalveluista (916/2012, 11 luku) mukaista velvoitetyöllistämistä. Nuorisotakuuta toteutetaan tukemalla nuorten työnhakijoiden työllistymistä ja esimerkiksi nuorten kesätyöllistymistä.

Työllistymistä tukemalla työllisyyspalvelut pyrkii minimoimaan työttömyydestä kaupungille aiheutuvia kustannuksia. Ensisijaisena kohderyhmänä työllisyyspalveluiden asiakastyössä ovat työmarkkinatukea työttömyyden perusteella saavat iisalmelaiset työnhakijat. Työllisyyspalveluiden toiminta toteuttaa Iisalmen kaupunkistrategian vetovoiman ja kasvun sekä osaamisen ja hyvinvoinnin strategisia ohjelmia.

Työllistymistä edistetään pääasiassa järjestämällä työmahdollisuuksia omaan organisaatioon, tukemalla muiden työnantajien työllistämisen mahdollisuuksia sekä mahdollistamalla alkuvaiheen työllistämispolun sijoittumisia. Lisäksi työllisyyskoordinaattori vastaa Iisalmen seudun työllistymistä edistävän monialaisen yhteispalvelun (Iisalmen seudun TYP:n) kehittämisestä ja johtamisesta. Työllisyyspalvelut myös osallistuu ja hallinnoi työllisyyttä edistäviä hanketoimintoja sekä

toimii aktiivisesti alueen ja seudun työllisyysverkostoissa sekä valtakunnallisessa TYP-kehittämistyössä.

Työllisyyspalveluiden yksikössä työskentelee kaksi työllisyysasiantuntijaa ja työllisyyskoordinaattori/TYP-johtaja, jonka työpanoksesta 50 % ohjautuu TYP-verkoston yhdeksän kunnan alueelle.

Suurimmat menokohdat työllisyyspalveluilla ovat passiivisen työmarkkinatuen kuntalaskutus sekä työllistämisestä aiheutuvat kulut; palkat ja työnantajatuot. Tuloja työllisyyspalveluille kirjataan TE-palveluiden palkkatukimaksuista ja TYP-toiminnan kuntaosuuksista. Lisäksi kirjaamattomana tuottona valtaosa työllistettävien henkilöiden työpanoksesta kohdistuu Iisalmen kaupungille ja työllisyyden edistäminen vaikuttaa myös verotulokertymään.

8.4.4 Talous- ja tietohallinto -vastuualue

Tilivelvollinen: talousjohtaja

Talous- ja tietohallintovastuualueen tavoitteena on tuottaa kustannustehokkaita ja laadukkaita talous-, tietohallinto-, joukkoliikenne- ja logistiikkapalveluja koko kaupunkiorganisaatiolle. Lisäksi vastuualueelle kuuluu kaupungin pysäköinninvalvonta.

Talous- ja tietohallintovastuualueen päällikkönä toimii talousjohtaja. Vastuualueella toimii kolme tiimiä: talouden suunnittelu, seuranta ja raportointi, pääkirjanpito, tietohallinto, hankinta- ja logistiikka sekä maksuliikenne ja rahoitus (controller-tiimi), talouden tukipalvelut (talouden tukipalvelutiimi) sekä pysäköinninvalvonta.

Talouden tukipalvelutiimin ja pysäköinninvalvontatiimin vetäjille (talouspäälliköt) on siirretty päivittäistä työnjohtovastuuta erillisellä päätöksellä.

Talous

Kaupunginhallitus	TP2018	TA2019	TA2020	%	TS2021	TS2022
	1 000 €	1 000 €	1 000 €		1 000 €	1 000 €
Talous- ja tietohallinto						
Toimintatuotot	1 012	1 036	1 066	2,8 %	1 066	1 066
Henkilöstökulut	-747	-794	-821	3,4 %	-825	-829
Muut toimintakulut	-1 750	-1 971	-2 018	2,4 %	-2 018	-2 018
Netto (=toimintakate)	-1 484	-1 729	-1 773	2,6 %	-1 777	-1 781
Suunnitelmapoistot	0	0	0	0,0 %	0	0
Vyörytystuotot	0	0	0	0,0 %	0	0
Vyörytyskulut	-101	-111	-115	3,6 %	-115	-115
Vyörytys, netto	-101	-111	-115	3,6 %	-115	-115

Toimintasuunnitelma

Talous- ja tietohallintopalvelut

Talouspalvelut

Controller-tiimin tehtäviin kuuluvat mm. taloussuunnittelu, tilinpäätös, konsernitilinpäätös, laskennan puitteiden suunnittelu, rahoitus-, maksuliikenne-, vakuutus-, takaus- ja riskienhallinta-asiat, investointisuunnitelman valmistelu, johdon laskentatoimi sekä talouden tukipalvelujen ja pysäköinninvalvonnan tiiminvetovastuu sekä toimialojen yleinen talouden ohjaus ja valvonta.

Vuosien 2020-2022 tavoitteina on automaattisen talousraportoinnin toteuttaminen Valtiokonttorille. Tavoitteena on valmistella taloustietojen yhtenäiset määrytykset, uudistaa tilikartta ja tehdä ohjelmistopäivitykset, jotta siirtymien automaattiseen talousraportointiin (Kuntatieto) on mahdollista. Kuntatietoa työstetään yhteistyössä Ylä-Savon Kymppi organisaatioiden sekä ohjelmistotoimittajan kanssa. Hankkeeseen on haettu seudullisesti Digitalisaation kannustinavustusta Valtiovarainministeriöltä vuosille 2019-2021.

Tavoitteena vuonna 2020 on sekä osto- että myyntilaskujen sähköisten laskujen määrän lisääminen. Tarkemmat tavoitteet esitetään käyttösuunnitelmassa.

Iisalmen Teollisuuskylä Oy:n taloushallinto siirtyy vuonna 2020 kaupungin hoidettavaksi talous- ja tietohallintovastuualueelle. Muutos toteuttaa strategista tavoitetta tukipalvelujen keskittämisestä kaupunkikonsernin sisällä. Tämän lisäksi hankkeiden ja projektien sekä erityisavustusten taloushallintoon liittyvät tehtävät siirtyvät hallintopalveluista talous- ja tietohallintovastuualueelle.

Hankintapalvelut

Kaupungin organisaatioon luotu hankintatiimi jatkaa alkanutta toimintaa, jonka tavoite on keskitetysti parantaa kaupungin hankintojen laatua ja tehokkuutta. Hankintatiimin tehtäviin kuuluu hankintasuunnitelman ylläpito sekä hankintaosaamisen lisääminen kaupunkiorganisaatiossa. Nämä toimenpiteet ovat välttämättömiä, jotta hankintatoiminta olisi laadukasta ja yrittäjäystävällistä. Hankintatiimi kokoontuu sovitusti yhteisiin palavereihin.

Kaupungin uusi hankintaohje on hyväksytty vuonna 2018. Hankintaohjeen toimeenpanoa ja koulutusta jatketaan vuoden 2020 aikana. Tavoitteena on, että hankintaohje yhdenmukaistaa hankintakäytäntöjä ja -prosesseja.

Aiemmin käyttöön otetun sähköisen hankintatyökalun avulla voidaan jatkossa tehdä kynnysarvot ylittäviä hankintoja, mm. tulevat suuret rakennushankkeet. Merkittävien hankintojen osalta järjestetään jatkossakin infotilaisuuksia tarjoajille sekä yrittäjien kanssa pidetään säännöllisesti hankintafoorumeja. Tiivis yhteistyö Sansia Oy:n kanssa jatkuu edelleen.

Joukkoliikenne

Iisalmen kaupungin joukkoliikenne koostuu kahdesta paikallisliikenteen bussista, kahdesta palveluliikenteen (PALI) pienoislinja-autosta sekä kymmenestä kaupungin sisäisestä joukkoliikennevuorosta. Paikallisliikenne toimii Jordanin ja Peltosalmen

välisellä kaupunkialueella. Palveluliikenteen toinen auto toimii keskusta-alueella hoitaen mm. vammaisten sekä koululaisten kuljetuksia ja toinen hoitaa maaseutualueen asiointiliikennettä. PALI-liikennöinti jatkuu entisen liikennöitsijän kanssa, sopimukseen on sisällytetty myös keskusta-alueen lauantailiikennöintimahdollisuus.

Joukkoliikennevuorot palvelevat sekä työmatka- että koululaisliikennettä kaupungin reuna-alueilla. Vuoden 2020 tavoitteena joukkoliikenteen osalta on lisätä tietoisuutta palveluliikenteestä kaikille avoimena joukkoliikennemuotona ja parantaa palveluliikenteen tiedotusta. Toisena tavoitteena on edelleen lisätä paikallisliikenteen matkustajamääriä mm. erilaisten kampanjoiden avulla. Kaupungin sisäiset joukkoliikennesopimukset ovat voimassa vuoden 2020 toukokuun loppuun saakka. Tätä ennen joukkoliikennereittivuorot kilpailutetaan uudelleen. Tähän liittyen budjetoinnissa on otettu huomioon mahdollinen kustannustason muutos.

Uutena joukkoliikennekokeiluna aloitettiin vuoden 2019 lopussa työmatkaliikennöinti Iisalmen ja Vieremän välillä. Tähän yhteishankinnan kustannuksiin osallistuvat ELY-keskus (70 %), Iisalmi (15 %) ja Vieremä (15 %).

Joukkoliikenteen määrärahat sisältävät myös kaupungin yhteiskäyttöauton leasingvuokrat sekä käyttö- ja ylläpitokustannukset.

Tietohallinto

Kaupungin tietohallintoa johtaa talousjohtaja ja sitä koordinoi tietohallintokoordinaattori. Kaupungin ICT-palvelut tuottaa pääosin Savon ICT-palvelut Oy. Lisäksi palveluja ostetaan eri toimittajilta. Johtoryhmä toimii tietohallinnon ohjausryhmänä. Tietohallintokoordinaattori toimii asioiden esittelijänä ja vastaa valmistelusta.

Tietohallinnon osalta painopisteitä vuoden 2020 aikana ovat sähköisten palvelujen kehittäminen ja käytössä olevien toimistosovellusten käytön tehostaminen sekä sisäisten tukiprosessien kehittäminen. Iisalmi osallistuu myös monikunnallisiin hankkeisiin, joissa kehitetään mm. sähköisiä kokouspalveluita luottamushenkilöille. Tietohallinnon budjetissa ei käytännössä ole kasvua edellisvuoteen verrattuna.

Iisalmen kaupunki on hyväksynyt Pohjois-Savon kuntien yhteisen tietohallintostrategian vuosille 2019-2021. Strategian toimeenpano alkaa vuonna 2019. Tietohallintostrategia koostuu tietohallintofoorumista, johon kuuluu kuntien edustajia. Lisäksi strategian toimeenpanoon liittyvät toimialakohtaiset kehittämisverkostot ja yhdessä toteutettavat kärkihankkeet. Suunnitelmissa on kuntarajat ylittävä sivistys-, tekninen- ja hallintoverkosto. Omasta tietohallinnosta kunnat vastaavat edelleen itse.

Pysäköinninvalvonta

Pysäköinninvalvonnan tavoitteena on varmistaa esteetön ja turvallinen kaupunkiympäristö. Pysäköinninvalvonnassa toimii kaksi pysäköinnintarkastajaa ja osa-aikainen pysäköinninvalvoja.

Pysäköinninvalvontaa suoritetaan pääsääntöisesti maanantaista perjantaihin klo 8.00-17.00.

Pysäköinnintarkastajat osallistuvat myös hylättyjen autojen ja romuautojen käsittelyyn sekä venepaikkojen valvontaan.

8.4.5 Sosiaali- ja terveydenhuolto -vastuualue

Tilivelvollinen: talousjohtaja

Talous

Kaupunginhallitus	TP2018	TA2019	TA2020	%	TS2021	TS2022
	1 000 €	1 000 €	1 000 €		1 000 €	1 000 €
Sosiaali- ja terveydenhuolto						
Toimintatuotot	16	0	0	0,0 %	0	0
Henkilöstökulut	-1 206	-1 220	-1 283	5,1 %	-1 283	-1 283
Muut toimintakulut	-73 946	-74 814	-78 838	5,4 %	-80 420	-82 020
Netto (=toimintakate)	-75 136	-76 034	-80 121	5,4 %	-81 703	-83 303
Suunnitelmapoistot	0	0	0	0,0 %	0	0
Vyörytystuotot	0	0	0	0,0 %	0	0
Vyörytyskulut	-357	-372	-392	5,4 %	-392	-392
Vyörytys, netto	-357	-372	-392	5,4 %	-392	-392

Toimintasuunnitelma

Sosiaali- ja terveydenhuollon vastuualue sisältää Ylä-Savon SOTE kuntayhtymältä ostettavat sosiaali- ja terveydenhuollon sekä ympäristöterveydenhuollon ja ympäristönsuojelun palvelut. Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän maksuosuus sisältää Pohjois-Savon sairaanhoitopiiriltä ostettavat erikoissairaanhoidon palvelut.

Ylä-Savon SOTE kuntayhtymä

Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän (SOTE) palvelujen järjestäminen perustuu vuodelle 2020 hyväksyttävään palvelusopimukseen sekä palvelujen järjestämissuunnitelmaan. Palvelusopimukseen sisältyvät SOTE kuntayhtymän oma toiminta ja Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin (KYS) kuntayhtymältä ostettavat palvelut.

Palvelusopimus laaditaan suurtuotteittain seuraavasti: aikuispsykososiaaliset palvelut, aikuissosiaalityö, oma erikoissairaanhoido, ostettu erikoissairaanhoido, hoito- ja hoivapalvelut, osastopalvelut, kuntoutus, perhepalvelut, suun terveydenhoito, vammaispalvelut, vastaanotto ja ympäristötoimi.

Iisalmen kaupungin palvelusopimuksen kokonaissumma vuodelle 2020 on 78,8 M€ (TA 2019: 74,8 M€), kasvua edelliseen vuoteen 5,4 %. Tästä Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän oman toiminnan osuus on 58,1 M€ (kasvua 5,1 %) ja ostetun erikoissairaanhoidon osuus 20,7 M€ (kasvua 6,2 %).

Maksuosuus sisältää Iisalmen sairaalakiinteistön alaskirjausta 0,2 M€.

Kokonaisuuden jakautuminen Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän oman toiminnan ja ostetun erikoissairaanhoidon palvelujen kesken käy ilmi palvelusopimuksesta. Palvelusopimuksen toteutumista seurataan neljännesvuosittain. Kuntayhtymä seuraa osavuositraporteissaan palvelujen saatavuutta hoitotakuun mukaisesti ja raportoi siitä Iisalmen kaupungille.

Palvelusopimuksen määrärahojen jakautuminen palveluittain:

1 000 €	TP 2018	TA 2019	TA 2020	Muutos %
Aikuispsykososiaaliset palvelut	5 036	4 681	4 738	1,2
Aikuissosiaalityö	1 030	1 108	1 027	-7,3
Ostettu erikoissairaanhoido (KYS)	20 031	19 500	20 708	6,2
Oma erikoissairaanhoido	3 889	3 739	3 531	-5,6
Hoito ja hoiva	16 715	17 073	18 998	11,3
Osastopalvelut	5 342	5 249	4 900	-6,7
Kuntoutus	1 079	991	1 060	7,0
Perhepalvelut	6 240	5 656	6 746	19,3
Suun terveydenhuolto	1 474	1 701	1 657	-2,6
Vammaispalvelut	7 077	7 217	7 450	3,2
Vastaanotto	6 419	6 472	6 403	-1,1
Ympäristötoimi	927	982	1 006	2,5
Hallinto, seudulliset ¹	459	444	385	-13,3
Iisalmen sairaalan alaskirjaus			229	
YHTEENSÄ	73 945	74 813	78 838	5,4

¹ Seudulliset kustannukset jaettu jäsenkunnille tilausten suhteessa

Tarkempi selvitys palvelujen järjestämisestä ja kustannusten muutoksista on esitetty Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän palvelusopimuksessa vuodelle 2020.

Merkittävä taloudellinen riski sisältyy sosiaali- ja terveydenhuollon palvelutarpeen ja kustannusten kasvuun. Erityisesti ostetun erikoissairaanhoidon kustannusten nousu on ollut viime vuosina merkittävä ja kustannukset kasvavat edelleen vuonna 2020.

Muu sosiaali- ja terveydenhuolto

Sisältää lakkautettujen kuntayhtymien työntekijöiden Kuel-eläkemenoperusteiset maksut.

8.5 Ylä-Savon maaseutuhallinnon yhteislautakunta

8.5.1 Maaseutuhallinto

Tilivelvollinen: Maaseutujohtaja

Iisalmen kaupunki hoitaa Iisalmen kaupungin sekä Lapinlahden, Sonkajärven ja Vieremän kuntien muodostaman maaseutuhallinnon yhteistoiminta-alueen lain 210/2010 (Laki maaseutuhallinnon järjestämisestä kunnissa) ja kuntien välisen yhteistoimintasopimuksen mukaisesti.

Maaseutuhallinnon yhteislautakunta toimii sopimuskuntien maaseutuelinkeinoviranomaisena sekä yhteistoimintasopimuksen tehneiden kuntien välisenä yhteistoimintaelimenä sopimuksen mukaisissa asioissa.

Maaseutuelinkeinohallinnon lakisääteisiä tehtäviä ovat viljelijätukihallinto, riistaeläinten aiheuttamien vahinkojen korvaaminen valtion varoista, eläintenpitäjän rekisteröinti sekä hukkakauran torjuntaan liittyvät tehtävät.

Viljelijätukia maksetaan 40 miljoonaa euroa, josta kolmasosa on EU:n maksuosuutta. Nämä summat eivät näy kaupungin talousarviossa. Ruokavirasto suorittaa maksut suoraan valtion tililtä yhteistoiminta-alueen myöntöpäätösten mukaisesti.

Iisalmen kaupunki on tehnyt Ruokaviraston kanssa maksajavirastosopimuksen. Sopimuksella on sovittu EU:n säädösten soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä maksajaviraston tehtävien siirtämisessä noudatettavien edellytysten täyttymisestä. Sopimuksessa on määritelty muun muassa tukihallinnon palvelutavoitteet. Sopimuksen liitteissä on kuvattu hallinto- ja valvontajärjestelmä, tehtävien eriyttäminen, tietoturvakäytännöt, tehtävänkuvaukset euromääräisine toimivaltarajoineen sekä esteellisyys. Maksajaviraston delegeoituja tehtäviä hoitavana tahona yhteistoiminta-alueella on tietoturvaan liittyen käytössään johdon hyväksymät soveltamistapa-lausunnot. Niihin on kirjattu soveltuville osin käytännöt, kuinka ISO/IEC 27001:2013 -standardiin perustuvia vaatimuksia noudatetaan.

Lautakunnalla ei ole toimivaltaa tukihallinnointiin. Viranhaltijoiden päätöksistä päätöksensaaaja voi hakea muutosta oikaisuvaatimuksella Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta. Sama muutoksenhakumenettely koskee muitakin maaseutuelinkeinoviranomaisen tekemiä päätöksiä maaseutuhallinnon osalta.

Lautakunta edistää osaltaan maaseudun kehittämistä ja toimii asiantuntijatoimielimenä maaseutuelinkeinon osalta, antaen muun muassa lausuntoja sopijakunnille kaavoitus- ja muista vastaavista hankkeista.

Henkilöstö (htv)

MAASEUTUHALLINNON YHTEISLAUTAKUNTA	Henkilöstö/htv	TP2018	TA2019	TA2020	TS2021	TS2022
Ylä-Savon maaseutupalvelut	Vakituiset	7,0	7,0	7,0	7,0	7,0
	Määräaikaiset	0,2	0,3	0,3	0,3	0,3
	Yhteensä	7,2	7,3	7,3	7,3	7,3
LAUTAKUNTA YHTEENSÄ	YHTEENSÄ	7,2	7,3	7,3	7,3	7,3

Henkilöstö toimii viidessä toimipaikassa, joista Varpaisjärven palvelutoimistossa on tarjolla palvelua pääsääntöisesti kerran viikossa. Neljässä kuntakeskuksessa olevassa maaseututoimistossa on pääsääntöisesti kokoaikainen palvelu neljänä päivänä viikossa.

Perustelut henkilöstömuutoksille (vähennykset, lisäykset, määräaikaiset, perustelut suunnitelmavuosien henkilöstömuutoksille, henkilöstön kehittäminen):

Määräaikaiset 2020

Kesäajan harjoittelijatyövoimalla varmistetaan kevään tukihakemusten käsittely maksatusvalmiiksi syksyille. Tiedossa oleva perhevapaa sijaisuus on otettu huomioon henkilöstösuunnittelussa.

Perustelut vuosien 2020 – 2021 henkilöstömuutoksille

Vieremän palveluvastaavana toimivan maaseutuasiamiehen avoimeksi tullut virka täytetään 1.1.2020 alkaen.

Vuoden 2021 alkupuoliskolla tulee todennäköisesti avoimeksi palvelusihteerin virka. Sen osalta täyttämisen järjestelyt ratkaistaan uuden EU:n ohjelmakauden tukijärjestelmien selkiytyttyä. Suunnitelmassa on oletuksena tällä hetkellä viran täyttäminen.

Henkilöstön kehittäminen

Maaseututoimen henkilöstön ammattitaitoa ylläpidetään ja kehitetään hallinnonalan omilla koulutuksilla. Henkilöstön työhyvinvoinnissa kiinnitetään huomiota erityisesti yhteisiin tavoitteisiin sitoutumiseen, kannustetaan oman kunnon ylläpitoon, kiinnitetään huomiota työpisteiden ergonomiaan sekä pidetään ajan tasalla toimenkuvat ja tehtävien jaot.

Strategiset tavoitteet

Osaaminen ja hyvinvointi

Tavoite	Toimenpide	Mittarit	Vastuu
Sitoutunut ja toimiva työyhteisö	Työprosessien ja seurannan kehittäminen	Maksajavirastosopimuksen palvelutavoitteiden täytyminen 100 %	Maaseutujohtaja

Talous

Ylä-Savon maaseutu-lautakunta	TP2018 1 000 €	TA2019 1 000 €	TA2020 1 000 €	%	TS2021 1 000 €	TS2022 1 000 €
Ylä-Savon maaseutupalvelut						
Toimintatuotot	320	343	343	0,0 %	343	343
Henkilöstökulut	-316	-330	-326	-1,4 %	-327	-329
Muut toimintakulut	-95	-111	-114	3,4 %	-113	-113
Netto (=toimintakate)	-92	-98	-97	-0,9 %	-98	-100
Suunnitelmapoistot	0	0	0	0,0 %	0	0
Vyörytystuotot	0	0	0	0,0 %	0	0
Vyörytyskulut	-17	-19	-19	-1,2 %	-19	-19
Vyörytys, netto	-17	-19	-19	-1,2 %	-19	-19

Toimintasuunnitelma

Maaseutuelinkeinohallinto hoidetaan yrittäjälähtöisesti. Ylä-Savon maaseutupalvelut ovat keskeisessä asemassa maatilayrittäjien ja hallinnon kohdatessa. Hallinnon tärkein tehtävä on maatilayrittäjien kannattavan toiminnan tukeminen. Samaa päämäärää tukee palvelutoiminta, jolla muun muassa autetaan yrittäjiä peltojen ja tuotanto-oikeuksien välittämisessä tarvitseville kannattavan yritystoiminnan mukaisesti. Yhteistoiminta-alueen maitotilayrittäjät tuottavat maitoa 114 miljoonaa litraa. Kannattava ja kasvava maatilayrittäjäisyys sekä siihen liittyvä kuljetus-, jalostus-, rakennus- ja palvelutoiminta ovat seutukunnalle elintärkeä asia.

Maatilayritysten määrä vähenee normaalin rakennekehityksen vuoksi noin 2 % vuosittain. Kaikilla tiloilla ei ole yritystoiminnan jatkajaa. Tukitoimenpitein varmistetaan, että kannattavaa yritystoimintaa harjoittavien maatilayritysten toiminta jatkuu. Lopettavien maatilayritysten pellot siirtyvät jatkaville maatilayrityksille, yleensä vuokrauksella. Heikko kannattavuus on jatkunut jo useamman vuoden ja se näkyy myös vähäisenä nuorten halukkuutena jatkaa maatalousyritysten toimintaa.

Maaseudun kehittämistehtäviin ei näillä resursseilla ole mahdollista paneutua merkittävässä määrin. Yhteistyön eri toimijoiden kanssa tulee sen vuoksi toimia. Ylä-Savon maaseutupalvelujen tärkein rooli on toimia muiden toimijoiden tukijana ja asiantuntijana sekä tiedottajana. Maaseutuammattiin ry:n kanssa tehdään yhteistyötä nuorten perehdyttämisessä yrittäjyyteen ja maaseutuammatteihin. Kehittämishankkeiden toimijoina ovat ProAgria Pohjois-Savo, Savonia Ammattikorkeakoulu ja MTK Pohjois-Savo. Kannattavan yritystoiminnan kannalta pitkän tähtäimen kehittämistoimina tärkeimpinä ovat maatilayritysten yhteistoiminta, kuten yhteisyritykset ja urakointipalvelut sekä tilusjärjestelyt. Työvoiman saatavuus tulee myös varmistaa.

Maatilayritysten kehittämistoimenpiteisiin varataan 30 000 euroa yhteistoiminta-alueella. Käyttöperusteista päättää maaseutuhallinnon yhteislautakunta. Iso osa kehittämissuunnittelusta rahoitetaan nykyisin Neuvo 2020 -maatilojen neuvontajärjestelmän kautta.

Kuntien välinen kustannusten jako

Kuntien yhteistoimintasopimuksen mukaan kuntakohtaisena laskutusperusteena käytetään talousarvion valmisteluajankohtaa edeltävän vuoden lukuja tilamäärästä, peruslohkojen määrästä, peltoalasta, maksettujen tukien määrästä ja hakemusten määrästä. Tiedot saadaan maaseutuhallinnon tietojärjestelmästä. Luvuista lasketaan keskimääräinen prosenttiosuus, jossa jokaisen edellä mainittu osatekijän osuus on 1/5.

Kunta	Tilat 2018		Lohkot 2018		Peltoa 2018		Maksettu 2018		Hakemukset 2018		Kuntaosuus		
	kpl	%	kpl	%	ha	%	euroa	%	kpl	%	2020	2019	Muutos
Iisalmi	283	27,06	4 990	25,81	11 934	25,53	9 457 836	23,31	1 762	25,45	25,431	25,49	-0,2
Lapinlahti	340	32,50	5 970	30,88	14 907	31,88	12 704 134	31,31	2 281	32,94	31,906	31,79	0,4
Sonkajärvi	177	16,92	3 899	20,17	8 410	17,99	7 809 223	19,25	1 172	16,93	18,251	18,29	-0,2
Vieremä	246	23,52	4 472	23,13	11 503	24,60	10 600 734	26,13	1 709	24,68	24,413	24,43	-0,1
Yhteensä	1 046	100	19 331	100	46 754	100	40 571 927	100	6 924	100	100	100	0

Kuntaosuuden muutos kuvaa myös maatilatalouden rakenteen suhteellista kehittymistä verrattuna edelliseen vuoteen ja alueen muihin kuntiin. Kuntaosuuden kasvaessa rakenteen kehittyminen on nopeampaa. Muutokset kuntaosuuksissa ovat kokonaisuudessaan vähäisiä.

8.6 Sivistys- ja hyvinvointilautakunta

Lautakunnan tehtävänä on edistää iisalmelaisten hyvinvointia ja sivistystä tarjoamalla monipuolisia ja nykyaikaisia koulutus- ja varhaiskasvatuspalveluja sekä vahvistaa alueen kulttuuriperintöä ja iisalmelaisten yhteenkuuluvaisuutta tarjoamalla seudullisesti verkottuneita kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluja sekä luomalla edellytyksiä myös omaehtoiseen toimintaan.

Varhaiskasvatuspalvelujen tavoitteena on tarjota lapselle suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatuksen, opetuksen ja hoidon muodostamaa kokonaisuutta, jossa painottuu erityisesti pedagogiikka.

Perusopetuksen ja lukiokoulutuksen tavoitteena on annetuilla resursseilla kasvattaa yhteiskunnan jäseniä, joilla on hyvät ja monipuoliset tiedot, taidot sekä asenteet jatko-opintoihin, elämänhallintaan ja elinikäiseen oppimiseen. Ruokapalveluiden tehtävänä on valmistaa taloudellisesti maukasta, ravitsevaa ja laadukasta ruokaa koulujen, päiväkotien ja Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän asiakkaille.

Kulttuuripalveluiden tehtävänä on vahvistaa alueen kulttuuriperintöä ja iisalmelaisten yhteenkuuluvaisuutta tarjoamalla seudullisesti verkottuneita kulttuuri- ja kirjastopalveluja sekä kansalaisopiston ja musiikkiopiston palveluja luomalla edellytyksiä omaehtoiseen ja monikulttuuriseen toimintaan. Liikuntapalvelujen tärkeimpänä tavoitteena on liikunnallisen elämäntavan, terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen. Nuorisopalvelujen tavoitteena on nuorten kasvun ja itsenäistymisen tukeminen sekä nuorten osallisuus- ja vaikuttamismahdollisuuksien lisääminen.

Henkilöstö (htv) vastualueittain

SIVISTYS- HYVINVOINTI- LAUTAKUNTA	JA					
	Henkilöstö	TP2018	TA2019	TA2020	TS2021	TS2022
Sivistys- ja hyvinvointitoimialan hallinto	Vakituiset	4,4	4	3,7	3,7	3,7
	Määräaikaiset	0,8	0	0	0	0
	Yhteensä	5,2	4	3,7	3,7	3,7
Varhaiskasvatus						
	Vakituiset	143,3	149,2	134,9	134,9	134,9
	Määräaikaiset	12,8	3,6	3,8		
	Yhteensä	156,1	152,8	138,7	134,9	134,9
Perusopetus ja lukiokoulutus						
	Vakituiset	233,0	229,3	233,3	233,3	233,3
	Määräaikaiset	19,7	17,4	17,0		
	Yhteensä	252,7	246,7	250,3	233,3	233,3
Kulttuuri ja vapaa-aika						
	Vakituiset	42,5	46,1	48,3	48,3	48,3
	Määräaikaiset	31,0	24,9	26,8	22,5	22,5
	Yhteensä	73,5	71,4	75,1	70,8	70,8
	*) tuntiopettajien tunnit laskettu yhteen ja muutettu laskennallisesti päätoimisten määräksi					
Yhteensä						
	VAKITUISET	423,2	428,6	420,2	420,2	420,2
	MÄÄRÄAIKAISET	64,3	45,9	47,6	22,5	22,5
LAUTAKUNTA YHT.	YHTEENSÄ	487,5	474,5	467,8	442,7	442,7

Varhaiskasvatuksen henkilöstöä on siirretty eri yksiköissä vapautuneisiin paikkoihin. Henkilötyövuosia vähentävät palveluvastaavat, jotka on siirretty hallinnollisesti varhaiskasvatuksesta ruokapalveluihin.

Varhaiskasvatuksen saamalla valtion erityisavustuksella vahvistetaan varhaiskasvatuksen toimintakulttuurin muutosta inklusio periaatteen mukaan tukemalla oppimista ja hyvinvointia, tasa-arvoisuutta, yhdenvertaisuutta ja vuorovaikutusta. Hankerahalla positiivisen diskriminaation edistämiseksi vuosille 2019-2020 on palkattu kaksi erityisavustajaa.

Perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa on vuosittaista vaihtelua oppilas- ja opetusryhmien määrässä. Tähän vastataan joko jättämällä vapautuvia tehtäviä määräajaksi täyttämättä tai palkkaamalla opettajia määräajaksi. Myös valtion myöntämällä erityisavustuksella on palkattu määräaikaisia opettajia ja koulunkäynninohjaajia.

Ruokapalveluissa Luoto-keittiön suoritemäärät ovat vähentyneet, joten yhtä avoimeksi jäänyttä ruokapalvelutyöntekijän tehtävää ei täytetä. Henkilötyövuosia kasvattavat palveluvastaavat, jotka on siirretty hallinnollisesti varhaiskasvatuksesta ruokapalveluihin.

Kulttuuri- ja vapaa-aika vastualueella on huomioitu lisäyksenä yhteisen museoamanuenssin (Kotiseutumuseo, Juhani Ahon museo), Mäntylän kesätyöntekijän sekä Ylä-Savon yhteisen Ankkuritöiminnan nuorisotyöntekijän ja Twist-kesätyötoiminnan henkilöstökulujen lisäys. Määräaikaisia työntekijöitä, tuntiohjaajia

sekä kausityöntekijöitä on museoissa, Paloisvuoren kahviossa, nuorisotila Luukussa ja käytännön ohjaus- ja opetustehtävissä sekä kehittämishankkeissa. Lisäksi Twist – kesätyötoiminnassa työllistetään n. 115 nuorta, yhteensä n. 1,75 htv, joita ei ole laskettu yllä olevaan taulukkoon.

Henkilöstöä kehitetään vuosittain hyväksyttävän koulutussuunnitelman mukaisesti.

Strategiset tavoitteet

<i>Tavoite</i>	<i>Toimenpide</i>	<i>Mittarit</i>	<i>Vastuu</i>
Osallisuuden sekä toimijuuden tukeminen ja vahvistaminen	Eri käyttäjäryhmien osallistaminen palvelujen suunnitteluun	Vähintään yksi toimiva asiakasraati/vastuualue.	Sivistys- ja hyvinvointitoimialan toimialajohtaja, varhaiskasvatusjohtaja, kulttuuri- ja vapaa-aikajohtaja
Osallisuuden sekä toimijuuden tukeminen ja vahvistaminen	Yhteistyö kolmannen sektorin kanssa	Liikunta- ja nuoriso- ja kulttuurin avustusten määrärahojen määrä vähintään edellisvuoden tasolla.	Kulttuuri- ja vapaa-aikajohtaja
Osallisuuden sekä toimijuuden tukeminen ja vahvistaminen	Yhteistyö kolmannen sektorin kanssa	Järjestöjen arvio yhteistyöstä kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelujen kanssa on vähintään tasolla 3,5 (asteikko 1-5).	Kulttuuri- ja vapaa-aikajohtaja
Palveluiden uudistaminen ts. ajassa pysyminen	Kehittämishojelmien aktiivinen haku ja osallistuminen.	Jokainen vastuualue on mukana vähintään yhdessä kehittämishankkeessa.	Sivistys- ja hyvinvointitoimialan toimialajohtaja, varhaiskasvatusjohtaja, kulttuuri- ja vapaa-aikajohtaja
Palveluiden uudistaminen ts. ajassa pysyminen	Henkilöstön koulutus	Jokainen työntekijä on osallistunut viimeisen vuoden aikana vähintään yhteen koulutukseen.	Sivistys- ja hyvinvointitoimialan toimialajohtaja
Aktiivinen ja hyvinvoiva kaupunkilainen	Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen huomioidaan kaikissa palveluissa.	Teaviisarin pisteet ovat paremmat kuin muissa Laajan hyvinvointikertomuksen - vertailualueilla.	Kulttuuri- ja vapaa-aikajohtaja, sivistys- ja hyvinvointitoimialan toimialajohtaja, varhaiskasvatusjohtaja
Aktiivinen ja hyvinvoiva kaupunkilainen	Yksilöä kannustetaan tekemään hyvinvointia ja terveyttä edistäviä päätöksiä.	Vähintään 75 % perusopetuksen ja lukiokoulutuksen oppilaista syö koululounaan päivittäin.	Sivistys- ja hyvinvointitoimialan toimialajohtaja
Aktiivinen ja hyvinvoiva kaupunkilainen	Luodaan mahdollisuuksia ja kannustetaan omatoimisen liikunnan ja kulttuurin harrastamiseen.	Kaikki lapset ja nuoret harrastavat jotakin vähintään kerran viikossa.	Kulttuuri- ja vapaa-aikajohtaja

<i>Tavoite</i>	<i>Toimenpide</i>	<i>Mittarit</i>	<i>Vastuu</i>
Aktiivinen ja hyvinvoiva kaupunkilainen	Virikkeellinen ja turvallinen fyysinen ympäristö.	Vuosittain valmistuu tai peruskorjataan ainakin yksi lähiliikuntapaikka.	Kulttuuri- ja vapaa-aikajohtaja
Lasten ja nuorten terveen kasvun ja hyvän oppimisen mahdollistaminen	Varhaiskasvatuksessa tarjotaan perheiden tarpeisiin sopivia erilaisia vaihtoehtoja.	90 % perheistä saanut haluamansa varhaiskasvatusmuodon.	Varhaiskasvatusjohtaja
Lasten ja nuorten terveen kasvun ja hyvän oppimisen mahdollistaminen	Koulutetaan varhaiskasvatuksen henkilöstöä Ihmeelliset vuodet -ryhmähallintamenetelmän osaajiksi.	Jokaisessa kunnallisessa päiväkotiryhmässä on yksi Ihmeelliset vuodet -ryhmähallintamenetelmän osaaja.	Varhaiskasvatusjohtaja
Lasten ja nuorten terveen kasvun ja hyvän oppimisen mahdollistaminen	Koulut ovat viihtyisiä ja innostavat oppimaan.	90 % lapsista ja nuorista pitää koulunkäynnistä.	Sivistys- ja hyvinvointitoimialan toimialajohtaja

Riskit

<i>Riski</i>	<i>Toimenpide</i>	<i>Vastuu</i>	<i>Riskin taustatiedot</i>	<i>Deadline</i>	<i>Arvioitu kustannus</i>
Kiinteistöjen heikko kunto tai viat vaikuttavat toiminnan järjestämiseen	- säännölliset kuntotarkastukset	yksiköiden esimiehet	Kaupungin rakennuskannassa on merkittävä korjausvelka ja paljon korjaustarvetta. Monissa kiinteistöissä on paljon vaurioita ja sisäilmaongelmia. Kiinteistöjen käyttäjät ovat entistä tietoisempia sisäilmariskeistä.	31.12.2020	Kustannukset eivät suoraan kohdistu SH-toimialalle (sis. vuokrat)
Toimitilojen heikko kunto vaikuttaa palvelutuotannon imagoon	- Aktiivinen ote/ toiminta ongelman ratkaisussa ja niistä tiedottamisessa	yksiköiden esimiehet	Kiinteistöjen käyttäjät ovat entistä tietoisempia sisäilmariskeistä.	31.12.2020	Ei suoraa kustannusvaikutusta. Varhaiskasvatuksessa voi aiheuttaa siirtymistä yksityiselle palveluntuottajalle.

<i>Riski</i>	<i>Toimenpide</i>	<i>Vastuu</i>	<i>Riskin taustatiedot</i>	<i>Deadline</i>	<i>Arvioitu kustannus</i>
Työskentelyn olosuhteista tai ikääntymisestä johtuvat työtehon merkittävät heikkenemiset / sairaslomat	- Yhteistyö työterveyden ja työsuojelun kanssa, työnkierto, työaikajoustot, TYKY-toiminta	yksiköiden esimiehet	Toimialan henkilöstön keski-ikä vuonna 2018 on 48,5 vuotta.	31.12.2020	Sairausloman sijaisten palkkakulut.
Yksikön palvelutuotanto joudutaan keskeyttämään mm. omaisuus- tai epidemia-vahingon vuoksi.	Omavalvonta toteutetaan ohjeiden mukaisesti. Kunnossapito säännönmukaista Henkilöstön koulutuksesta huolehditaan.	Ruokapalvelupäällikkö Kulttuuri- ja vapaa-aikajohtaja	Ruokapalveluiden laiterikon vuoksi tarjottava ruoka voi joko valmistuksen tai kuljetuksen yhteydessä mennä syömäkelvottomaksi. Uimahallin laitteet ovat vanhoja ja riski laiterikoille kasvaa. Hygieniataso voi laskea, jos ei pystytä palkkamaan/ostamaan ammattitaitoista henkilökuntaa.	31.12.2020	Kustannukset muodostuvat tapauskohtaisesti.
Tietojärjestelmien liittyvissä rekisterin ylläpidossa ei onnistuta ja salassa pidettäviä tietoja vuotaa ulkopuolisille	Pääkäyttäjien osaamistaso pidetään koulutusten avulla korkeana. Henkilöstöä koulutetaan tietoturvan ja lainsäädännön osalta säännöllisesti. Käyttöoikeuden tarkastetaan säännöllisesti.	yksiköiden esimiehet	Mikäli tietojärjestelmien riskejä ei ole riittävän kattavasti osattu kartoittaa tai suojautua niiltä eikä käyttöoikeuksia ole rajattu tarpeeksi, voi salassa pidettävää tietoa päästä julkisuuteen tai ulkopuolisten tietoon.	31.12.2020	Kustannukset muodostuvat tapauskohtaisesti.
Pätevyysvaatimukset täyttävää henkilöstöä ei saada hakemaan avoimia työtehtäviä	Osallistutaan erilaisiin rekrytointitilaisuuksiin sekä markkinoidaan Iisalmen kaupunkia hyvänä asuinpaikkana ja työnantajana.	yksiköiden esimiehet	Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen henkilöstöä ei enää kouluteta lähimmissä kaupungeissa.	31.12.2020	Lisäkustannuksia aiheutuu vain rekrytointiin osalta.

<i>Riski</i>	<i>Toimenpide</i>	<i>Vastuu</i>	<i>Riskin taustatiedot</i>	<i>Deadline</i>	<i>Arvioitu kustannus</i>
Väkivaltainen asiakas / henkilö toimipisteessä	Kartoitetaan tehtävät, joissa väkivaltatilanteita voi sattua. Koulutetaan henkilöstöä.	yksiköiden esimiehet	Osaan toimipaikoista kaikilla on vapaa pääsy.	31.12.2020	Kustannukset muodostuvat tapauskohtaisesti.

8.6.1 Sivistys- ja hyvinvointitoimialan hallinto

Tilivelvollinen: toimialajohtaja

Talous

Sivistys- ja hyvinvointi-	TP2018	TA2019	TA2020	%	TS2021	TS2022
lautakunta	1 000 €	1 000 €	1 000 €		1 000 €	1 000 €
Sivistys- ja hyvinvointitoimialan hallinto						
Toimintatuotot	46	0	0	0,0 %	0	0
Henkilöstökulut	-490	-494	-508	2,8 %	-510	-513
Toimintakulut	-339	-361	-413	14,4 %	-393	-393
Netto (=toimintakate)	-783	-855	-921	7,7 %	-903	-906
Suunnitelmapoistot	0	0	0	0,0 %	0	0
Vyörytystuotot	2 408	2 426	2 614	0,0 %	2 614	2 614
Vyörytyskulut	-1 716	-1 763	-1 885	6,9 %	-1 885	-1 885
Vyörytys, netto	692	663	729	10,0 %	729	729

Toimintasuunnitelma

Sivistys- ja hyvinvointitoimialan hallintoon kuuluvat lautakunta, hyvinvointijaosto, toimialajohtaja sekä vastualueiden johtajat. Osa kustannuksista kohdistetaan toimintayksiköihin vyörytyserinä.

Iisalmen kaupunki myöntää vuosittain avustuksia iisalmelaisille rekisteröityneille yhdistyksille kaupunginhallituksen 18.1.2016 § 4 hyväksymän päätöksen mukaisesti. Sivistys- ja hyvinvointitoimiala myöntää vuonna 2020 avustuksia yhteensä 191 600 €.

Avustukset jakaantuvat toiminta-avustuksiin, kohdeavustuksiin, koulutus- ja kurssitoimintaan, apurahoihin ja stipendeihin. Suurin osa avustusmäärärahasta kohdistuu liikunta-, nuoriso- ja kulttuurijärjestöjen toiminnan tukemiseen (toiminta-avustukset). Kulttuuripalveluiden kohdeavustusmäärärahaa voidaan myöntää myös yksittäisille taiteilijoille ja taiteilijaryhmille. Liikunnan kohdeavustuksilla mahdollistetaan mm. järjestöjen ylläpitämien liikuntatilojen- ja alueiden ylläpitäminen ja kehittäminen.

8.6.2 Varhaiskasvatus-vastuualue

Tilivelvollinen: varhaiskasvatusjohtaja

Varhaiskasvatuksen vastuualueeseen kuuluvat päiväkotihoito ja perhepäivähoito.

Varhaiskasvatuksen vastuualueen muodostavat 6 päiväkotia ja 28 omassa kodissa toimivaa perhepäivähoitajaa. Perhepäivähoidon varahoidosta vastaa 5 perhepäivähoitajaa eri päiväkodeissa. Varhaiskasvatuspalveluja tuottaa lisäksi kaupungin valvomana 8 yksityistä päiväkotia, 10 yksityistä perhepäivähoitajaa ja 4 yksityistä ryhmäperhepäiväkotia. Perheiden valinnanvapautta kunnallisen ja yksityisen päivähoidon välillä tuetaan palvelusetelillä.

Esiopetusta järjestetään 5 kunnallisessa ja 7 yksityisessä päiväkodissa sekä erillisissä esiopetusryhmissä Edvin Laineen, Kangaslammin ja Kauppi-Heikin kouluilla. Kouluilla sijaitsevat esiopetusryhmät ovat kokopäiväisiä ja varhaiskasvatuslain alaisia.

Partalan ja Hernejärven koulujen esiopetusryhmät muodostuvat, jos hakijoita on riittävästi. Näiden koulujen esiopetusryhmässä on tarjolla pelkästään esiopetusta ja se on perusopetuslain alaista.

Talous

Sivistys- ja hyvinvointi-	TP2018	TA2019	TA2020	%	TS2021	TS2022
lautakunta	1 000 €	1 000 €	1 000 €		1 000 €	1 000 €
Varhaiskasvatus						
Toimintatuotot	798	772	776	0,5 %	750	750
Henkilöstökulut	-6 627	-6 284	-5 831	-7,2 %	-5 834	-5 863
Toimintakulut	-6 383	-6 920	-7 772	12,3 %	-7 772	-7 722
Netto (=toimintakate)	-12 212	-12 432	-12 827	3,2 %	-12 856	-12 835
Suunnitelmapoistot	-74	-66	-77	16,7 %	-60	-83
Vyörytystuotot	77	0	0	0,0 %	0	0
Vyörytyskulut	-914	-905	-989	9,3 %	-989	-989
Vyörytys, netto	-837	-905	-989	9,3 %	-989	-989

Toimintasuunnitelma

Varhaiskasvatuslain mukaan varhaiskasvatusta tulee saada perheen tarpeen mukaan myös iltaisin, öisin ja viikonloppuisin. Lapsella on oikeus varhaiskasvatukseen vähintään 20 h/viikko. Varhaiskasvatuslaki säätelee varhaiskasvatustoiminnan tavoitteet. Toiminnassa tulee huomioida lapsen etu.

Perusopetuslain (§ 26a) mukaan lapsen on osallistuttava ennen oppivelvollisuuden alkamista vuoden kestävään esiopetukseen tai muuhun esiopetuksen tavoitteet saavuttavaan toimintaan. Esiopetuksesta vastaavat kunnat, joiden on osoitettava esiopetuspaikka jokaiselle lapselle. Esiopetus toteutetaan opetushallituksen hyväksymien esiopetussuunnitelman perusteiden ja sen mukaan laaditun seudullisen esiopetussuunnitelman pohjalta.

Palveluseteli lisää perheiden vapautta valita varhaiskasvatuspalveluja yksityiseltä tai kunnalliselta puolelta. Palveluohjaaja ohjaa ja neuvoo perheitä varhaiskasvatuspalveluista.

Palvelusetelimenot ovat kasvaneet tasaisesti, koska uusien yksityisten päiväkotien paikat ovat täyttyneet päiväkotien toiminnan käynnistymisen jälkeen. Palveluseteliin tullaan tekemään sääntökirjan mukainen tarkistus, joka tulee voimaan 1.8.2020. Tämän arvioidaan kasvattavan palvelusetelimenoja noin 2,6 %.

Pääministeri Rinteen hallitusohjelmaan on kirjattu varhaiskasvatusoikeuden laajuutta koskeva lakimuutos, jonka mukaan subjektiivinen oikeus kokopäiväiseen varhaiskasvatukseen tulisi voimaan 1.8.2020. Lisäksi hallitusohjelmaan on kirjattu tavoite pienentää ryhmäkokoja yli kolmevuotiaiden lasten päiväkotiryhmissä niin, että suhdeluku olisi 7 lasta 1 aikuista kohden. Mikäli esitetyt muutokset tulevat voimaan 1.8.2020, ne lisäävät varhaiskasvatuksen kustannuksia. Tähän ei ole varauduttu talousarviossa.

Kunnallisia varhaiskasvatuksen palveluja ajanmukaistetaan ottamalla käyttöön sähköinen yhteydenpitokanava kodin ja päiväkodin välille.

Lapset liikkeelle Iisalmessa – hanke on yhteistyötä kaupungin liikuntapalvelujen sekä kunnallisen ja yksityisen varhaiskasvatuksen ja järjestöjen kanssa. Hankkeen koulutus- ja yhteistyötahona on Pohjois-Savon liikunta ry.

Varhaiskasvatuksessa otetaan käyttöön Ihmeelliset vuodet-ryhmän hallintamenetelmä. Kouluttajina toimii 2 kunnallisen varhaiskasvatuksen menetelmään koulutettua työntekijää.

8.6.3 Perusopetus ja lukiokoulutus –vastuualue

Tilivelvollinen: toimialajohtaja

Perusopetuksen ja lukiokoulutuksen vastuualueen muodostavat peruskoulut ja lukiokoulutusta antava Iisalmen lyseo sekä ruokapalvelut. Peruskouluja on 11, joista alakouluja on 10 ja yksi yläkoulu. Tilastointipäivänä 20.9.2020 perusopetuksessa oli 2108 oppilasta, lukiokoulutuksessa 307 nuorisostaasteen opiskelijaa sekä 5 aikuisopiskelijaa. Perusopetuksen lisäopetuksessa eli ns. lukiokympillä oli 2 opiskelijaa.

Valmistuskeittiöitä on vuoden alussa 3, jakelukeittiöitä 10 ja yksi jakelupiste Kilpijärven koulun väistötila.

Talous

Sivistys- ja hyvinvointi-	TP2018	TA2019	TA2020	%	TS2021	TS2022
lautakunta	1 000 €	1 000 €	1 000 €		1 000 €	1 000 €
Perusopetus- ja lukiokoulutus						
Toimintatuotot	4 634	4 456	4 833	8,5 %	4 699	4 674
Hnekilöstökulut	-13 378	-13 857	-14 060	1,5 %	-13 881	-13 925
Toimintakulut	-11 067	-11 136	-11 806	6,0 %	-11 935	-11 786
Netto (=toimintakate)	-19 811	-20 537	-21 033	2,4 %	-21 117	-21 037
Suunnitelmapoistot	-237	-224	-232	3,6 %	-273	-438
Vyörytystuotot	93	0	0	0,0 %	0	0
Vyörytyskulut	-1 251	-1 091	-1 158	6,1 %	-1 158	-1 158
Vyörytys, netto	-1 158	-1 091	-1 158	6,1 %	-1 158	-1 158

Toimintasuunnitelma

Perusopetus

Perusopetuslain mukaan kunnan tehtävä on järjestää sen alueella asuville oppivelvollisuusikäisille maksutonta perusopetusta. Iisalmen kaupungin 11 peruskoulua tarjoavat opetussuunnitelman mukaista opetusta luokille 1–9. Peruskoulun päättäneille nuorille, jotka eivät ole sijoittuneet toisen asteen koulutukseen, on tarjolla lisäopetusta (lukiokymppi) ja maahanmuuttajille perusopetukseen valmistavaa opetusta.

Iisalmen kaupungin digiloikka etenee vuosille 2017–2021 hyväksytyn Pedagogisen ICT-suunnitelman mukaisesti. Suunnitelmavuosien 2020–2021 aikana jatketaan painetun oppimateriaalin vähentämistä. Tutoropettajatoiminnan avulla tuetaan uusien opetussuunnitelmien jalkauttamista kouluihin ja digitaalisten menetelmien hyödyntämistä opetuksessa. Kaikki koulut toimivat Liikkuva koulu –toimintamallin mukaisesti, vaikka varsinainen hanke on toistaiseksi päättynyt.

Rinteen hallitusohjelman mukaisesti parannetaan varhaista perustaitojen oppimista muodostamalla esiopetuksesta ja perusopetuksen kahdesta ensimmäisestä vuosiluokasta nykyistä yhtenäisempi kokonaisuus.

Koulujen peruskorjaukset ja uudisrakentamiset jatkuvat investointisuunnitelman mukaisesti. Runnin koulun toimitilaratkaisusta päätetään lähiaikoina ja koulutyö alkaa suunnitelman mukaan uusissa tiloissa syksyllä 2020. Mansikkaniemen ja Kilpijärven koulujen suunnittelu ajoittuu vuoteen 2020. Entisten tilojen sisäilmaongelmien vuoksi joudutaan uudistamaan laajamittaisesti myös pienkalustoa ja oppimateriaalia talousarvio- ja suunnitelmavuosina.

Ennusteen mukaan oppilasmäärä on nyt korkeimmillaan ja alkaa laskea suunnitelmavuosina.

Lukiokoulutus

Lukio on yleissivistävä 2. asteen oppilaitos, jonne on mahdollista pyrkiä suoritettuaan oppivelvollisuuden. Lukio antaa valmiudet jatkaa opintoja korkea-asteella (yliopistot ja ammattikorkeakoulut) sekä lukion oppimäärään perustuvassa ammatillisessa koulutuksessa.

Iisalmen lyseossa annettava opetus noudattaa nuorille tarkoitettua lukiokoulutuksen opetussuunnitelmaa. Myös aikuisopiskelijat voivat suorittaa lukio-opintoja lyseossa osallistumalla lähiopetukseen joko varsinaisena opiskelijana tai aineopiskelijana. Opinnot on mahdollista suorittaa myös osin etänä. Puhtaasti etäopiskelijat ohjataan muihin aikuislukioihin.

Uusi lukiolaki otettiin käyttöön elokuussa 2019. Käytännössä monet lakiin liittyvät uudistukset näkyvät lukioden arjessa vasta syksystä 2021 alkaen, jolloin otetaan käyttöön uusi lukiokoulutuksen opetussuunnitelma. Opetussuunnitelman perusteet julkaistaan loppuvuodesta 2019 ja koulukohtainen uusi opetussuunnitelma valmistellaan pääosin vuoden 2020 aikana.

Rinteen hallitusohjelman sisältyy suunnitelma oppivelvollisuusiän korottamisesta 18 ikävuoteen, mikä käytännössä tarkoittaisi opiskelijalle maksutonta toisen asteen koulutusta. Aikaisintaan muutos tapahtuu vuonna 2021.

Iisalmissa perheille lukiokoulutuksesta aiheutuvia kustannuksia on jo alennettu antamalla ensimmäisen vuosikurssin opiskelijoille lukioajaksi käyttöön kaupungin

hankkima tietokone. Toiminta laajenee portaittain siten, että syksyllä 2021 kaikilla lyseolaisilla on tietokone kaupungin puolesta. Oppimateriaalikustannuksia on alennettu myös hankkimalla koululle lainattavia oppikirjoja. Noin puolet opinnoista on mahdollista käydä lainakirjoja käyttäen. Tavoitteena näissä on lisätä paitsi koulun vetovoimaa myös mahdollistaa lukio-opinnot myös vähävaraisten perheiden lapsille.

Suunnitelmavuosina 2020 ja 2021 ei ole tapahtumassa suuria muutoksia lukio-opiskelijoiden määrissä ja sitä kautta Iisalmen lyseon palvelutuotannossa.

Ruokapalvelut

Hoivalaitosten ja päiväkotien ruoanvalmistus hoidetaan Lumakeskuksen alakerran Luoto-keittiössä ja kouluateriat valmistetaan Juhani Ahon koulun sekä Lumakeskus Majakan yläkerran keittiöissä. Vuoden 2020 talousarviossa on huomioitu päiväkotien palveluvastaavien siirtyminen ruokapalvelun organisaatioon. Ruoanjakoon käytetään oman henkilökunnan lisäksi ostopalvelua. Sijaisuudet hoidetaan paikallisilla sijaisilla ja vuokratyövoimalla. Paloisten päiväkodin ruokapalvelut ostetaan Fazer Food Servicesilta väistötiloissa Savonialla.

Elintarvikkeet hankitaan Sansia Oy:n sopimuksilla ja lähiruokaa ostetaan mahdollisuuksien mukaan.

Pääministeri Rinteen hallitusohjelmassa on kotimaisten kasvisperäisten tuotteiden ja kalan osuutta lisäävä ravitsemussuositusten ja vähähiilisyystavoitteiden mukaisesti sekä kehittää terveellistä, ekologista kouluruokailua ja ikääntyneiden ravitsemuksen laatua.

Elintarvikkeiden määrärahaa on lisätty talousarvioon kasvisruokien ravitsemuksellisen laadun parantamiseksi ja valikoiman laajentamiseen ja kehittämiseen. Lisäksi oppilaille on tarjolla kasvisvaihtoehto joka päivä.

Yläkoulujen oppilaille annetaan maksuton välipala: näkkileipää, ravintorasvaa ja maitoa.

Talousarvioon on lisätty ICT-palveluihin määrärahaa keittiöiden tietokoneiden ja sovellusten ylläpitoon.

Suunnitelmavuosina 2021 ja 2022 ei näyttäisi tapahtuvan suuria muutoksia koulujen ja päiväkotien ruokailijamäärissä.

8.6.4 Kulttuuri ja vapaa-aika –vastuualue

Tilivelvollinen: kulttuuri- ja vapaa-aikajohtaja

Kulttuuri ja vapaa-aika -vastuualueen muodostavat kansalais- ja musiikkiopisto, kirjasto ja kulttuuripalvelut sekä liikunta- ja nuorisopalvelut. Uimahalli kuuluu liikunta- ja nuorisopalvelujen alle ja uimahallia sitoo valtuustoon nähden toimintakate (toimintatuotot-toimintakulut = toimintakate).

Talous

Sivistys- ja hyvinvointi-	TP2018	TA2019	TA2020	%	TS2021	TS2022
lautakunta	1 000 €	1 000 €	1 000 €		1 000 €	1 000 €
Kulttuuri ja vapaa-aika, pl. Uimahalli						
Toimintatuotot	920	992	1 013	2,1 %	887	887
Henkilöstökulut	-2 309	-2 487	-2 642	6,2 %	-2 562	-2 575
Toimintakulut	-4 008	-4 318	-4 359	0,9 %	-4 367	-4 326
Netto (=toimintakate)	-5 397	-5 813	-5 988	3,0 %	-6 042	-6 014
Suunnitelmapoistot	-69	-50	-50	0,0 %	-60	-92
Vyörytystuotot	1	0	0	0,0 %	0	0
Vyörytyskulut	-348	-366	-397	8,5 %	-397	-397
Vyörytys, netto	-347	-366	-397	8,5 %	-397	-397

Toimintasuunnitelma

Sivistys- ja hyvinvointitoimiala tavoittaa suurimman osan lapsista ja nuorista ja on merkittävässä roolissa esimerkiksi lasten ja nuorten terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi. Hyvinvointikertomuksen keskeisimmät toimenpiteet kuten osallisuuden lisääminen, harrastusten monipuolisuus, terveellisiin elämäntapoihin vaikuttaminen ja hyvinvoinnin ja yhteisöllisyyden lisääminen on huomioitu vuoden 2020 toimenpiteissä. Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelujen mahdollistama elämyksellisyys, sosiaalisuus, sosiaaliset verkostot ja yhteenkuuluvuuden tunne lisäävät hyvinvointia, terveyttä ja elämän mielekkyyttä.

Tavoitteissa ja palvelujen kehittämisessä on pyritty huomiomaan laajan hyvinvointikertomuksen keskeisimmät toimenpiteet. Yhteistyö eri toimijoiden, kuten järjestöjen kanssa, on keskeisessä roolissa. Osallistavaa budjetointia suunnitellaan hyödyntäen sähköistä alustaa kaupungin nettisivuille.

Opetus- ja kulttuuriministeriö tuo omassa talousarvioehdotuksessaan esille rahapelitulojen vähentymisen, mikä voi johtaa taiteen, kulttuurin ja liikunnan kokonaisrahoituksen vähenemiseen. Jatkossa voi olla mahdollista, että tällä on vaikutuksia ko. palvelujen kehittämiseen ja esimerkiksi liikunta- ja kulttuuripaikkojen rakentamiseen.

Kansalais- ja musiikkiopisto

Iisalmen kansalaisopisto tarjoaa vapaan sivistystyön opetusta kaikille kuntalaisille. Opiston tarjonnassa korostuvat kädentaitojen ylläpito ja kehittäminen sekä kielenopetus. Maahanmuuttajien ensikosketus suomen kieleen tapahtuu useimmiten kansalaisopistossa. Kansalaisopistolla on oikeus järjestää maahanmuuttajille erittäin tärkeitä valtakunnallisia Yleisiä kielitutkintoja suomen kielessä. Kansalaisopisto järjestää terveys- ja hyvinvointiaiheisen luentosarjan yhdessä Ylä-Savon Soten kanssa. Keväällä 2020 tehdään oppilaitosyhteistyönä asiakaskysely, jonka tulokset otetaan huomioon seuraavan kauden kurssitarjonnan suunnittelussa.

Lakimuutoksen seurauksena Iisalmessa on aloitettu uusi maahanmuuttajien tarpeisiin vastaava perusopetuksen koulutusmalli vapaan sivistystyön toimintana. Toimintaan saadaan 100 % valtionosuus.

Opetushallitus on myöntänyt kansalaisopistolle opintoseteliavustuksen ikäihmisten, työttömien ja maahanmuuttajien opintomaksujen alentamiseksi. Palveluissa jatketaan monipuolisten palveluiden tuottamista kuntalaisille ja erityistä huomiota kiinnitetään palveluiden saavutettavuuteen ja saatavuuteen.

Ylä-Savon musiikkiopistossa tarjotaan laajan oppimäärän mukaista taiteen perusopetusta musiikissa Iisalmen, Kiuruveden, Pielaveden, Sonkajärven ja Vieremän kunnissa. Musiikkiopistossa on yhteensä 240 pääaineista opiskelijaa sekä 190 musiikkileikkikoululaista. Vuoden 2020 painopisteenä on uuden opetussuunnitelman kehittäminen. Opetushallitus on myöntänyt opetussuunnitelman uudistukseen liittyen yhteisopettajuuteen liittyvän lisämäärärahan. Opettajien eurooppalaiseen koulutukseen on saatu myös hankemääräraha.

Musiikkiopisto tuottaa edelleen myös Torstaiklassiset-konserttisarjaa, jonka rahoittajina on myös kulttuuripalvelut. Talousarvioon sisältyy määräraha Ylä-Savo sinfonietan toimintaan.

Kirjasto- ja kulttuuripalvelut

Kirjasto on paikka, jossa hankitaan ja käytetään tietoa, lainataan erilaisia aineistoja, harrastetaan ja opitaan uutta sekä toimitaan yhdessä. Kunnan tulee huolehtia siitä, että kirjastolla on tarkoituksenmukaiset tilat, kirjastojärjestelmä ja verkkokirjasto, monipuolinen kokoelma ja ammattitaitoinen henkilökunta sekä riittävät aukioloajat.

Iisalmen kulttuuripalvelut ovat mukana edistämässä, tukemassa ja järjestämässä kulttuuritoimintaa. Keskeisenä tehtävänä on kehittää kulttuurin toimintaympäristöä mm. hankkeilla ja yhteistyöverkostoilla. Toiminta-alueita ovat kulttuurin toimintaedellytysten tukeminen ja järjestöyhteistyö, Kulttuurikeskuksen tilojen hallinnointi, vuokraus ja palvelut, tapahtumat Kulttuurikeskuksessa ja Juhani Ahon museolla, museotoiminta, näyttelytoiminta sekä kaupungin taidekokoelman ylläpito.

Kirjaston toiminnan painopisteenä vuodelle 2020 on monipuolisen lukutaidon edistäminen. Taustalla vaikuttaa opetus- ja kulttuuriministeriön asettama, lukemisen ja lukutaidon asiantuntijoista koottu Lukutaitofoorumi, joka haastaa suomalaiset varmistamaan, että kaikilla on riittävä lukutaito. Lukukuntoon – lukemisen edistäminen Iisalmissa hankkeen tavoitteena on edistää lukemista ja monilukutaitoja kaikissa asiakasryhmissä. Kirjasto on saanut hankkeelle valtionavustusta 28 000 euroa.

Opetus- ja kulttuuriministeriön talousarvioehdotuksessa vuodelle 2020 todetaan, että kunnissa tapahtuva kulttuuritoiminta koskee kaikkia kansalaisia, mutta kuntien välillä on yhä eroja kulttuuripalveluiden tarjonnassa. Uuden kuntien kulttuuritoimintalain lähtökohtana on monipuolistuneen väestörakenteen huomioon ottaminen kulttuuritoimintaa järjestettäessä. Iisalmissa jatketaan työtä eri väestöryhmien tasapuolisen kulttuuriosallistumisen mahdollistamiseksi. Tavoitetta toteutetaan edullisilla pääsymaksuilla, maksuttomilla tilaisuuksilla, monipuolisella tarjonnalla ja tukemalla kulttuuritarjontaa tuottavia yhdistyksiä. Kulttuurikasvatusohjelmat takaavat lapsille ja nuorille mahdollisuuksia päästä kulttuurin pariin. Prosenttitaide-periaatteen käyttöä jatketaan Iisalmissa valmistuvien julkisten rakennusten osalta. Museotoimintaa kehitetään palkkaamalla yhteistyössä Ylä-Savon Kotiseutuyhdistyksen kanssa museoamanuenssi neljän vuoden määräajaksi. Amanuenssi tulee hoitamaan sekä kotiseutumuseon että Juhani Ahon museon toimintaa.

Kirjasto- ja kulttuuripalveluissa tehdään laajaa yhteistyötä maakunnallisesti, seudullisesti ja paikallisesti. Tärkeitä yhteistyökumppaneita ovat seudun muut kirjastot (kirjastoverkko Rutakko) ja kulttuuripalvelut, alan maakunnalliset toimijat sekä päiväkodit, koulut,

nuorisopalvelut ja alueen yhdistykset. Tavoitteena on tarjota kuntalaisille laadukkaita ja elämyksellisiä palveluita sekä mahdollisuus elinikäiseen oppimiseen.

Liikunta- ja nuorisopalvelut

Liikuntapalvelut vastaavat liikunta- ja nuorisotilojen varauksista, käytön ohjauksesta, viestinnästä ja markkinoinnista, liikunta-, nuoriso- ja vammaisjärjestöjen tukemisesta. Yhteistyössä eri tahojen kanssa järjestetään lasten ja nuorten, aikuisväestön, ikäihmisten ja erityisryhmien liikuntaa.

Yhteistyötä terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi kehitetään huomioiden mm. Iisalmen laajan hyvinvointikertomuksen kehittämiskohteet. Järjestöfoorumin kautta kuullaan ja osallistutetaan järjestöjä yhteistyöhön terveyden- ja hyvinvoinnin edistämiseksi. Ostopalveluilla tuotetaan mm. ohjattua toimintaa lapsille- ja nuorille, aikuisväestölle sekä erityisryhmille.

Liikunta- ja nuorisotilojen ja alueiden verkosto on laaja ja liikuntapalvelut luo edellytyksiä liikunnan omatoimiseen ja järjestöjen ohjaamaan harrastamiseen osallistumalla yhteistyössä teknisen toimen kanssa liikuntapaikkojen ja -ympäristöjen suunnitteluun. Vuoden 2020 aikana valmistuvat liikkumisen lisäämisen kannalta merkittävät asiat Kangaslammin lähiliikuntapaikka ja Paloisvuoren uudet opasteet, infotaulut ja kartat.

Nuorisopalvelut koostuvat perusnuorisotyöstä, ohjaamotoiminnasta, etsivästä nuorisotyöstä ja Ankkuri-nuorisotyöstä. Perusnuorisotyö tarjoaa ryhmä- ja tilatoimintaa, tapahtumia, kursseja sekä nuorisotyöntekijät jalkautuvat nuorten luo mm. oppilaitoksiin ja kirjastolle. Ohjaamotoiminta jatkuu kaupungin vetovastuulla ja siitä on tehty sopimukset keskeisimpien yhteistyökumppaneiden kanssa. Etsivää nuorisotyötä jatketaan sopimuksella Vieremän kanssa. Twist-kesätyötoimintaan tulee lisäystä edellisvuoteen verrattuna (yhteensä n. 115 nuorta kesäohjaajineen).

Vuoden 2020 alusta käynnistetään Ylä-Savon kuntien kanssa yhteistyössä Ankkuri-toiminta moniammatillisessa tiimissä, johon kuuluvat poliisi, sosiaaliohjaaja ja nuorisotyöntekijä. Ankkuritiimi puuttuu alaikäisten rikolliseen käyttäytymiseen, selvittää nuoren asiakkaan elämän tilannetta kokonaisvaltaisesti ja ohjaa tarvittaessa avun ja tuen piiriin.

Nuorten ohjaus- ja palveluverkosto (monialainen työryhmä) toimii nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi sekä myös oppilashuollon ohjausryhmänä ja LAPE-työryhmänä.

Hanketoiminnalla vahvistetaan liikunta- ja nuorisopalvelujen kehittämistä. Kehittämishankkeet ovat oleellinen osa myös hyvinvoinnin edistämistä. IISALLI-hankkeella vahvistetaan nuorten osallisuutta ja vaikuttamismahdollisuuksia. Uusix-hankkeessa kehitetään nuorisopalvelujen tieto- ja neuvontapalvelutyötä. Voimaa Vanhuuteen -ohjelmassa kohdennetaan yhteistyötä eri toimijoiden kanssa kotona asuvien ikäihmisten toimintakyvyn ylläpitämiseksi. Vähävaraisten perheiden lasten ja nuorten harrastustoiminnassa tehdään yhteistyötä sopimuspohjaisesti mukaan lähtevin järjestöjen kanssa. Lapset liikkeelle Iisalmessa hankkeessa toteutetaan liikuntakasvatusta yhteistyössä varhaiskasvatuksen ja järjestöjen kanssa.

8.6.5 Uimahalli

Talous

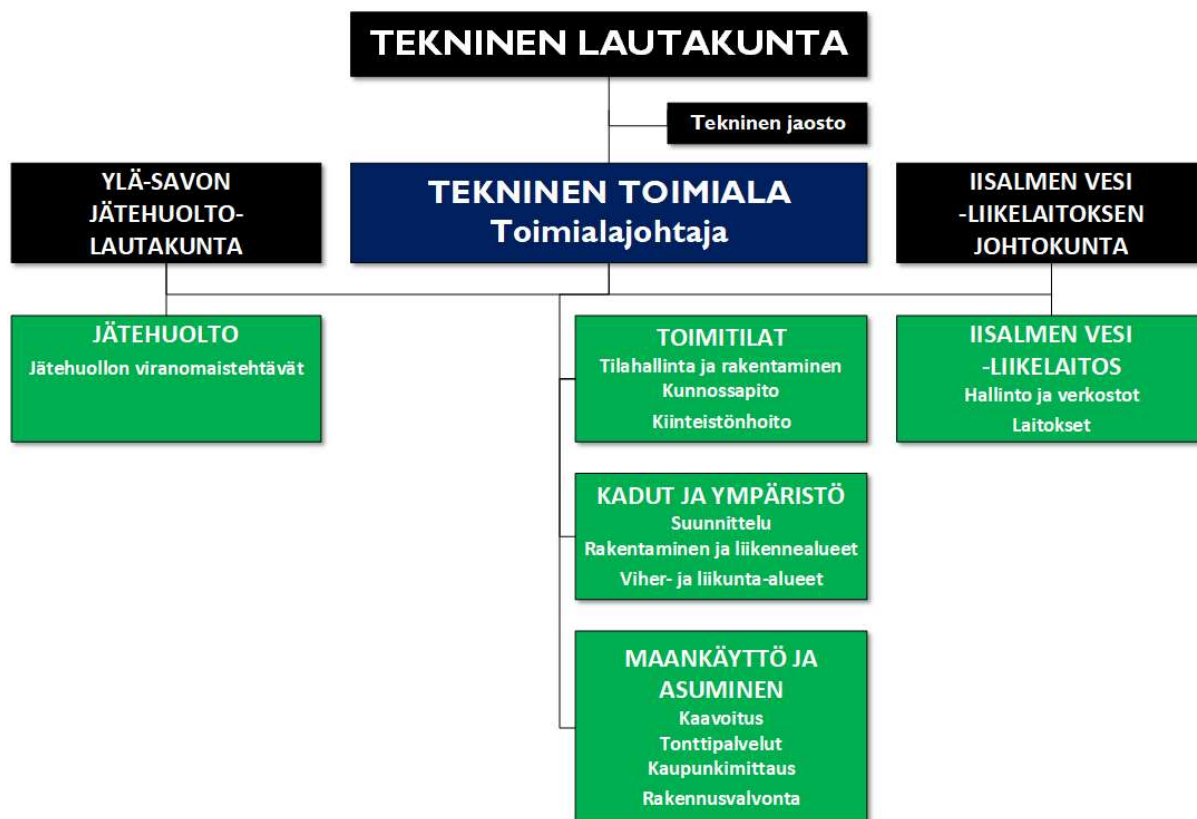
Sivistys- ja hyvinvointi- lautakunta	TP2018	TA2019	TA2020	%	TS2021	TS2022
	1 000 €	1 000 €	1 000 €		1 000 €	1 000 €
Uimahalli						
Toimintatuotot	668	667	667	0,0 %	667	667
Henkilöstökulut	-313	-394	-402	2,0 %	-404	-406
Toimintakulut	-788	-764	-823	7,7 %	-823	-882
Netto (=toimintakate)	-433	-491	-558	13,6 %	-560	-621
Suunnitelmapoistot	-19	-5	0	-100,0 %	0	0
Vyörytystuotot	0	0	0	0,0 %	0	0
Vyörytyskulut	-65	-64	-71	10,9 %	-71	-71
Vyörytys, netto	-65	-64	-71	10,9 %	-71	-71

Toimintasuunnitelma

Uimahallin merkitys seudullisena palveluna kaiken ikäisten kansalaisten liikuttajana sekä terveyden ja hyvinvoinnin lisääjänä on merkittävä. Uimahallin palveluihin kuuluvat allas-, kuntosali-, kassa- ja kahviopalvelut. Uimahallin kiinteistön ja tekniikan kunnossapidosta ja siivouksesta vastaa tekninen toimiala. Uimahallin kävijämäärätavoite on 157 000 kävijää. Asetettu kävijämäärä edellyttää mm. aukiolopäivien ja toiminnallisten asioiden pysymistä edellisvuosien tasolla. Asiakastyytyväisyyttä seurataan säännöllisesti. Sähköisiä palveluja kehitetään ottamalla käyttöön uimahallin ja Hanhilammen ampumakeskuksen korttien nettilatausmahdollisuus.

Uuden uimahallin tarkempi suunnittelu pääsee käynnistymään kaupungin ja valitun arkkitehtitoimiston kanssa. Uuden uimahallin palvelusuunnitelma valmistuu ja sitä tarkennetaan rakentamiskatsauskierroksen mukaisesti. Palvelusuunnitelma pitää sisällään ehdotuksen palvelujen tuotantotavaksi ja resurssien lisäksi uimahallin ylläpitämiseen liittyvät asiat kuten markkinoinnin ja aukioloajat. Suunnitelmassa hyödynnetään asiakastarvekyselyssä ja hyvinvointiyrityskartoituksessa esiin nousseita asioita.

8.7 Tekninen toimiala

Tekniseen toimialaan kuuluvat seuraavat viisi vastuualuetta: jätehuolto, maankäyttö- ja asuminen, kadut ja ympäristö, toimitilat sekä Iisalmen Vesi -liikelaitos.

Ylä-Savon jätehuoltolautakunnan alaisuudessa toimiva jätehuolto -vastuualue vastaa jätehuollon viranomaistehtävistä ja jätehuollon suunnittelusta ja kehittämisestä jätelain puitteissa.

Teknisen lautakunnan alaisuudessa toimii kolme vastuualuetta:

Maankäyttö ja asuminen -vastuualue vastaa maaomaisuuden hallinnosta, maankäytön suunnittelusta, paikkatietohallinnasta ja kiinteistörekisterin pitämisestä sekä rakennusvalvonnasta. Vastuualue kehittää yhdyskuntarakennetta sekä luo edellytyksiä asumisen ja elinkeinoelämän toimintaympäristöille.

Kadut ja ympäristö -vastuualue vastaa julkiseen käyttöön tarkoitettujen kaupungin omistamien alueiden hallinnosta, suunnittelusta, rakentamisesta sekä ylläpidosta. Vastuualue toimeenpanee laadittuja asemakaava- ja ulkoisen alueen suunnitelmia yhdyskuntarakenteen erilaisille toiminnoille sekä asumiselle ja elinkeinoelämälle.

Toimitilat -vastuualue vastaa kaupungin omistuksessa olevien toimitilojen hallinnosta, ylläpidosta ja vuokraamisesta sekä näiden suunnittelu- ja rakennuttamistehtävistä sekä vastaa toimitilojen järjestämisestä kaupungin eri yksiköille.

Iisalmen Vesi -liikelaitos on Iisalmen veden johtokunnan alaisuudessa toimiva kunnallinen liikelaitos, joka vastaa laadukkaista vesihuollon palveluista, vesihuollon kehittämisestä sekä vesihuollon verkostojen ja laitosten kunnossapidämisestä ja uudisrakentamisesta.

Henkilöstö (htv) vastuualueittain

TEKNINEN LAUTAKUNTA	Henkilöstö	TP2018	TA2019	TA2020	TS2021	TS2022
Hallinto	Vakituiset	0,2	0,7	0,7	0,7	0,7
	Määräaikaiset	0,5	0,0	0,0	0,0	0,0
	Yhteensä	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7
Maankäyttö ja asuminen						
	Vakituiset	17,4	17,0	17,3	18,0	18,0
	Määräaikaiset	0,3	1,0	1,0	1,0	1,0
	Yhteensä	17,7	18,0	18,3	19,0	19,0
Kadut ja ympäristö						
	Vakituiset	32,8	34,9	33,8	33,8	33,8
	Määräaikaiset	13,1	13,0	13,0	13,0	13,0
	Yhteensä	45,9	47,9	46,8	46,8	46,8
Toimitilat						
	Vakituiset	34,9	37,2	39,7	39,7	39,7
	Määräaikaiset	2,3	3,9	3,9	3,9	3,9
	Yhteensä	37,2	41,1	43,6	43,6	43,6
Yhteensä	VAKITUISET	85,3	89,8	91,5	92,2	92,2
	MÄÄRÄAIKAISET	16,2	17,9	17,9	17,9	17,9
LAUTAKUNTA YHT.		101,5	107,7	109,4	110,1	110,1

Henkilöstöstä on vakinaista tuntipalkkaista henkilöstöä kadut ja ympäristö - vastuualueella 10 henkilöä ja toimitilat -vastuualueella 6 henkilöä.

Laskennallisen eläkeiän saavuttaa toimialalla kuusi henkilöä (joista kaksi osa-aikaista kadut ja ympäristö –vastuualueella). Tehtävät esitetään täytettäväksi kokoaikaisina siten, että em. kahden osa-aikaisen tilalle palkataan yksi kokoaikainen työntekijä.

Kadut ja ympäristö -vastuualueella rakentamisen tuntipalkkaista henkilöstöä käytetään talviaikana käyttötalousosasta maksettavissa tehtävissä. Työvoiman yhteiskäyttö tasaa kuormitusta ja vältetään lomautukset.

Uimahallin kiinteistönhoidon henkilöstövajausta katetaan ostopalvelulla uuden hallin valmistumiseen saakka.

Maankäyttö ja asuminen –vastuualueelle esitetään perustettavaksi 1.10.2020 alkaen kiinteistöasioiden valmistelijan tehtävä.

Maakäyttö- ja asuminen –vastuualueella määräaikaisia teknisen alan työntekijöitä, harjoittelijoita ja kesätyöntekijöitä palkataan kulloinkin ilmenevän tarpeen ja olevien talousarvioresurssien mukaisesti.

Liikenneväylien rakentamisessa ja ylläpidossa käytetään määräaikaista kausityöntekijöitä. Puistojen ylläpito toteutetaan kausityöntekijöitä, opiskelijoita ja työllistettyjä käyttäen. Maa- ja metsätiloissa määräaikainen metsuri osan vuodesta. Liikuntapaikkojen ylläpidossa kaksi määräaikaista kausityöntekijää sekä kesätyöntekijöitä ja työllistettyjä.

Päiväkotien palveluvastaavien henkilöpalkat siivoustyön osalta on siirretty teknisen toimialan talousarvioon (3,5 htv).

Tilapalvelukoordinaattorin määräaikaista työsuhdetta ei jatketa enää vuonna 2020.

Yhden avoimen kiinteistönhoitajan työsuhteen määrärahojen tilapäinen vähentäminen talousarviosta. Tehtävä täytetään myöhemmin uusien investointisuunnitelmassa olevien talonrakennusinvestointien valmistuttua.

Toimitilat vastuualueelle palkataan työnjohtoon tarvittaessa ruuhka-apua kesäkaudeksi n. 5 kuukauden ajaksi. Palkka maksetaan talousarvion investointiosasta.

Toimitilat vastuualueelle palkataan tässä vaiheessa määräaikainen rakennuttaja-asiantuntija. Palkka maksetaan talousarvion investointiosasta.

Edellisten lisäksi toimitilat vastuualueella käytetään tarvittaessa määräaikaista henkilöstöä kiinteistönhoidossa, kiinteistöjen kunnossapidossa ja siivouksessa n. 2,5 htv.

Yksiköiden asiantuntijapalveluihin varattua määrärahaa voidaan tarvittaessa käyttää myös määräaikaisen henkilöstön palkkaamiseen.

Henkilöstön on pysyttävä ajan tasalla muuttuvista määräyksistä. Tämä vaatii jatkuvaa kouluttautumista. Henkilöstöä kannustetaan täydentämään osaamistaan kouluttautumalla.

Strategiset tavoitteet

Toimiva kaupunkiympäristö ja rakentaminen

Tavoite	Toimenpide	Mittarit	Vastuu
Viihtyisä, turvallinen ja esteetön kaupunkiympäristö	Kartoitukset ja vuorovaikutus suunnittelussa, rakentamisessa, päätöksenteossa sekä kuntalaisyhteistyössä.	Vuoden aikana rakennuksille tehtyt esteettömyyskartoitukset vähintään 3 kpl.	Teknisen toimialan toimialajohtaja
Viihtyisä, turvallinen ja esteetön kaupunkiympäristö	Kartoitukset ja vuorovaikutus suunnittelussa, rakentamisessa, päätöksenteossa sekä kuntalaisyhteistyössä.	Sidosryhmien lausunnot merkittävimmissä hankkeissa. Järjestetty vuorovaikutustilaisuudet kansalaisten ja sidosryhmien kanssa 20 kpl.	Teknisen toimialan toimialajohtaja, kaupungininsinööri, kaavoituspäällikkö
Viihtyisä, turvallinen ja esteetön kaupunkiympäristö	Kartoitukset ja vuorovaikutus suunnittelussa, rakentamisessa, päätöksenteossa sekä kuntalaisyhteistyössä. Liikenneympäristön parantaminen ja liikennevahinkojen seuranta.	Liikennevahinkojen määrä vähenee edellisen viiden vuoden keskiarvoon nähden.	Kaupungininsinööri
Tiivis yhdyskuntarakenne ja hyvin saavutettavissa oleva ja toimiva palveluverkko	Kaupungin yleiskaavan uusiminen.	Kaupungin yleiskaava luonnosvaihe valmistelussa 31.12.2019. Päätöksenteko tammi-maaliskuu 2020	Kaavoituspäällikkö
Tiivis yhdyskuntarakenne ja hyvin saavutettavissa oleva ja toimiva palveluverkko	Asemakaavoja ajantasaistaessa otetaan käyttöön vajaakäyttöisiä alueita. Saavutettavuus ja liikenneyhteydet mukaan palveluverkkosuunnitteluun. Maapolitiikan keinojen rohkea käyttäminen/periaatteiden uusiminen	Käyttötarkoituksen muutokset ja joustavuus kaavaluonnos- tai kaavaehdotusvaiheeseen, kerrosala 5000 k-m2 tai 5 ha.	Kaavoituspäällikkö
Tiivis yhdyskuntarakenne ja hyvin saavutettavissa oleva ja toimiva palveluverkko	Asemakaavoja ajantasaistaessa otetaan käyttöön vajaakäyttöisiä alueita. Saavutettavuus ja liikenneyhteydet mukaan palveluverkkosuunnitteluun. Maapolitiikan keinojen rohkea käyttäminen/periaatteiden uusiminen	Asemakaavojen toteuttaminen maapolitiikan keinoin, tehdyt kiinteistöjärjestelyt 20 kpl.	Kiinteistöinsinööri

Tiivis yhdyskuntarakenne ja hyvin saavutettavissa oleva ja toimiva palveluverkko	Kiertotalouden edistäminen.	Hankkeiden lukumäärä, joissa kiertotalousajattelua toteutetaan. Tavoitteena minimissään 2 hanketta.	Kaavoituspäällikkö, kaupungininsinööri, teknisen toimialan toimialajohtaja
Tiivis yhdyskuntarakenne ja hyvin saavutettavissa oleva ja toimiva palveluverkko	Lupahallinnon kehittäminen seudullisena (kuntaliiton yleiskirje 22/ 2017). Seudullisten sähköisten asiakasjärjestelmien kehittäminen.	Seudullinen teknisen toimialan tietojärjestelmä käytössä 2020 Sähköisten asiointipalvelujen kehittäminen hyväksytyn tiekartan mukaan 2020	Rakennustarkastaja, mittauspäällikkö, kiinteistöinsinööri, kaavoituspäällikkö
Terveet ja toimivat toimitilat	Toimitilat ovat tehokkaassa käytössä. Vapaana olevia tiloja markkinoidaan.	Vuokrateltoisten tilojen keskimääräinen vuokrausaste vuoden aikana vähintään 95 % ja toimitilojen kokonaisvuokrausaste vähintään 90 %.	Teknisen toimialan toimialajohtaja, isännöitsijä
Terveet ja toimivat toimitilat	Tarpeettomista tiloista luovutaan.	Tarpeettomiksi käyneitä rakennuksia poistuu 3 kpl purkamisen/myynnin johdosta.	Teknisen toimialan toimialajohtaja, isännöitsijä
Terveet ja toimivat toimitilat	Panostetaan toimitilojen terveellisuuteen.	Useampi kuin yksi sisäilmailmoitus tulee korkeintaan viidestä kiinteistöstä.	Teknisen toimialan toimialajohtaja
Terveet ja toimivat toimitilat	Toimitilastrategia on päivitetty ja se on käytössä.	Toimitilastrategian toteutuminen.	Teknisen toimialan toimialajohtaja
Terveet ja toimivat toimitilat	Toimitiloja uusitaan tai peruskorjataan.	Uusittavien /peruskorjattavien toimitilojen määrä keskimäärin 4000 brm2/v.	Teknisen toimialan toimialajohtaja, isännöitsijä
Korkeatasoiset asuin- ja työpaikkatonttialueet	Innovatiivisten palvelu- ja senioriasumisen kohteiden kehittäminen.	Senioriasumisen hankkeita konsultoitu 3 kpl.	Kaavoituspäällikkö
Korkeatasoiset asuin- ja työpaikkatonttialueet	Moderni puukaupunki Paloisjärven rantamaisemassa.	Veturitallin alueen tontinluovutus käynnistynyt 31.12.2019. Tontinluovutus jatkuu 2020.	Kaupungininsinööri, kiinteistöinsinööri, kaavoituspäällikkö
Korkeatasoiset asuin- ja työpaikkatonttialueet	Marjahaka- Ahmo - työpaikka-alueen kehittämishankkeen toteuttaminen	Marjahaka-Ahmo alueen kehittämishanke käynnistyy.	Kaupungininsinööri, kaavoituspäällikkö, kiinteistöinsinööri
Korkeatasoiset asuin- ja työpaikkatonttialueet	Kaupungin tonttivarannon ylläpito.	Eri puolilla kaupunkia luovutettavissa olevia tontteja asumisen ja elinkeinoelämän käyttöön: ok-tontteja 56 kpl ja teollisuustonttialueita 47 ha.	Kiinteistöinsinööri
Siisti Iisalmi	Kuntalaisten ja järjestöjen aktivointi ympäristöasioissa.	Toteutetaan vuosittain vähintään yksi uusi teema/kohde (Siisti Iisalmi -kampanja).	Kaupungininsinööri
Liikkumaan houkuttelevat liikuntareitit ja puistot	Viheraluejärjestelmän toteuttaminen kaavoituksessa, maapolitiikassa ja	Liikunta- ja ulkoilupaikat lisääntyvät monipuolisesti eri puolilla kaupunkia: Kangaslammin ja Runnin lähiliikuntapaikat.	Kaupungininsinööri

	rakentamisessa (inv ohjelma).	Ulkoilureitin rakentaminen Paloisvirran etelärannalle. Rakenteiden ja kalusteiden peruskorjausta ulkoilu- ja venereittien taukopaikoilla.	
Tunnetut kulttuuriympäristö, ympäristötaide, historia ja tarinat. Viihtyisä keskusta vesistöjen keskellä	Kulttuuriympäristön analysointi osana kaavoitusta ja ympäristön rakentamista.	Toteutuneet kulttuuriympäristön kaavat, selvitykset ja yleissuunnitelmat yhteistyössä kulttuuritoimen kanssa. Yhteensä 3 kpl.	Kaavoituspäällikkö
Tunnetut kulttuuriympäristö, ympäristötaide, historia ja tarinat. Viihtyisä keskusta vesistöjen keskellä	Keskustan kehittämissuunnitelman jatkototeutus.	Sataman louheaallonmurtajan viimeistely. Kaupunginrannan kehittäminen jatkuu.	Kaupungininsinööri

Vakaan talouden Iisalmi

<i>Tavoite</i>	<i>Toimenpide</i>	<i>Mittarit</i>	<i>Vastuu</i>
Investointitason suunnitelmallisuus ja ennustettavuus sekä korjausvelan hallinta	Investointien pitkän tähtäimen suunnitelma (PTS).	Investointien pitkän tähtäimen suunnitelma on laadittu ja päivitetty.	Teknisen toimialan toimialajohtaja, kaupungininsinööri
Investointitason suunnitelmallisuus ja ennustettavuus sekä korjausvelan hallinta	Peruskorjausinvestoinnit (Optimikuntotaso pääväylillä 80 %, muulla katuverkolla 70 %) .	Korjausvelan määrä vähenee edelliseen vuoteen nähden.	Kaupungininsinööri
Investointitason suunnitelmallisuus ja ennustettavuus sekä korjausvelan hallinta	Peruskorjaus- ja korvausinvestoinnit (Optimikuntotaso toimitiloilla 75 %).	Toimitilojen osalta korjausvelka on pienempi kuin vertailutason korjausvelka. Vertailutasona vuoden 2017 korjausvelka 25,1 milj. euroa indeksikorjattuna Haahtela -indeksin mukaan.	Teknisen toimialan toimialajohtaja
Toimitilojen harkittu omistus	Vaihtoehtoisten ratkaisujen etsiminen toimitilojen omistukselle.	Hankesuunnitelmissa vertaillaan eri hankintamuotoja. Tarpeettomista kiinteistöistä pyritään luopumaan toimitilastrategian mukaisesti.	Teknisen toimialan toimialajohtaja
Kilpailukykyinen hinnoittelu- ja taksapolitiikka	Rakennusvalvonnan taksat pidetään vastaavien seutukaupunkien keskitasossa.	Toimintakate vastaavien seutukaupunkien tasolla.	Rakennustarkastaja

Riskit

<i>Riski</i>	<i>Toimenpide</i>	<i>Vastuu</i>	<i>Riskin taustatiedot</i>	<i>Deadline</i>	<i>Arvioitu kustannus</i>
Lisääntyvät sisäilmaongelmat	Selvitetään sisäilmaongelmien laajuus ja vakavuus käyttäjäkyselyjen, sisäilmaselvitysten ja kuntotutkimusten perusteella. Määritetään kiinteistöjen korjaus- ja uusimistarpeet.	Teknisen toimialan toimialajohtaja	Kaupungin rakennuskannassa on merkittävä korjausvelka ja paljon korjaustarvetta. Monissa kiinteistöissä on paljon vaurioita ja sisäilmaongelmia. Kiinteistöjen käyttäjät ovat entistä tietoisempia sisäilmariskeistä.	31.12.2020	100 000 - 150 000 euroa
Investointimäärärahat ovat riittämättömiä suhteessa rakennetun omaisuuden korjausvelkaan	Korjausvelkalaskelmat ja PTS-suunnitelma, jossa priorisoidaan hankkeet.	Teknisen toimialan toimialajohtaja ja vastuualuepäälliköt	Rakennettuun omaisuuteen on päässyt kertymään merkittävän suuri korjausvelka. Mikäli korjausvelkaa ei saada purettua, heikkenee omaisuuden tekninen kunto edelleen ja tästä aiheutuu merkittäviä sisäilma-, tuottavuus- ja käytettävyyssongelmia sekä lisäkustannuksia.	31.12.2020	Toteutetaan omana työnä, kustannusarvion ei ole laskettu
Asemakaavoitus ei vahvistu odotetusti	Kärkihankkeet tulee priorisoida kaikilla toimintatasoilla. Palvelutason turvaamiseksi tulee olla ensisijainen toteuttamisvaihtoehto ja varalla potentiaalinen toinen vaihtoehto. Vuorovaikutusorganisaation sisällä ja osallisten kanssa avointa.	Kaavoituspäälikkö ja kaupungininsinööri	Asemakaavoituksen vahvistumisen aikataulun viivästyminen vaikeuttaa rakentamisen aikataulua ja tämä voi pahimmillaan viivästyttää hankkeiden toteutumista.	31.12.2020	Toteutetaan omana työnä, kustannusarvion ei ole laskettu
Henkilöstöä on liian vähän tehtäviin nähden ja poissaoloja/sijaisuuksia yms. ei voida järjestää	Henkilöstövajetta on paikattava määräaikailla työntekijöillä tai ostopalvelulla. Palvelutason turvaaminen aktiivisella sijaisten rekrytoinnilla ja työn suunnittelulla.	Teknisen toimialan toimialajohtaja ja vastuualuepäälliköt	Työntekijäresurssit erältä osin ovat liian vähäiset, mikä aiheuttaa työntekijöiden kuormittumista ja sen, että sijaisuuksien hoitoa ei kaikilta osin voida järjestää riittävällä tavalla.	31.12.2020	Määräaikaisen henkilöstön arvioitu kustannus vuositason n. 550 000 euroa (talousarvioesitys 2020 n. 17 htv)

	Huolehdittava riittävästä henkilöstöstä sijaisuuksien turvaamiseksi.		Lisäksi sairauspoissaolot aiheuttavat osittain resurssipulaa, jota ei voi korvata määrä-aikaisella henkilöstöllä.		
Tietojärjestelmän tai -järjestelmien käyttökatos	Toimintavarmuuden jatkuva kehittäminen. Asia otetaan huomioon valmius-suunnitelman päivittämisen ja testauksen yhteydessä.	Teknisen toimialan toimialajohtaja ja vastuualuepäälliköt	Mikäli tietojärjestelmien riskejä ei ole riittävän kattavasti osattu kartoittaa tai suojautua niiltä, saattaa yksittäisenkin järjestelmän riskien toteutuminen heikentää ja hankaloittaa toimialan jonkin toimintayksikön tai vastualueen toimintaa merkittäväällä tavalla.	31.12.2020	ks. kohta 6.
Puutteet varautumissuunnitelman sisällössä	Varautumissuunnitelman testaus ja tarvittaessa erityisasiantuntijan käyttö.	Teknisen toimialan toimialajohtaja	Teknisen toimialan varautumissuunnitelmaa on päivitetty vuosien 2018-19 aikana. Toimialan tehtävät ja vastuut poikkeusolojen aikana ovat hyvin laajat ja monitahoiset. Päivitys työ on vielä kesken ja se viedään loppuun vuoden 2020 aikana.	31.12.2020	Oma työ + konsulttipalkkiot n. 5000 euroa
Avoimiin työtehtäviin ei ole hakijoita tai hakijoilla ei ole tarvittavaa erityisosaamista	Laadukkaan työyhteisön ja asiantuntijaorganisaation imagon näkyvyys paikallisella, alueellisilla ja valtakunnallisella tasolla.	Teknisen toimialan toimialajohtaja ja vastuualuepäälliköt	Teknisellä toimialalla ei ole avoinna olleisiin virkoihin/tehtäviin ollut aina riittävästi hakijoita, joilla on tehtävän hoitoon tarvittavaa erityisosaamista.	31.12.2020	Rekrytointikulujen lisäys mm. uusia tiedotuskanavia käyttämällä
Viranomaisluvien viivästyminen	Hankkeiden aikataulutuksen huomioon ottaen lupakäsittelyt ja aktiivinen yhteydenpito viranomaisiin	Teknisen toimialan toimialajohtaja ja vastuualuepäälliköt	Luvan saannin viivästyminen vaikeuttaa rakentamisen aikataulua ja tämä voi pahimmillaan viivästyttää hankkeiden toteutumista.	31.12.2020	
Trimble Locus järjestelmän käyttöönotto	Ennakoidaan tulevia katkoksia ja tehdään suunnitelmia	Teknisen toimialan toimialajohtaja	Rakennusvalvontasovelluksen vaihtaminen uuteen järjestelmään	30.06.2020	Keskeisten hankkeiden rakentamisen

viivästyy ohjelmatoimittajan puolelta ja vaikuttaa prosesseihin	palvelutuotannon turvaamiseksi. Tiedotetaan tiedossa olevista katkokista asiakaskuntaa.	ja vastuualueiden päälliköt	aiheuttaa 1 kk:n katkoksen luvan myöntämisessä.		luvituksen viivästyminen.
---	---	-----------------------------	---	--	---------------------------

8.7.1 Teknisen toimialan hallinto

Tilivelvollinen: toimialajohtaja

Talous

Tekninen lautakunta	Tp 2018	Ta 2019	Ta 2020	%	Ts 2021	Ts 2022
	1 000 €	1 000 €	1 000 €		1 000 €	1 000 €
Hallinto						
Toimintatuotot	27	27	27	1,5 %	27	27
Henkilöstökulut	-278	-298	-286	-4,2 %	-287	-287
Muut toimintakulut	-1 864	-1 917	-2 040	6,4 %	-2 039	-2 040
Netto (=toimintakate)	-2 115	-2 189	-2 299	5,0 %	-2 299	-2 300
Suunnitelmapoistot	-11	-4	-4	0,0 %	-3	-5
Vyörytystuotot	925	868	927	6,8 %	927	927
Vyörytyskulut	-624	-641	-687	7,2 %	-687	-687
Vyörytys, netto	301	227	240	5,7 %	240	240

Toimintasuunnitelma

Pääasiassa pelastustoimen, teknisen lautakunnan ja jaoston sekä toimialajohtajan tuotot ja kulut.

Pelastustoimen kuntaosuus Pohjois-Savon pelastuslaitokselle 1 877 600 euroa.

8.7.2 Maankäyttö ja asuminen -vastuualue

Tilivelvollinen: kaavoituspäällikkö

Vastuualue sisältää seuraavat toimintayksiköt:

- kaavoitus (yleis- ja asemakaavoitus sekä asumiseen liittyvät linjaukset)
- tonttipalvelut (kiinteistörekisterin ylläpito, tonttien muodostus ja luovutus sekä maaomaisuus)
- kaupunkimittaus (paikkatiedon hallinta sekä mittaukset)
- rakennusvalvonta (rakennusrekisterin ylläpito, rakentamisen neuvonta, valvonta sekä viranomaishyväksynät ja -luvut)

Talous

Tekninen lautakunta	Tp 2018	Ta 2019	Ta 2020	%	Ts 2021	Ts 2022
	1 000 €	1 000 €	1 000 €		1 000 €	1 000 €
Maankäyttö ja asuminen						
Toimintatuotot	2 594	1 651	1 674	1,4 %	1 674	1 674
Henkilöstökulut	-796	-788	-927	17,6 %	-931	-936
Muut toimintakulut	-334	-390	-368	-5,6 %	-368	-368
Netto (=toimintakate)	1 464	473	379	-19,9 %	375	370
Suunnitelmapoistot	-56	-66	-69	4,5 %	-65	-60
Vyörytystuotot	1	0	0	0,0 %	0	0
Vyörytyskulut	-74	-69	-77	11,6 %	-77	-77
Vyörytys, netto	-73	-69	-77	11,6 %	-77	-77

Toimintasuunnitelma

Sähköinen asiointi ja paperiton hallinto muuttavat toimintaympäristöä ja tuovat haasteita asiakirjojen käsittelyyn ja resurssien kohdentamiseen vähintään tulevan kahden toimintavuoden aikana. Kuntalaisilla säilyy lakisääteinen oikeus hoitaa mm. rakennusvalvonnan asiointi paperisena jatkossakin. Sekä paperisen että sähköisen asiointin järjestäminen samanaikaisesti lisää prosessien päällekkäisyyksiä sekä lisää resurssitarvetta muutosprosessin aikana asiakirjojen ja tietokantojen konvertointiin. Edellyttää tiivistä yhteistyötä arkistointi- ja tietohallintovastaavien sekä järjestelmätoimittajien kanssa.

Talousarviovuonna rakennusvalvonnan osalta rakentamisen määrän arvioidaan hieman laskevan 2019 tasosta rakennuslupamäärillä sekä rakennetulla kerrosalalla mitattuna. Rakentamisen painopisteiden arvioidaan olevan teollisuus- liike- ja palvelurakentamisessa sekä korjausrakentamisessa. Pientalorakentamisen arvioidaan säilyvän vähäisenä. Rakennusvalvonnan kokonaistyömäärään nähden pientalorakentamisen vaikutus säilyy vähäisenä.

Kaavoituksen osalta keskitytään koko kunnan yleiskaavatyöhön. Erityisen tärkeää on sovittaa palveluverkkosuunnittelu maankäytön suunnitteluun. Tämä tapahtuu hyödyntäen hankittua paikkatieto-osaamista ja -järjestelmiä. Asemakaavoituksessa painopiste tulee olemaan elinvoimaa ja työpaikkaomavaraisuutta sekä palveluverkkoa palvelevissa hankkeissa. Esim. Kankaan vanhan kunnantalon alueen asemakaavan muutos, Ahmon alueen kehittämishanke sekä siihen liittyvä asemakaavoitus, Edvin Laineen koulun kortteli ja siihen liittyvän Savonkadun osan asemakaavan muutos sekä muu palveluverkon uudistaminen. Asemakaava Haukiniemi-Keskusta on myös työohjelmassa.

Marjahaka-Ahmo työpaikka-alueen laajentamista ja kehittämistä varten haetaan hankerahoitus asemakaavoitusta ja kunnallistekniikan rakentamista varten. Tampereen yliopistoyhteistyönä on sovittu alueen ideointi kaavoitushankkeen pohjaksi. Omana työnä keskitytään palveluverkon uudistamista koskeviin hankkeisiin. Joitain asemakaavoitushankkeita voidaan toteuttaa ostopalveluna, jos ne ovat rakennuskiellossa kaavan vanhentuneisuuden vuoksi ja ovat olleet työohjelmassa pitkään.

Ulkoiset tonttien vuokratuotot ovat 845 000 euroa (lisäystä 15 000 euroa). Tonttien myyntivoitot ovat 317 000 euroa (lisäystä 30 000 euroa). Asumisen tonttien kysyntä jatkuu aiempia vuosia vähäisempänä.

Seudullisen tietojärjestelmän vaihtumiseksi lähivuosien aikana Siton Paikkanen - tuotteesta Trimblen Locus -tuotteeksi on käynnistetty neuvottelut naapurikuntien kanssa. Trimblen Locus on jo käytössä mm. kaavoituksessa, tonttipalveluissa sekä kaupunkimittauksessa. Vuoden 2020 alusta otetaan Iisalmessa käyttöön myös lupapalvelujen järjestäminen em. tietojärjestelmään. Seudullisen paikkatiedon uudistaminen järjestelmään on tavoitteena ja neuvotteluja käydään naapurikuntien kanssa. Kahden päällekkäisen järjestelmän ylläpitäminen Iisalmen kaupungin osalta ei ole taloudellisesti järkevää. Tietojärjestelmän muuttaminen, nykyisen tietokannan siirtäminen sekä luvanhallintasovelluksen rakentaminen uuteen järjestelmään vaatii kertaluontoisia investointeja sekä henkilöresursseja maankäyttö- ja asuminen vastuualueen järjestelmämuutoksen koordinointiin. Tavoitteena on suunnitelmakauden lopulla kokonaan sähköiset palvelut asiakkaille. Tiekartta muutoksille on tehty vuoteen 2021 saakka.

Kaavoituksessa koko kunnan yleiskaava on tavoitteena saada suunnitelmavuosina 2020-2022 kaupunginvaltuuston käsittelyyn. Lisäksi jatketaan palveluverkkoa ja elinvoimaa palvelevien asemakaavojen työstämistä esim. Ahmon alueen asemakaava. Lisäksi työohjelmiin otetaan palveluverkkoa tukevia hankkeita. Asemakaavojen muutoshankkeet keskittyvät erityisesti vanhentuneiden asemakaavojen uudistamiseen. Lippuniemen alueen asemakaava Linkinniemen osalta otetaan työohjelmaan.

Maapolitiikan periaatteet päivitetään. Kaavoitettavan raakamaan hankinnan tarve on vähentynyt johtuen kohtuullisen hyvistä maanomistustilanteesta ja painopiste on siirtynyt kaavaa toteuttaviin kiinteistöjärjestelyihin.

8.7.3 Kadut ja ympäristö -vastuualue

Tilivelvollinen: kaupungininsinööri

Vastuualue sisältää seuraavat toimintayksiköt:

- suunnittelu (vesihuollon, liikennejärjestelmän ja yleisten alueiden suunnittelu)
- rakentaminen ja liikennealueet (katujen, yleisten alueiden ja niihin liittyvien verkostojen rakentaminen sekä liikenneväylien ylläpito ja yksityistie)
- viher- ja liikunta-alueet (viher- ja liikunta-alueiden sekä maa- ja metsätilojen ylläpito)

Talous

Tekninen lautakunta	Tp 2018	Ta 2019	Ta 2020	%	Ts 2021	Ts 2022
	1 000 €	1 000 €	1 000 €		1 000 €	1 000 €
Kadut ja ympäristö						
Toimintatuotot	1 906	2 055	1 941	-5,5 %	1 941	1 941
Henkilöstökulut	-1 675	-1 648	-1 689	2,5 %	-1 697	-1 705
Muut toimintakulut	-2 328	-2 538	-2 459	-3,1 %	-2 458	-2 458
Netto (=toimintakate)	-2 097	-2 131	-2 207	3,6 %	-2 214	-2 222
Suunnitelmapoistot	-2 751	-2 502	-2 399	-4,1 %	-2 361	-2 314
Vyörytystuotot	0	0	0	0,0 %	0	0
Vyörytyskulut	-255	-237	-246	3,8 %	-246	-246
Vyörytys, netto	-255	-237	-246	3,8 %	-246	-246

Toimintasuunnitelma

Vastuualue vastaa kaupungin yleisten alueiden ylläpidon lisäksi kaupungin kiinteistöjen piha-alueiden ylläpidosta. Piha-alueiden talvikunnossapito hankitaan ostopalveluna paikallisilta koneyrityksiltä ja kesäkunnossapitotyöt tehdään omana työnä määräaikailla työntekijöillä. Toritoiminnan järjestäminen hankitaan ostopalveluna.

Talousarviovuonna katujen peruskorjaus painottuu peruskorjausohjelman mukaisesti Lippuniemen, Makkaralahden ja Kangaslammin asuntokatuja korjaukseen sekä ajoratojen päällysteiden uusintaan. Peruskorjausten yhteydessä uusitaan myös näiden alueiden vesihuoltoa.

Pihlajaharjun asuinalueella jatketaan kunnallistekniikan rakentamista Emmankujan pohjaus- ja vesihuoltotöillä. Kangaslammin eteläpuolella tehdään uutta kevyen liikenteen väylää Lepokankaantielle. Vierasmaisematamassa tehdään louheaaltonmurtajan viimeistelytöitä.

Ulkoilureittien rakentamista jatketaan parantamalla Paloisvirran etelärannan reittiä, mikäli hankkeelle saadaan vesilupa. Rakennetaan Kangaslammin lähiliikuntapaikka. Leikkikenttiä kunnostetaan mm. Touhulan, Tammikadun ja Betlehemin leikkikentillä.

Ulkoilureittien käyttöoikeussopimukset uusitaan ja lakkautettavat reitit ennallistetaan.

Katujen talvikunnossapidosta hoidetaan 65 % katupituudesta alueurakoina ja tuntihintaisilla talvihoitokoneilla. Ostopalvelujen kustannusosuus koko vuoden kunnossapitotöistä on noin 40 %.

Työvoiman yhteiskäyttöä vastuualueen ja toimialan sisällä pyritään lisäämään.

Katuverkkoa koskevan korjausvelka-analyysin pohjalta on arvioitu liikenneväylien peruskorjauksen vuotuiseksi investointitarpeeksi pitkällä aikavälillä 1,2 milj. euroa/vuosi, mikä on huomioitu investointiohjelmassa ja liikenneväylien peruskorjausohjelmassa.

Metsän myyntituotot 164 000 euroa, vähennys 22 000 euroa.

Yksityistieavustuksiin on varattu noin 240 000 euroa. Avustusmäärä vuoden 2019 tasolla.

Suunnitelmavuosina katujen peruskorjausta toteutetaan päivitetyn peruskorjausohjelman mukaisesti samalla korjausvelkaa pienentäen. Peruskorjaukset painottuvat sorapintaisten katujen ja niiden vesihuollon uusimiseen Lippuniemessä, Kangaslammillä ja Makkarahdella sekä ajoratojen päällysteiden uusintaan. Siltojen peruskorjausta jatketaan tarkastusten ja peruskorjaussuunnitelmien pohjalta.

Uusien asuinalueiden toteutusta jatketaan Pihlajaharjussa, Virranpuistossa ja Veturitallinrannassa. Porovedentien ja Ylemmäisentien kevyen liikenteen väylät asemakaava-alueilla rakennetaan yhteistyössä ELY-keskuksen kanssa.

Lähiliikunta-alueita kehitetään uusien koulujen rakentamisen yhteydessä. Terveyttä ja turvallisuutta edistävää elinympäristöä kehitetään viheraluejärjestelmän ja liikenneturvallisuuksuunnitelman pohjalta.

Viher- ja liikunta-alueiden ylläpitoa jatketaan ja kehitetään omana työnä ja tarvittaessa käytetään ostopalvelua.

Vastuualueen tavoitteena suunnitelmavuosina on korjausvelan hallittu pienentäminen. Tätä seurataan vuosittain toimenpideohjelmassa.

8.7.4 Toimitilat -vastuualue

Tilivelvollinen: toimialajohtaja

Toimitilat vastuualue koostuu kolmesta eri toimintayksiköstä:

- Tilahallinta ja rakentaminen
- Kiinteistönhoito
- Kunnossapito

Tilahallinta ja rakentaminen –toimintayksikön tehtävänä on järjestää toimitilat kaupungin eri yksiköille. Yksikkö vastaa kaupungin toimitilojen hallinnasta, vuokraamisesta sekä rakennushankkeiden suunnittelu- ja rakennuttamistehtävistä. Kiinteistönhoito- ja kunnossapito –toimintayksiköiden tehtävänä on järjestää kiinteistöjen ylläpito sekä pitää kaupungin omistamat toimitilat hyvässä toimintakunnossa. Kiinteistönhoitotehtäviin kuuluvat mm. lämmön, sähkön ja veden hankinta sekä kiinteistöhuolto-, jätehuolto-, siivous- ja vartiointipalvelujen järjestäminen. Keskeisiä kunnossapitotehtäviä ovat esimerkiksi kiinteistöjen kuntokartoitukset sekä niiden pohjalta tehtävät vuosikorjaukset. Kiinteistönhoitoa ja kunnossapitoa järjestetään sekä kaupungin omana toimintana että ostopalveluina.

Talous

Tekninen lautakunta	Tp 2018	TA 2019	Ta 2020	%	Ts 2021	Ts 2022
	1 000 €	1 000 €	1 000 €		1 000 €	1 000 €
Toimitilat						
Toimintatuotot	12 092	11 991	12 050	0,5 %	12 050	12 050
Henkilöstökulut	-1 490	-1 445	-1 487	2,9 %	-1 493	-1 500
Muut toimintakulut	-7 434	-7 853	-8 551	8,9 %	-8 551	-8 550
Netto (=toimintakate)	3 168	2 693	2 012	-25,3 %	2 006	2 000
Suunnitelmapoistot	-5 308	-4 296	-3 851	-10,4 %	-3 541	-3 855
Vyörytystuotot	1	0	0	0,0 %	0	0
Vyörytyskulut	-590	-553	-596	7,8 %	-596	-593
Vyörytys, netto	-589	-553	-596	7,8 %	-596	-593

Toimintasuunnitelma

Vastuualueen toimintoja toteutetaan sekä yksikön omina palveluina että ostopalveluina. Toimintoja kehitetään ja prosesseja tehostetaan. Kiinteistötietojärjestelmää ajantasaistetaan.

Kiinteistöjen teknistä kuntoa ja sisäilmaolosuhteita selvitetään edelleen systemaattisesti ja tarvittaessa selvitystyössä käytetään asiantuntijapalveluita. Päivitetään kiinteistöjen korjausvelkalaskelmat, kunnossapitosuunnitelmat ja pidemmän aikavälin investointisuunnitelma.

Suunnittelussa ja rakennuttamisessa huomioidaan Terve Talo -ohjeistot ja Kuivaketju 10 –toimintamallit. Hankkeissa käytetään rakennusterveysasiantuntijoita.

Ulkoisten vuokrien arvioitu korotus on 1,8 % johtuen ylläpitokustannusten kasvusta.

Ulkoisten vuokratuottojen (sis. Ylä-Savon soten rakennukset) vähennys on noin 224 000 euroa, mikä johtuu pääosin Vetrean kiinteistön vuokratuottojen loppumisesta vuoden 2020 aikana.

Väistötilavuokrat ovat n. 282 000 euroa (Runnin koulu, Paloisten päiväkot, Kirkonsalmen koulu, Kilpijärven koulu). Kirkonsalmen koulun väistötilojen purku- ja poiskuljetuskustannukset toteutuvat vuokrauksen päätyttyä ja näin ollen eivät sisälly em. kustannuksiin.

Sisäilmakorjausten aiheuttamiin muutto- ja puhdistuskustannuksiin varataan 10 000 euroa.

Varaus käyttöikänsä päässä olevan uimahallin lisäkunnossapitoon on 30 000 euroa.

Järjestelmälliset ilmanvaihtokanavistojen puhdistukset sisäilmariskien minimoimiseksi. Määräraha kanavistojen nuohoukseen 60 000 euroa.

Talousarviovuonna jatkuu investointipuoella mm. Kilpijärven kouluhanke. Lisäksi aloitetaan monien uusien investointihankkeiden suunnittelu. Näitä ovat mm. Mansikkaniemen koulu sekä uimahalli ja keskustan vuorohoitopäiväkot. Kaupungintalon turvallisuutta parannetaan.

Runnin koulun vuokrat (1.8.2020 alkaen) sekä siirto- ja perustamiskustannukset 300 000 euroa.

Vastuualueen tavoitteena on korjausvelan hallittu pienentäminen suunnitelmakaudella. Tätä seurataan vuosittain toimenpideohjelmassa.

Henkilöstön osaamista lisätään suunnitelmallisella koulutuksella.

Huonokuntoiset ja vailla käyttöä olevat rakennukset pyritään realisoimaan. Talousarvio- ja suunnitelmavuosina puretaan vuosittain käytöstä poistettuja rakennuksia erillisen purkusuunnitelman mukaisesti ja myydään aktiivisesti toimitilastrategiassa myytäväksi määritellyjä rakennuksia.

Määräraha rakennusten purkukustannuksiin 513 000 euroa (lisäys 363 000 euroa). Purkusuunnitelman mukaan purettavat rakennukset v. 2020 ovat Kilpijärven koulu lisärakennuksineen ja Ylä-Savo -talo. Tarvittaessa voidaan tästä suunnitelmasta poiketa toimialajohtajan päätöksellä.

8.8 Ylä-Savon jätehuoltolautakunta

8.8.1 Jätehuolto

Tilivelvollinen: Jäteasiantuntija

Ylä-Savon jätehuoltolautakunta on viranomaistaho, joka vastaa jätelain viranomaisvelvoitteiden toteuttamisesta Ylä-Savon Jätehuolto Oy:n osakkaiden alueella. Ylä-Savon jätehuoltolautakunnan toiminta-alueeseen kuuluvat Iisalmen ja Kiuruveden kaupungit, sekä Keitele, Lapinlahti, Pielaveden, Sonkajärven ja Vieremän kunnat.

Ylä-Savon jätehuoltolautakunnan toiminta-alueella on noin 53 600 asukasta. Asuin- ja vapaa-ajankäytössä olevia rakennuksia toiminta-alueella on noin 29 200 kappaletta, joista asuinrakennuksia on 77 % ja vapaa-ajan asuinrakennuksia 23 %.

Kunta	Asukasmäärä 2018	Asuinrakennuksien määrä 2019	Vapaa-ajan asuinrakennuksien määrä 2019
Iisalmi	21 472	6 057	1 094
Kiuruvesi	8 153	3 720	986
Keitele	2 244	1 175	396
Lapinlahti	9 617	4 780	1 642
Pielavesi	4 498	2 474	1 356
Sonkajärvi	3 967	2 151	797
Vieremä	3 676	1 982	541

Lähde: Asukasmäärä; tilastokeskus tilanne 31.12.2018, rakennukset; Ylä-Savon Louhi-tietokanta 22.8.2019.

Jätelain mukaisesti Ylä-Savon jätehuoltolautakunta päättää alueellaan muun muassa jätehuoltomääräyksistä, jätetaksasta, palvelutasosta sekä määrittää jätehuollolle strategisia tavoitteita huomioiden valtakunnalliset sekä paikalliset jätehuoltosuunnitelmat.

Lautakunnan perustehtäviin kuuluu kiinteistöittäiseen jätehuoltoon liittyneiden ja liittymättömien kiinteistötietojen rekisteröinti. Oleellisena osana työtä on liittymättömien kiinteistöjen liittäminen jätehuollon piiriin yhdessä ympäristövalvonnan kanssa. Lisäksi jätehuoltolautakunta arvioi kuljetusjärjestelmän toimivuutta.

Ylä-Savon jätehuoltolautakunnan sidosryhmiin kuuluvat Ylä-Savon Jätehuolto Oy sekä toimialueen ympäristönsuojeluvalvonta. Yhtiö vastaa operatiivisista tehtävistä ylläpitäen jätokeskusta ja muita vastaanottopisteitä sekä täydentäen ekopisteverkostoa. Ympäristönsuojeluvalvonta valvoo jätehuollon toteutumista tiiviissä yhteistyössä jätehuoltolautakunnan kanssa.

Henkilöstö (htv)

JÄTEHUOLTOLAUTAKUNTA	Henkilöstö	TP2018	TA2019	TA2020	TS2021	TS2022
	Vakituiset	1,8	2,0	2,0	2,0	2,0
	Määräaikaiset	0	0,0	0,0	0,3	0,3
LAUTAKUNTA YHT.		1,8	2,0	2,0	2,3	2,3

Jäteasiantuntijan lisäksi jätehuoltolautakunnassa työskentelee jätehuoltoneuvoja.

Jätehuoltolautakunnan henkilöstön tulee osallistua koulutus- ja neuvontatapahtumiin.

Strategiset tavoitteet

Toimiva kaupunkiympäristö ja rakentaminen

Tavoite	Toimenpide	Mittarit	Vastuu
Viihtyisä, turvallinen ja esteetön kaupunkiympäristö	Jätehuollon palvelutason toteutumisen seuranta.	Palvelutason linjaukset toteutuvat koko toimialueella.	Jäteasiantuntija
Viihtyisä, turvallinen ja esteetön kaupunkiympäristö	Kuntien jätepoliittisen ohjelman laatiminen: mm. jätteenkeräys- järjestelmästä päättäminen, mitä edeltää kunnan kilpailuttaman mallin ja kiinteistön haltijan kilpailuttaman mallin vertailu.	Valmis vuoden 2020 aikana.	Jäteasiantuntija

Riskit

Riski	Toimenpide	Vastuu	Riskin taustatiedot	Deadline	Arvioitu kustannus
Henkilöstöä on liian vähän ja poissaoloja / sijaisuuksia / yms. ei voida järjestää.	Palvelutason turvaaminen sijaiskäytännöllä ja työn suunnittelulla. Huolehdittava riittävästä henkilöstön osaamisesta sijaisuuksien turvaamiseksi.	Vastuualueen päällikkö	Resurssit on mitoitettu suoritettavan kahden henkilön (jäteasiantuntijan ja jätehuoltoneuvojan) voimin. Mahdolliset pitkäaikaiset poissaolot kuormittavat henkilöstöä.	31.12.2020	Toteutetaan omana työnä, kustannusarviota ei ole laskettu.
Uhkaavasti / väkivaltaisesti käyttäytyvä asiakas.	Kartoitetaan tilanteet, joissa uhkatilanteita voi sattua. Koulutetaan henkilöstöä.	Vastuualueen päällikkö	Asiakas käyttäytyy uhkaavasti asiakaspalvelutilanteessa	31.12.2020	Toteutetaan omana työnä, kustannusarviota ei ole laskettu.
Tietojärjestelmän käyttökatkos.	Toimintavarmuuden jatkuva kehittäminen.	Vastuualueen päällikkö	Jos tietojärjestelmien riskejä ei ole osattu kartoittaa riittävän kattavasti, voi riskien toteutuminen heikentää ja hankaloittaa toimintayksikön toimintaa.	31.12.2020	Toteutetaan omana työnä, kustannusarviota ei ole laskettu.

Talous

Ylä-Savon jätehuolto-	Tp 2018	Ta 2019	Ta 2020	%	Ts 2021	Ts 2022
lautakunta	1 000 €	1 000 €	1 000 €		1 000 €	1 000 €
Jätehuolto						
Toimintatuotot	124	155	159	2,4 %	159	159
Henkilöstökulut	-85	-100	-106	6,4 %	-106	-107
Muut toimintakulut	-31	-48	-42	-12,2 %	-42	-42
Netto (=toimintakate)	8	8	11	41,8 %	11	10
Suunnitelmapoistot	0	0	0	0,0 %	0	0
Vyörytystuotot	0	0	0	0,0 %	0	0
Vyörytyskulut	-7	-9	-8	-11,1 %	-8	-8
Vyörytys, netto	-7	-9	-8	-11,1 %	-8	-8

Toimintasuunnitelma

Jätelain muutokset voivat tuoda muutoksia toimintaympäristöön. Lainsäädännön muutoksiin reagoidaan tarvittavilla toimenpiteillä.

Eniten jätehuoltoviranomaista työllistää jätehuollon liittymisvelvollisuuden seuranta ja tilanteen ylläpito sekä ilmoitusten ja hakemusten käsittely. Työpanosta vaativat myös jätehuollon toiminnan ohjaamiseen liittyvät kokonaisuudet, kuten jätepoliittisen ohjelman laatiminen. Myös sidosryhmäyhteistyö on tärkeässä osassa.

Kiinteistöjen jätehuollon järjestämistä seurataan jatkuvasti. Jatketaan aktiivista kehittämistä liittyä järjestettyyn jätehuoltoon. Kehotuskirjeet lähetetään kiinteistöille, joiden osalta viranomaisella ei ole järjestetyn jätehuollon tietoa. Erityisesti vapaa-ajan kiinteistöjen jätehuollon järjestämistä tullaan seuraamaan. Tavoitteena on, että kiinteistöjen jätehuoltojärjestelyt käydään läpi ja asuin- ja vapaa-ajankiinteistöt saadaan kattavasti järjestetyn jätehuollon piiriin.

Vuoden 2020 aikana saatetaan valmiiksi vuonna 2018 aloitettu jätepoliittisen ohjelman laatiminen. Jätepoliittisen ohjelman tavoitteena on määritellä toiminta-alueen jätehuollon nykytila sekä kuinka jätehuoltoa tullaan kehittämään. Jätepoliittista ohjelmaa ei ole aikaisemmin laadittu Ylä-Savon jätehuoltolautakunnan toiminta-alueella. Lisäksi kuljetusjärjestelmän arviointi toteutetaan konsulttityönä.

Viranhaltijapäätösten määrää pyritään hillitsemään mahdollistamalla eräiden asiakokonaisuuksien käsittely päätösten sijasta ilmoitusmenettelyllä tai asiakkaanyhteydenoton myötä tehtävällä merkinnällä jätehuollon asiakasrekisteriin.

Seudullisen tietojärjestelmän vaihtuminen Siton Paikkanen -tuotteesta Trimblen Locus – tuotteeksi on harkinnassa. Tämä saattaa lisätä ICT-palveluista aiheutuvia kiinteitä kustannuksia jätehuollon osalta. Viranomainen seuraa muutosta ja pyrkii minimoimaan kiinteiden kustannusten nousua.

Ylä-Savon jätehuoltolautakunnan seudullisen yhteistoiminnan taloudesta ja kustannusten jaosta on sovittu yhteistoimintasopimuksessa. Yhteisen jätehuoltoviranomaisen ja lautakunnan kustannukset katetaan jätelain mukaisesti jätehuollon asiakkailta perittävään jätemaksuun sisällytettynä.

9 Investointiosa

9.1 Iisalmen kaupungin investoinnit

Talousarviossa aktivointirajaksi on määritelty 10 000 euroa eli vähintään 10 000 euron hankinnat käsitellään investointimenona ja kirjataan poistoaikanaan tuloslaskelman kuluksi. Tätä pienemmät menoerät kirjataan käyttötalouteen.

Poistot investoinneista lasketaan kaupunginvaltuustossa 13.11.2017 hyväksytyn, 1.12.2017 voimaan tulleen poistosuunnitelman mukaan tasapoistoina 1.12.2017 alkaen aktivoitaville hyödykkeille. Tätä aiemmin aktivoitujen hyödykkeiden osalta rakennusten osalta käytetään tasapoistoa ja muiden hyödykkeiden osalta pääasiallisesti menojäätynöspoittoa.

Investointimäärärahat ovat valtuustoon nähden sitovia toimialatasolla, ellei yksittäisen projektin tai projektiryhmän osalta ole erikseen muuta mainittu. Määräraha- ja käyttötarkoituksuuuutoksista päättää ao. lautakunta niiltä osin, kun määräraha ei ole valtuuston nähden sitova.

Investoinnit 2020

Investointisuunnitelma v. 2020 on yhteensä n. 13,7 milj. euroa (netto). Iisalmen vesi – liikelaitoksen investoinnit mukaan lukien n. 16,4 milj. euroa (netto).

Elinvoima- ja konsernipalvelut

Sijoitus Pohjois-Savon pääomarahastoon 250 000 euroa (Yhteensä 500 000 euroa v. 2020-2021).

Sivistys- ja hyvinvointitoimiala

Irtain omaisuus

Sivistys- ja hyvinvointitoimialan kalustohankinnat sisältävät mm. koulujen ja päiväkotien kalusteiden vuosittaisen uusimisen määrärahat sekä uusien koulujen ja päiväkotien kalustamismäärärahat. Toimialan investointimenot v. 2020 ovat n. 0,3 milj. euroa.

Tekninen toimiala

Maa- ja vesialueet

Maanhankintaa toteutetaan siten, että eri puolilla kaupunkia on koko ajan riittävästi luovutettavissa olevia korkeatasoisia tontteja asumisen ja elinkeinoelämän käyttöön. Maa-alueiden hankintaan on suunnitelmassa varattu 0,8 milj. euroa.

Kadut ja yleiset alueet

Katujen ja yleisten alueiden uudisrakentaminen

Katujen uudisrakentamisen määrärahoja on jouduttu edelleen karsimaan toimitilojen mittavan rakentamis- ja peruskorjausohjelman vuoksi.

Pihlajaharjun asuinalueella jatketaan kunnallistekniikan rakentamista Emmankujan pohjaustöillä. Kangaslammin asuinalueella tehdään Lepokankaantien kevyen liikenteen väylän pohjaustyöt välillä Eteläntie-Saarnikatu. Samassa yhteydessä Savon Voima korvaa ilmalinjan maakaapeloinnilla. Vierasvenesatamassa tehdään aallonmurtajan

viimeistelytyöt. Määrärahoilla tehdään lisäksi pienempiä liikenteenohjaukseen ja liikenneturvallisuussuunnitelman toteuttamiseen sisältyviä toimenpiteitä sekä Melakujan päällystys.

Uudisrakentamiseen on suunniteltu käytettäväksi talousarviovuonna n. 0,4 milj. euroa.

Liikennealueiden peruskorjaus

Katujen ja yleisten alueiden investointiosan painopiste on katujen peruskorjauksessa. Tällä pyritään pitämään katuihin kohdistuvaa korjausvelkaa hallinnassa. Investointisuunnitelmassa esitetyllä investointitasolla katuihin kohdistuva korjausvelka ei kasva. Mikäli peruskorjauskohteen vesihuolto vaatii korjausta, saneeraukset tehdään yhteistyössä Iisalmen vesi –liikelaitoksen kanssa.

Peruskorjauksilla parannetaan katujen ja asuntoalueiden tasoa, vesihuoltoa, liikenneturvallisuutta, katuvalaistusta ja viihtyisyyttä. Päällysteiden uusimisella estetään myös katurunkojen laajemmat vauriot.

Liikennealueiden peruskorjaussuunnitelman perustana on kaupunginvaltuuston kokouksessa 16.4.2018 § 25 hyväksytty katujen peruskorjaushjelma vuosille 2019-2030.

Liikennealueiden peruskorjaukseen on suunniteltu käytettäväksi n. 2,0 milj. euroa, josta siltojen osuus on 0,9 milj. euroa. Lippuniemen, Makkaralahden ja Kangaslammin katujen peruskorjauksiin käytetään yhteensä n. 0,4 milj. euroa. Siltakohteita ovat Pappilan ylikulkusillan peruskorjaus ja Paloisvirran kevyen liikenteen sillan kannen uusiminen. Ulkovalaistuksen energiatehokkuuden parantamiseen kiinnitetään huomiota. Valaistuksen ja kevyenliikenteen väylien peruskorjaukseen sekä päällysteiden uusimiseen käytetään erillisten suunnitelmien mukaan n. 0,7 milj. euroa vuonna 2020.

Liikunta- ja viheralueet

Viher- ja liikuntapaikkarakentamiseen ja peruskorjaukseen on suunniteltu käytettäväksi n. 0,9 milj. euroa v. 2020.

Määrärahalla toteutetaan mm. Kangaslammin lähiliikuntapaikka sekä Kankaan liikuntapuiston pysäköintialueen päällystys. Rahoitusta lähiliikuntapaikkahankkeisiin arvioidaan saatavan 0,1 milj. euroa.

Projektin muilla määrärahoilla toteutetaan pienempiä hankkeita mm. leikkikentillä, puistoissa, venevalkamilla sekä ulkoilu- ja venereittien taukopaikoilla.

Muut investoinnit

Projektin määrärahoihin sisältyy mm. määräraha arvaamattomien töiden suorittamiseen toimialajohtajan päätöksen mukaisesti. Trimble Locus –tietojärjestelmän täydennysosien hankintaa jatketaan ja kalustohankintoja toteutetaan erillisen suunnitelman mukaisesti.

Hulevesiverkostoa rakennetaan ja peruskorjataan katurakennuskohteissa. Projektin määräraha on n. 0,8 milj. euroa.

Toimitilat

Talonrakennusinvestointien painopiste on koulujen uudisrakentamisessa. Toimitilainvestoinneilla pyritään varmistamaan kaupungin kiinteistöissä turvallinen ja terveellinen toimintaympäristö.

Runnin koulu toteutetaan siirtokelpoisena vuokratkaisuna ja koulu otetaan käyttöön elokuussa 2020. Kilpijärven koulun rakentaminen alkaa keväällä ja Mansikkaniemen koulun rakentaminen syksyllä. Juhani Ahon koulussa tehdään sisäilmakorjauksia ja Lyseolla uusitaan rakennusautomaatiota. Aloitetaan keskustan vuorohoitopäiväkodin suunnittelu korjaushankkeena Edvin Laineen puukoulun tiloihin.

Taskukellon uudisrakennuksen suunnittelu alkaa. Parannetaan olosuhteita sote – kiinteistöissä lisäämällä tiloihin viilennystä. Uimahallin suunnittelua jatketaan ja hallin rakennustyöt aloitetaan vuoden lopulla. Kulttuurikeskuksella tehdään käyttöä turvaavia toimenpiteitä.

Muihin talonrakennushankkeisiin käytetään yhteensä n. 1,0 milj. euroa. Määrärahalla toteutetaan mm. keittiölaitteiden uusimisia ja keittiöiden olosuhteiden parantamistoimenpiteitä, rakennetaan Sankariniemen kentälle konekatos ja kaupungintalolla tehdään turvallisuutta parantavia toimenpiteitä mm. uusimalla lukituksia sekä mattojen uusimista ja huoneiden tiivistystä. Kameravalvontaa laajennetaan asentamalla ydinkeskustaan seitsemän uutta kameraa. Vanhan virastotalon ilmanvaihtoa korjataan. Kalliosuojassa lunastetaan palvelinlaitetila ja korjataan jäähdytystä.

Pieniin arvaamattomiin talonrakennuskohteisiin käytetään toimialajohtajan päätöksen mukaan 0,25 milj. euroa ja nimettyjen hankkeiden jälkitöihin 0,1 milj. euroa.

Toimitilainvestoinnit (netto) ovat v. 2020 yhteensä noin 8,4 milj. euroa.

Investointisuunnitelma 2021-2024

Sivistys- ja hyvinvointitoimialan kalustohankinnat v. 2021-2024 ovat yhteensä 4,0 milj. euroa.

Katujen ja yleisten alueiden rakentamisen suunnitelma sisältää Ohenmäen ja Pihlajaharjun alueiden n. 1,0 milj. euron investoinnit v. 2020-2024. Kirkkotie toteutetaan v. 2023-2024 aikana. Valtion hankkeisiin, Ylemmäisentien ja Porovedentien kevyenliikenteen väylien rakentamiseen osallistutaan v. 2020 ja 2021 yhteensä n. 0,75 milj. eurolla. Sataman aallonmurtajalaitureiden peruskorjaus n. 0,6 milj. euroa toteutetaan vuosina 2019-2020 ja 2023. Katujen ja yleisten alueiden rakentamisen investointisuunnitelma v. 2021-2024 on yhtensä n. 3,0 milj. euroa.

Liikennealueiden peruskorjaussuunnitelma katujen osalta perustuu valtuuston hyväksymään peruskorjausohjelmaan. Katuja peruskorjataan Lippuniemen, Makkaralahden ja Kangaslammin alueilla yhteensä n. 1,6 milj. eurolla. Valaistuksen ja kevyenliikenteen väylien peruskorjaukseen sekä päällysteiden uusintaan käytetään vuosittain n. 0,7 milj. euroa. Peruskorjaussuunnitelma v. 2021-2024 on n. 5,4 milj. euroa.

Liikunta- ja viheralueiden osalta suunnitelma painottuu lähiliikunta-alueiden rakentamiseen uusien koulujen rakentamisen yhteydessä v. 2019-2021. Uimahallin pysäköintialue uusitaan hallin valmistuttua v. 2022. Liikunta- ja viheralueiden rakentamiseen ja peruskorjaukseen käytetään suunnitelmakaudella n. 2,6 milj. euroa (netto).

Toimitilarakentaminen jatkuu voimakkaana. Suunnitelmakaudella tehdään koulu- ja päiväkotinvestointeja yli 14 miljoonalla eurolla. Suunnitelman mukaan uimahalliin investoidaan yli 14 miljoonaa euroa ja kulttuurikeskuksen peruskorjauksen noin 4 miljoonaa euroa. Taskukello valmistuu noin suunnitelmakauden puolivälissä ja sen

kustannusarvio on 2,2 miljoonaa euroa. Suunnitelmakauden lopulle ajoittuvat kulttuurikeskuksen peruskorjaus, jäähallin peruskorjaus ja harjoitusjäähallin rakentaminen. Muut talonrakennushankkeet –projektin investoinnit vuosina 2021-2024 ovat noin 3,2 milj. euroa. Toimitilainvestoinnit (netto) ovat kokonaisuudessaan v. 2021-2024 noin 39,4 milj. euroa

Yhteensä 2020-2024

Investointisuunnitelma v. 2020-2024 on keskimäärin 14,4 milj. euroa/v. ja Iisalmen vesi –liikelaitoksen investoinnit mukaan lukien n. 16,0 milj. euroa/v.

IISALMEN KAUPUNKI

INVESTOINTISUUNNITELMA 2020-2024 (1000 €)

19.11.2019

YHTEENVETO (1 000 EUROA NETTO)		Sitovuus/kv Kust.arv.	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Yht.20-24
KV= kaupunginvaltuustoon nähden sitova									
KONSERNI- JA ELINVOIMAPALVELUT (KV)									
Osuuspääomat									
Ylä-Savon sos.-ja terv. huollon ky/eläinklinikka		19	0	0	0	0	0	0	0
Osakkeet ja osuudet									
Pohjois-Savon pääomarahasto		0	250	250	0	0	0	0	500
Konserni- ja elinvoimapalvelut yhteensä									
Tuotot	Kv	0	0	0	0	0	0	0	0
Kulut	Kv	19	250	250	0	0	0	0	500
Netto	Kv	19	250	250	0	0	0	0	500
SIVISTYS- JA HYVINVOINTITOIMIALA (KV)									
Koneet ja kalusto									
		486	311	1 293	797	820	711	3 932	
Perusopetus ja lukiokoulutus									
		246	206	1 138	70	80	336	1 830	
Varhaiskasvatus									
		150	45	50	362	110	110	677	
Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut									
		90	60	105	365	630	265	1 425	
Muut aineelliset hyödykkeet									
		27	28	194	106	35	10	373	
Taide-esineiden hankinta ja konservointi									
		27	28	194	106	35	10	373	
Sivistys- ja hyvinvointitoimiala yhteensä									
Tuotot	Kv	0	0	0	0	0	0	0	0
Kulut	Kv	513	339	1 487	903	855	721	4 305	
Netto	Kv	513	339	1 487	903	855	721	4 305	

YHTEENVETO (1 000 EUROA NETTO)	Sitovuus/kv	Kust.arv.	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Yht.20-24
TEKNINEN TOIMIALA (KV)									
Maa- ja vesialueet									
Kiinteistöjen osto ja myynti			100	700	700	200	200	200	2 000
Kiinteistöjen myynti			-100	-100	-100	-100	-100	-100	-500
Kiinteistöjen osto			200	800	800	300	300	300	2 500
Kadut ja yleiset alueet									
Uudet kadut ja yleiset alueet			660	365	1 195	270	1 020	470	3 320
Pihlajaharju			150	100	100	150	150	150	650
Virranpuisto			0	0	120	0	0	0	120
Virranpuisto (rahoitusosuus)			0	0	-60	0	0	0	-60
Kirkkotie			0	0	0	0	200	150	350
Ohenmäen asuntoalue			0	0	0	0	300	100	400
Muu liikenteenohjaus			30	30	30	30	30	30	150
Liikenneturv.suunn. toteutus			40	40	40	40	40	40	200
Veturitallinnannan asuntoalue			0	0	200	50	0	0	250
Lepokankaantien kev.liik.väylä			0	110	40	0	0	0	150
Peltosalmen liikennejärjestelyt (kaup. osuus)			0	0	0	0	0	0	0
Sataman aallonmurtaja			300	50	0	0	300	0	350
Porovedentien ja Ylemmäisentie kev.liik.väylät			0	25	725	0	0	0	750
Soinlahden teoll.alueen liittymäjärjestelyt			20	0	0	0	0	0	0
Melakuja			30	10	0	0	0	0	10
Runnin koulun liikennejärjestelyt			100	0	0	0	0	0	0
Runnin koulun liikennejärjestelyt(rahoitusosuus)			-10	0	0	0	0	0	0
Liikennealueiden peruskorjaus			1 493	2 044	1 163	1 332	1 328	1 559	7 426
Valaistuksen peruskorjaus			150	150	150	150	150	150	750
Päällysteiden uusinta			400	400	400	400	400	400	2 000
Kevyenliikenteen väylien peruskorjaus			100	100	100	100	100	100	500
Pohjolankatu			0	0	0	0	140	100	240
Sillat			30	920	20	150	0	0	1 090
Liikennevalot			30	40	40	40	40	40	200
Lippuniemen kadut			185	181	213	215	163	211	983
Riistakatu v. Kuutolank.-Salmenk.			0	0	0	0	0	280	280
Makkarahden kadut			268	103	37	0	144	36	320
Muut kehittämistoimenpiteet			30	30	30	30	30	30	150
Savonkatu			200	0	0	0	50	0	50
Linja-autoaseman aukio ja Asemakatu			100	0	0	0	0	0	0
Keskustan/Kirkonsalmen kadut			0	0	0	0	0	212	212
Kangaslammin kadut			0	120	173	247	111	0	651
Liikunta- ja viheralueet			727	864	1 160	765	420	220	3 429
Hanhilampi			0	50	20	0	0	0	70
Paloisvuoren ulkoilualue			50	30	0	0	0	0	30
Ratsastuskenttä			0	30	0	0	0	0	30
Moottoriurheilukeskus			0	0	0	50	50	0	100
Lähiliikuntapaikat			310	360	650	300	30	0	1 340
Lähiliikuntapaikat (valtionosuus)			-73	-66	0	-25	0	0	-91
Jaäkiekkokaukaloiden saneeraus			0	70	70	0	0	0	140
Kankaan liikuntapuisto			100	100	0	0	100	0	200
Ulkoilu- ja veneilijien taukopaikkojen peruskorjaus			20	20	0	20	20	0	60
Vesistöjen kunnostus			0	0	20	0	0	0	20
Venevalamat			20	20	20	20	20	20	100
Viheraluejärj. toteutus/terv.edistävä asuinymp.			50	50	50	50	50	50	250
Leikkikenttien saneeraus			90	90	90	90	90	90	450
Keskustan puistot/Kirkkopuisto			50	0	150	0	0	0	150
Uimahallin pysäköintialue			0	0	0	200	0	0	200
Muut puistot			60	60	60	60	60	60	300
Kaupunginrannan kehittämistoimenpiteet			50	50	30	0	0	0	80
Muut investoinnit			1 040	765	625	565	615	605	3 175
Arvaamattomat työt			110	110	110	110	110	110	550
Tietojärjestelmä			125	50	0	0	0	0	50
Muu kalusto			280	325	195	175	200	200	1 095
Toimistokalusto			15	10	10	10	15	15	60
Suunn.palkk., maasto- ja runkomitt.			100	100	100	100	100	100	500
Tonttien kunnostus			50	50	50	50	50	50	250
Kivirannan sw-viemärointi			100	0	0	0	0	0	0
Hulevesiverkosto			140	120	160	120	140	130	670
Riistakatu 5 pysäköintialue			100	0	0	0	0	0	0
Koljonvirta-Mansikkaniemi -alueen kehittäminen			20	0	0	0	0	0	0
Kiinteistöjen osto ja myynti sekä kadut ja yleiset alueet yhteensä									
Tuotot			-183	-166	-160	-125	-100	-100	-651
Kulut			4 203	4 904	5 003	3 257	3 683	3 154	20 001
Netto			4 020	4 738	4 843	3 132	3 583	3 054	19 350

YHTEENVETO (1 000 EUROA NETTO)		Sitovuus/kv Kust.arv.	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Yht.20-24
Toimitilat									
Jäähallit (kv)			0	0	0	0	325	2 800	3 125
Jäähalli	Kv	4 000	0	0	0	0	200	1 700	1 900
Harjoitusjäähalli	Kv	2 500	0	0	0	0	125	1 100	1 225
SOTE-investoinnit	Kv		200	245	1 100	1 010	250	0	2 605
Terveyskeskus			0	15	0	150	150	0	315
Kirkonsalmen palvelukeskus			200	20	0	0	100	0	120
Veljeskoti			0	0	0	0	0	0	0
Taskukello		2 160	0	200	1 100	860	0	0	2 160
Päiväkeskus Purje			0	10	0	0	0	0	10
Koulut	Kv		1 306	4 680	6 911	3 964	1 100	0	16 655
Runnin koulu			442	0	0	0	0	0	0
Hernejärven koulu			0	0	0	0	0	0	0
Mansikkaniemen koulu		6 577	0	600	4 000	1 977	0	0	6 577
Edvin Laineen kivikoulu			0	0	0	200	0	0	200
Lyseo			250	200	0	0	0	0	200
Juhani Ahon koulu			300	200	0	0	0	0	200
Partalan koulu			0	0	0	0	0	0	0
Soinlahden koulu		3 087	0	0	200	1 787	1 100	0	3 087
Sourunsalon koulu			0	0	0	0	0	0	0
Kilpijärvi		6 720	314	3 680	2 711	0	0	0	6 391
Päiväkodit	Kv		0	400	1 600	989	0	0	2 989
Uusi vuorohoitopäiväkot/Edvin Laineen puukoulu		2 989	0	400	1 600	989	0	0	2 989
Kulttuurikeskus	Kv	14 400	0	100	0	100	700	3 000	3 900
Kulttuurikeskus			0	100	0	100	700	3 500	4 400
Kulttuurikeskus (valt.os)			0	0	0	0	0	-500	-500
Uimahalli			297	1 963	6 018	6 350	0	0	14 331
Uimahalli (vo-ehto) (kv)	Kv	15 428	297	2 163	6 418	6 550	0	0	15 131
Uimahalli (valt.os.) (kv)	Kv	800	0	-200	-400	-200	0	0	-800
Muut talonrakennushankkeet			2 300	1 024	890	930	870	520	4 234
Pienet talonrakennuskohteet (arvaamattomat)			250	250	250	250	250	250	1 250
Kulttuurikeskus			70	0	0	0	0	0	0
Keittiöiden laitteiden uusinta			65	60	60	60	60	60	300
Keittiöiden olosuhteiden parantaminen			0	60	60	60	0	0	180
Nimettyjen hankkeiden jälkityöt			100	100	100	100	100	100	500
Uusien hankkeiden suunnittelu			50	50	50	50	50	50	250
Uimarannan huoltorakennus			55	0	0	0	0	0	0
Juhani Ahon museo			10	10	10	10	10	10	50
Liikuntahalli			30	0	0	0	0	0	0
Sankarieniemen kentän rakennukset			0	30	50	300	350	0	730
Jäähalli			200	0	0	0	0	0	0
Kaupungintalo			300	70	0	0	0	0	70
Jalkapallohalli			170	0	0	0	0	0	0
Mansikkaniemi			150	0	0	0	0	0	0
Koulujen ja päiväkotien pihojen parantaminen			50	50	50	50	50	50	250
Raatihuone			300	0	260	0	0	0	260
Kameravalvonnin laajentaminen			0	24	0	0	0	0	24
Nuorisotalo			500	0	0	50	0	0	50
Vanha virastotalo (vihreä talo)			0	50	0	0	0	0	50
Kalliosuoja			0	200	0	0	0	0	200
Ylä-Savo -talon kortteli			0	70	0	0	0	0	70
Toimitilat yhteensä									
Tuotot			0	-200	-400	-200	0	0	-800
Kulut			4 103	8 612	16 919	13 543	3 245	6 320	48 639
Netto			4 103	8 412	16 519	13 343	3 245	6 320	47 839
Tekninen toimiala yhteensä									
Tuotot	Kv*		-183	-366	-560	-325	-100	-100	-1 451
Kulut	Kv*		8 306	13 516	21 922	16 800	6 928	9 474	68 640
Netto	Kv*		8 123	13 150	21 362	16 475	6 828	9 374	67 189
*paitsi erikseen kv -merkityt hankkeet									
KAIKKI YHTEENSÄ									
Tuotot			-183	-366	-560	-325	-100	-100	-1 451
Kulut			8 838	14 105	23 659	17 703	7 783	10 195	73 445
Netto			8 655	13 739	23 099	17 378	7 683	10 095	71 994
Keskiarvo 2020-2024 (netto) =									14 399

Investointimäärärahat ovat valtuustoon nähden sitovia toimialatasolla ellei yksittäisen investoinnin tai investointiryhmän osalta ole erikseen muuta mainittu.

9.2 Investointien perustelut 2020

Informatiivisena tietona esitetään talousarviovuoden 2020 investointiosan perustelut.

Yksityiskohtaiset investointien perustelut 2020 14.11.2019

Elinvoima- ja konsernipalvelut

Investointimenot	1 000 €
Osakkeet ja osuudet	250,0
Sijoitus Pohjois-Savon pääomarahastoon (yht. 500 000 euroa v.2020-2021)	250,0

Sivistys- ja hyvinvointitoimiala

Investointimenot	1 000 €
Koneet ja kalusto	311,0
Perusopetus ja lukiokoulutus	206,0
Koulujen kalusteet:	
- Koulujen kalusteet	40,0
- Keittiöiden lämpövaunut	10,0
- Runnin koulun kalustaminen	156,0
Varhaiskasvatus	45,0
- Päiväkotien väistötilojen kalustaminen	45,0
Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut	60,0
- Musiikki- ja kansalaisopiston kalusto	10,0
- Salien ääni- ja valokalusto	10,0
- Henkilökunnan työpisteiden kalusteet	10,0
- Kirjaston osastojen kalusteet	20,0
- Liikuntahallien, kenttien ja nuorisotilojen irtokalusto	10,0
Muut aineelliset hyödykkeet	28,0
Taide-esineiden hankinta ja konservointi	28,0
- Kaupungin taide-esineiden konservointi	10,0
- Runnin koulun prosenttitaide	18,0

Tekninen toimiala

Investointimenot	1 000 €
Maa- ja vesialueet	
Kiinteistöjen osto ja myynti	700,0
Kiinteistöjen osto	800,0
Kiinteistöjen myynti	100,0
Kadut ja yleiset alueet	
Uudet kadut ja yleiset alueet	365,0
Pihlajaharju	100,0
Emmankujan pohjaustyöt.	
Muu liikenteenohjaus	30,0
Pieniä liikenteen parantamistoimenpiteitä: parannetaan ajoneuvoliikenteen ja kevyenliikenteen sujuvuutta. Tehdään pysäköintijärjestelyjä ja erilaisia liikenteenohjaustöitä.	
Liikenneturvallisuuksuunnitelman toteutus	40,0
Hidasteita Kirkonsalmentielle ja Poskipuronkadulle liikenneturvallisuuden parantamiseksi.	
Sataman aallonmurtaja	50,0
Louheaallonmurtajan viimeistelytyöt vierasvenesatamassa.	
Melakuja	10,0
Umpikadun päällystys- ja viimeistelytyöt.	
Lepokankaantien kevyen liikenteen väylä	110,0
Väylän pohjaustyöt välillä Eteläntie-Saarnikatu.	
Porovedentien ja Ylemmäisientien kevyen liikenteen väylät	25,0
Suunnittelutyöt ja maaperätutkimukset.	
Liikennealueiden peruskorjaus	2044,0
Peruskorjauksilla parannetaan katujen/ asuntoalueiden tasoa, vesihuoltoa, liikenneturvallisuutta, katuvalaistusta ja viihtyisyyttä. Päällysteiden uusimisella estetään myös katurungon laajemmat vauriot.	
Valaistuksen peruskorjaus	150,0
Uusitaan alueittain katuvalolamppuja uusien energiasäästönormien mukaisiksi. Huonokuntoisten katuvalokaapeliin ja valaisinpylväiden uusimisia yksittäisissä kohteissa, joissa ei muutoin ole kadun peruskorjauksen tarvetta. Työ käsittää taajama-alueella puistojen, puistokäytävien ja pienten katujen valaistukset. Haja-asutusalueelle uusitaan teiden ja kuntopolkujen valaistusta.	
Päällysteiden uusinta	400,0
Huonokuntoisten asfalttipintojen uusimista pää- ja kokoojakaduilla sekä asuntoalueiden kaduilla.	
Kevyen liikenteen väylien peruskorjaus	100,0
Huonokuntoisten kevyenliikenteen väylien peruskorjausta	
Sillat	920,0
Pappilan ylikulkusillan peruskorjausurakka ja Paloisvirran kevyen liikenteen sillan kannen uusiminen.	
Liikennevalot	40,0
Eteläisen Pohjolankadun ja Kivirannantien risteyksessä opastimien ja kojeen uusiminen.	
Lippuniemen kadut	181,0
Taatontien ja Riihitien päällystys- ja viimeistelytyöt sekä Lähteentien pohjaus-, päällystys- ja viimeistelytyöt.	
Makkaralahden kadut	103,0
Junailijankadun päällystys- ja viimeistelytyöt sekä Nuolikujan pohjaustyöt.	
Muut kehittämistoimenpiteet	30,0
Keskusta-alueella olevia pieniä rakentamis- ja korjaustoimenpiteitä.	
Kangaslammin kadut	120,0
Kangaslammin tien pohjaustyöt aloitetaan.	

Investointimenot	1 000 €
Liikunta- ja viheralueiden peruskorjaus	864,0
Paloisvuoren ulkoilualue	30,0
Pysäköintialueiden kunnostus ja opastuksen parantaminen.	
Lähiliikuntapaikat	360,0
Kangaslammin lähiliikuntapaikan rakentaminen	
Lähiliikuntapaikat	-66,0
Valtionavustus	
Hanhilampi	50,0
Kulissien rakentaminen turvallisuuden parantamiseksi.	
Kankaan liikuntapuisto	100,0
Pysäköintialueen päällystys- ja viimeistelytyöt.	
Jääkiekkokaukaloiden saneeraus	70,0
Ensikujan kaukalon uusiminen Lippuniemessä.	
Ulkoilu- ja venereittien taukopaikkojen peruskorjaus	20,0
Ulkoilureittien taukopaikoilla rakennelmien ja kalusteiden peruskorjausta.	
Venevalkamat	20,0
Taajama-alueella olevien venevalkamien kunnostustyöt.	
Viheraluejärjestelmän tot./terv. edistävä asuin ymp.	50,0
Paloisvirran eteläpuolen rantaraitin rakentaminen.	
Leikkikenttien saneeraus	90,0
Kalusteiden uusintaa Touhulan, Tammikadun ja Betlehemin leikkikentillä.	
Ratsastuskenttä	30,0
Salaojituksen täydentäminen ja kulutuskerroksen uusiminen.	
Muut puistot	60,0
Puistojen ja puistometsien kunnostustoimenpiteitä.	
Kaupunginrannan kehittämistoimenpiteet	50,0
Uimalaiturin jatkaminen ja kalusteet.	
Muut investoinnit	765,0
Arvaamattomat työt	110,0
Ennalta arvaamattomat työt työkauden aikana.	
Tietojärjestelmä	50,0
Vuonna 2016 hankitun järjestelmän täydennysosat.	
Muu kalusto	325,0
Kone- ja kalustohankinnat erillisen ohjeellisen suunnitelman mukaan.	
Toimistokalusto	10,0
Toimistokalusteiden korvaus- ja uusintainvestointeihin.	
Suunnittelupalkkiot, maasto- ja runkomittaukset	100,0
Suunnittelun ostopalvelut, tulevia (myös EU)-hankkeita varten tehtävät selvitykset, investointien perusselvitykset, maastotutkimusten ja –mittausten ostopalvelut ja tarvikkeet.	
Tonttien kunnostus	50,0
Satunnaiset kunnostukset tonteilla, tonttien täytöt ja muotoilut.	
Hulevesiverkosto	120,0
Hulevesiverkoston rakentaminen ja peruskorjaus.	

Investointimenot	1 000 €
Toimitilat	8 412,0
SOTE-investoinnit	245,0
Taskukello	200,0
Uudisrakennuksen suunnittelu	
Terveyskeskus	15,0
Helteisiin varautuminen (viilennyksen asentaminen)	
Kirkonsalmen palvelukeskus	20,0
Helteisiin varautuminen (viilennyksen asentaminen)	
Päiväkeskus Purje	10,0
Helteisiin varautuminen (viilennyksen asentaminen)	
Koulut	4 680,0
Mansikkaniemen koulu	600,0
Mansikkaniemen koulun uudisrakennus hankesuunnitelman mukaan. Kustannusarvio 6,8 milj. euroa (2020-2022).	
Kilpijärven koulu	3 680,0
Kilpijärven koulun uudisrakennus hankesuunnitelman mukaan. Kustannusarvio 6,7 milj. euroa (2018-2021).	
Lyseo	200,0
Rakennusautomaation uusiminen.	
Juhani Ahon koulu	200,0
Sisäilmakorjaukset.	
Päiväkodit	400,0
Uusi vuorohoitopäiväkotiperuskorjauksena Edvin Laineen puukouluun. Suunnittelu. Kustannusarvio 3,0 milj. euroa (2020-2022)	
Kulttuurikeskus	100,0
Käyttöä turvaavia toimenpiteitä.	
Uimahalli	1 963,0
Uimahallihanke hankesuunnitelman mukaan. Kustannusarvio netto 14,6 milj.euroa (2019-2022).	
Muut talonrakennushankkeet	1 024,0
Pienet talonrakennuskohteet (arvaamattomat)	250,0
Varaus vauriokorjauksille, joita ei voida tehdä kunnossapitorahoituksella. Päätökset määrärahan käytöstä eri kohteisiin tekee teknisen toimialan toimialajohtaja. Pääpaino on sisäilman laatua ja käytettävyyttä parantavissa toimenpiteissä.	
Keittiöiden laitteiden uusinta	60,0
Vanhentuneiden ja viallisten laitteiden uusiminen eri kiinteistöjen keittiöissä keittiölaiteiden uusimissuunnitelman mukaisesti.	
Keittiöiden olosuhteiden parantaminen	60,0
Ruokahuollon strateginen muutos vaatii olosuhteiden parantamista (mm. viilennys), jakelukeittiöt muutetaan kuumennuskeittotyypiksi.	
Nimettyjen hankkeiden jälkityöt	100,0
Käyttöönottovaiheen välttämättömät muutostyöt ja lisähankinnat. Tulevat ajankohtaisiksi yleensä muutamana vuotena hankkeen valmistumisen jälkeen.	
Uusien hankkeiden suunnittelu	50,0
Tulevien investointien suunnittelua useissa kohteissa, erityisesti suunnittelua tukevia täydentäviä selvityksiä. Tämä määräraha kohdistuu suunnittelijoiden ja asiantuntijoiden palkkioihin esim. kunto- ja sisäilmatutkimuksissa sekä rakenne- ja visa-selvityksissä. Vuonna 2020 selvityksiä tehdään useille eri rakennuksille.	
Juhani Ahon museo	10,0
Erillisen suunnitelman mukaan.	
Sankariniemen kentän rakennukset	30,0
Konekatoksen rakentaminen.	
Kaupungintalo	70,0
Lukitusten uusiminen, turvallisuusjärjestelyjä. Mattojen uusimista ja huoneiden tiivistystä.	
Koulujen ja päiväkotien pihojen parantaminen	50,0
Huonokuntoisten kalusteiden ja varusteiden uusimista erillisen suunnitelman mukaan.	
Kameravalvonnan laajentaminen	24,0
Yleisten alueiden kameravalvonnan laajentaminen (7 kameraa) ydinkeskustassa.	
Vanha virastotalo (Vihreä talo)	50,0
Ilmanvaihdon korjaus.	
Kalliosuoja	200,0
Palvelinlaitetilan lunastus ja jäähdytyksen korjaus.	
Ylä-Savo -talon kortteli	70,0
Ylä-Savo -talon korttelin rakennusten lämmityksen järjestämisen aiheuttamat LVI-tekniset ja sähkötekniset muutostyöt, jotka johtuvat Ylä-Savo -talon purkamisesta v. 2020.	

10 Iisalmen Vesi -liikelaitos

Tilivelvollinen: Vesilaitoksen johtaja

Iisalmen Vesi –liikelaitos tuottaa vesihuollon palveluja, kehittää vesihuoltoa sekä vastaa vesihuoltoverkostojen ja –laitosten kunnossapidosta ja uudisrakentamisesta kaupungin valtuuston määräämällä toiminta-alueella. Resurssien puitteissa palveluja tarjotaan myös jakeluverkon piirissä oleville yksityistalouksille, vesiosuuskunnille ja vesiyhtiöille. Vesilaitoksen toiminnan tavoitteena on talousveden laadun ja saatavuuden turvaaminen sekä jäteveden tehokas puhdistaminen.

Iisalmen Vedellä oli v. 2018 lopussa 4 698 kulutuspaikkaa, omaa vesijohtoverkostoa 293 km, viemäriverkostoa 171 km sekä jätevedenpuhdistamo, jossa puhdistetaan myös Vieremän ja Sonkajärven kuntien jätevedet. Hulevesiverkosto, jota on 132 km, on Iisalmen kaupungin hallinnassa. Ylä-Savon Vesi Oy vastaa Ylä-Savon alueen kunnille toimitettavan talousveden tuotannosta.

Jätevedenpuhdistamon saneeraus valmistuu vuoden vaihteeseen mennessä, mutta prosessin säätäminen ja laitekoulutukset jatkuvat edelleen vuoden 2020 puolelle. Investointien painopiste siirtyy kuitenkin enemmän talousvesi- ja viemäriverkostojen uudisrakentamiseen ja saneeraukseen. Runni - Iisalmi -siirtoviemäriin rakentaminen tulee olemaan suurin yksittäinen vesilaitosprojekti vuoden 2020 aikana. Vuotovesien määrää pyritään vähentämään niin vedenjakelussa kuin jäteveden johtamisessa ja pitämään vesihuoltoverkoston korjausvelka kurissa. Talousvesipuolella keskitytään erityisesti verkoston seurannan parantamiseen ja vuotojen hallitsemiseen.

Iisalmen Veden oma henkilöstö keskittyy jakelu- ja laitostoiminnan ylläpitoon sekä käytön ja kunnossapidon toteuttamiseen. Vedenlaadun ja -jakelun varmistaminen ja laitostoiminnan häiriöttömän toiminnan turvaaminen ohjaavat vahvasti toimintaa. Verkosto- ja laitosrakennuskohteet toteutetaan pääosin kilpailuttamalla kohteisiin ulkopuoliset palveluntuottajat.

Vastuualue sisältää seuraavat toimintayksiköt

- hallinto- ja verkostot
- laitokset

Henkilöstö (htv)

IISALMEN VESI	Henkilöstö	TP2018	TA2019	TA2020	TS2021	TS2022
	Vakituiset	11,9	13,0	13,0	13,0	13,0
	Määräaikaiset	0,6	1,5	1,5	1,5	1,5
	Yhteensä	12,5	14,5	14,5	14,5	14,5
IISALMEN VESI YHTEENSÄ	YHTEENSÄ	12,5	14,5	14,5	14,5	14,5

Vakinaisesta henkilökunnasta tuntipalkkaisia on kaksi henkilöä. Yksi verkostoasentaja opiskelee oppisopimuskoulutuksen kautta verkostomestariksi.

Iisalmen Vesi –liikelaitoksella käytetään määräaikaisia työntekijöitä kausiluonteisesti mm. verkostosaneeraus- ja toimistotehtävissä. Iisalmen Vesi tarjoaa vuosittain kesäharjoittelupaikkoja alan opiskelijoille verkostotoissa ja jätevedenpuhdistamolla. Vuosittain pyritään tarjoamaan mahdollisuus insinööriyden tekemiseen yhdelle insinööriopiskelijalle.

Tulevaisuuden riskinhallinnan kannalta on suunnitelmavuosina tärkeää palkata uusia työntekijöitä kokeneen asennushenkilöstön rinnalle oppimaan vesilaitoksen huolto- ja asennustöitä. Vesihuoltolaitoksiin on haastavaa löytää valmiita ammattihenkilöitä, koska varsinaista peruskoulutusta alalle ei ole. Tästä syystä erikseen ”räätälöity” oppisopimuskoulutus tai työn ohessa kouluttautuminen ovat tärkeimmät kanavat alan perusammattitaidon hankkimiseen.

Vuonna 2020 on edelleen tarve kouluttaa henkilöstöä puhdistamon saneerauksen jälkeen teknisten laitteiden ja järjestelmien käyttöön. Esimerkiksi laitoksen prosessin optimointi, huoltotoiminnan kehittäminen sekä energiatehokkuuden virittäminen vaativat suunnittelua ja koulutusta. Uusien verkosto- ja laitosasentajien ammattitaitoa kehitetään ammatti- ja lisäkoulutusten kautta.

Työntekijöiden hyvinvoinnin, tiedonkulun ja tiimien keskinäisen yhteistyön sekä toiminnan laadun parantamisen eteen tehdään jatkuvasti työtä.

Strategiset tavoitteet

Toimiva kaupunki- ja ympäristörakentaminen

Tavoite	Toimenpide	Mittarit	Vastuu
Viihtyisä, turvallinen ja esteetön kaupunkiympäristö	Vesihuollon toimintavarmuutta parannetaan.	Vesijohtoverkon automaatiovalvonnan lisäys, virtaus- ja painemittaukset tärkeisiin solmupisteisiin.	Vesilaitoksen johtaja
Tiivis yhdyskuntarakenne ja hyvin saavutettavissa oleva ja toimiva palveluverkko	Seudullisen yhteistyön kehittäminen vesihuollossa.	Toimintajärjestelmien yhtenäistäminen seudullisena.	Vesilaitoksen johtaja

Vakaan talouden Iisalmi

Tavoite	Toimenpide	Mittarit	Vastuu
Investointitason suunnitelmallisuus ja ennustettavuus sekä korjausvelan hallinta	Investointien pitkän tähtäimen suunnitelman laatiminen (PTS).	Pitkän tähtäimen suunnitelman laatiminen v. 2020-2030 on valmis vuoden loppuun mennessä.	Vesilaitoksen johtaja
Investointitason suunnitelmallisuus ja ennustettavuus sekä korjausvelan hallinta	Peruskorjausinvestoinnit (optimikuntotaso vesihuoltoverkostolla 90 %).	Korjausvelka pidetään alle 10 % tasolla.	Vesilaitoksen johtaja
Kilpailukykyinen hinnoittelu- ja taksapolitiikka	Iisalmen veden taksat pidetään vastaavien seutukaupunkien keskitasossa.	Taksavertailu vastaavien seutukaupunkien taksoihin.	Vesilaitoksen johtaja

Houkutteleva ja huolehtivainen työnantaja

Tavoite	Toimenpide	Mittarit	Vastuu
Henkilöstön osaaminen on huipputasoa	Tarvittaviin ammattipätevyys- ja ammattitaitoa ylläpitäviin koulutuksiin osallistuminen	Korttikoulutukset ja ammattitaitoa ylläpitävät koulutukset ajan tasalla	Käyttöpäällikkö

Riskit

Riski	Toimenpide	Vastuu	Riskin taustatiedot	Deadline	Arvioitu kustannus
Vesilaitostoiminnan riskit, kuten talousveden saastuminen ja siitä aiheutuva epidemia tai jätevesivuoto	Riskinhallintaohjelman mukaisten toimenpiteiden suorittaminen; kuten verkostokarttojen ylläpito, työmaiden valvonta, henkilöstön koulutus, kyberuhkien hallinta ja säännölliset varautumisharjoitukset.	Vesilaitoksen johtaja	Varautumissuunnitelman yhteydessä on laadittu riskikartoitus ja riskinhallinnan toimenpiteet mm. talousveden saastumisen ehkäisemiseksi.	31.12.2020	Vuotuinen kustannus noin 15 000 €
Hankintojen virheellinen toteuttaminen	Hankintakoulutuksiin osallistuminen, yhteistoiminta hankintayksikön kanssa ja riittävän ajan varaaminen kilpailutusasiakirjojen laadintaan, isojen hankintojen kilpailutuksissa kokeneita konsultteja avuksi.	Vesilaitoksen johtaja	Hankintojen kilpailutuksiin liittyvät virheet ja puutteet mm. tarjouspyyntöjen laadussa voivat johtaa mm. valituksiin ja hankinnan viivästymiseen ja/tai pitkittymiseen eri syistä johtuen.	31.12.2020	
Henkilöstöä on liian vähän ja poissaoloja / sijaisuuksia yms. ei voida järjestää. Päivystyksen järjestäminen pieneillä henkilöstöllä aiheuttaa yksittäisten henkilöiden liiallista kuormitusta ja kasvattaa päivystyksen toimivuuden riskiä.	Tarvittavien sijaisjärjestelyjen organisointi ja siihen liittyvät koulutustarpeet. Yhteistyökumppanit ja kunnossapidon puitesopimukset. Henkilöstön työhyvinvoinnista ja työssäjaksamisesta huolehtiminen.	Vesilaitoksen johtaja	Työntekijäresurssit ovat liian vähäiset toimivan päivystysringin organisointiin. Liian lyhyt päivystyskierto aiheuttaa työntekijöiden kuormittumista ja sen, että sijaisuuksia ei kaikilta osin voida järjestää toimivalla tavalla. Sairauspoissa-olot aiheuttavat osittain resurssipulaa, jota ei voi korvata määrä-aikaisella henkilöstöllä.	31.12.2019	

Tietojärjestelmän tai -järjestelmien käyttökatko	Prosessisäätöjen ja laitekannan käyttöönottojen huolellinen etukäteissuunnittelu. Laitteiston kahdentaminen kriittisissä kohteissa. Varavoimakoneet.	Vesilaitoksen johtaja	Laitekanta ja automaatiojärjestelmät on uusittu 2019. Vuoden 2020 aikana puhdistamon prosessien säätö ja viritys voivat aiheuttaa riskin puhdistamon toiminnalle. Varavoimakoneilla ja UPS-laitteilla varmistetaan sähkökatkosten aikana kriittisten kohteiden sähkönsaanti.	31.12.2020	30 000 €.
Ylimääräisiä kuluja jätevedenpuhdistamon lupaehtojen ylittymisestä, mitkä johtuvat saneeraus-tarpeesta / konerikosta	Riskikartoitukset tehty, riskinhallintasuunnitelman laatiminen ja päivittäminen kriittisissä kohteissa	Vesilaitoksen johtaja Käyttö-päällikkö Kunnossa-pitoinsinööri	Puhdistamon saneerauksessa laitekanta uudistunut. Laitekoulutukset ja huolto-ohjelmien laatiminen tärkeää tulevaisuuden riskinhallinnan kannalta.	31.12.2020	
Avoimiin työtehtäviin hakijoilla ei ole tarvittavaa erityis-osaamista	Täydennyskoulutuksiin osallistuminen, uusille työntekijöille ammattialan erikoiskoulutusta.	Vesilaitoksen johtaja	Vesihuoltoalan koulutusta ei ole tällä hetkellä ammattikoulujen peruskoulutuksissa. Oppisopimuskoulutuksissa ja vesihuoltoalan erikoisammattitutkinnoissa on mahdollista suorittaa alan pätevyys.	31.12.2020	Vuosittainen kulu noin 10 000 - 15 000 €/koulutettava hlö. Vuonna 2020 kokonaiskustannus noin 30 000 euroa.
Puutteet tarvikkeiden ja varaosien saatavuudessa	Oman varaston ylläpitäminen poikkeustilanteiden vaatimuksia varten. Kriittisille kemikaaleille etsittävä korvaavia tuotteita mahdollisen toimituskatkon varalle. Kilpailutuksissa neuvottelumenettely turvallisempi tapa ja tarvittaessa koekäytöt.	Vesilaitoksen johtaja Käyttö-päällikkö Kunnossa-pitoinsinööri	Hankintasopimusten laadinnassa voi esiintyä virheellisyyksiä / puutteita, jotka vaikuttavat tarvikkeiden ja / tai varaosien saatavuuteen. Tällä voi olla merkittäviä vaikutuksia vedentoimitukseen ja jäteveden puhdistukseen.	31.12.2020	
Vesitornin ennakoitua	Säännölliset kuntokartoitukset.	Vesilaitoksen johtaja	Vesitorni on saneerattu vuonna	31.12.2021	

nopeampi kunnan heikkeneminen	Tarveselvityksen laatiminen vesihuollon toiminnan varmistamiseksi. Kaavoituksessa ja budjetoinnissa varauduttava tuleville vuosille tarvittaviin investointeihin.		2014. Saneeraussuunnitelmissa arvioitu vesitornin käyttöikä 10- 20 vuotta. Kuntokartoituksia ehdotettu tehtäväksi viiden vuoden välein.		
-------------------------------	---	--	---	--	--

Toimintasuunnitelma

Asiakaskenttä ja vedenkulutus ovat pysyneet melko vakaina viime vuosina. Ylä-Savon kuntien vesihuollon yhteistyön kehittämissuunnitelman laatiminen käynnistyi vuonna 2018. Yhteistyön mallia tarkennetaan vuonna 2019 alkaneessa vesihuollon operoinnin yhteistyöselvityksessä. Selvitys valmistuu vuoden 2020 alkupuolella ja päätöksentekoon asiassa päästään aikaisintaan kevään - kesän aikana. Haja-asutusalueiden vesihuollon kehittämistä ja vesiosuuskuntatoiminnan tulevaisuuden linjauksien selvittämistä ja toimenpideohjelman laatimista jatketaan vuoden 2020 aikana, kun operointiselvitys ja sen päätöksenteko on saatu eteenpäin.

Ostopalveluna hankittavien kunnossapitopalvelujen tarjontaa kartoitettiin vuonna 2019. Muita ostopalveluna hankittavia tehtäviä voisivat olla mm. kausiluonteisesti toteutettavat vesi- ja viemäriinjojen tarkistukset ja kunnostamiset.

Jätevedenpuhdistamon ja jätevesiverkoston henkilöstö toimii Vuohiniemen jätevedenpuhdistamolta käsin. Puhdistamolle valmistui saneerauksen yhteydessä erillinen toimisto-, valvomo- ja sosiaalitala. Kaupungintalolla toimii edelleen vesilaitoksen hallinto- ja asiakaspalvelu. Kaupungin varikolla on Iisalmen Veden käytössä edelleen tiloja, kuten varastoja ja puhtaan veden mittarien asennusten valmistelupaja.

Iisalmen Veden ja Ylä-Savon Vesi Oy:n yhteinen ilta- ja viikonloppupäivystys on toiminut viiden henkilön voimin. Lisäksi Iisalmen Vedellä on vuoden 2019 alusta lähtien toiminut erillinen jätevedenpuhdistamon päivystys saneerauksen aikana. Puhdistamon automaatiojärjestelmä ja etävalvonta vaatii laajaa ammattiosaamista ja jokapäiväisen käytön tuntemusta. Puhdistamon päivystystä ja prosessin säätämistä voidaan myös pitkälti hoitaa etäkäyttönä, mikä vähentää ylityökustannuksia. Päivystyksen järjestämisessä on odotettavissa haasteita henkilöstön riittävyyden kanssa. Olisikin toivottavaa, että yhteisten operointipalvelujen järjestämisessä päästäisiin etenemään ja samalla myös päivystyksen järjestämiseen tulisi lisää vaihtoehtoja.

Vuoden 2020 talousveden osalta taksan tarkistamisen perusteena on verkoston toiminnan varmistamisen ja saneerauksen vaatimat investoinnit sekä jäteveden osalta Vuohiniemen jätevedenpuhdistamon saneerausinvestoinnin aiheuttamat poistot ja rahoituskulut sekä jätevedenkäsittelykulujen kohoaminen.

Talousvesiverkoston toiminnan varmistamiseksi verkoston seuranta lisätään. Seurannan tarkentaminen tapahtuu mm. lisäämällä paine- ja virtausmittauksia verkostoon. Seurannan lisääminen toteutetaan hankkimalla virtaus- ja painemittareita verkoston solmukohtiin. Vesitornin kuntokartoitus on tehtävä viiden vuoden välein ja sen kuntoa on seurattava säännöllisesti. Varaveden saannin varmistamiseksi on laadittava suunnitelma.

Verkoston saneeraustarpeen kasvuun ja veden saatavuuden varmistamiseen on varauduttava vuosittaisilla taksan korotuksilla. Vuonna 2020 talousvesitaksaa korotetaan 0,02 euroa/m³. Korotuksen jälkeen talousveden hinta on 1,28 €/m³ (alv 0%).

Vuohiniemen investoinnin kokonaisvaikutus taksaan on selvitetty kustannusarvion osana suunnitteluvaiheessa. Kokonaisuudessaan puhdistamoinvestoinnin aiheuttama korotuspaine on 0,60 euroa. Jätevesitaksaa on korotettu vuosien 2017 -2019 aikana yhteensä 0,40 euroa. Korotustarve on siis edelleen 0,20 euroa. Vuonna 2020 jätevesitaksaa korotetaan 0,12 euroa/m³. Korotuksen jälkeen jäteveden hinta on 2,17 €/m³ (alv 0%). Saneerauksen seurauksena myös puhdistamon käyttökulut nousevat, johtuen mm. katetuista rakennuksista ja hajunpoistojärjestelmien ylläpidosta.

Perusmaksuihin tehdään 3 % korotus.

Veden hinta Iisalmessa on valtakunnallisen keskiarvon alapuolella. Vesilaitosyhdistyksen suosituksen mukaan vertailua valtakunnallisen vesitaksan keskihintaan tai muiden laitosten taksahintoihin ei tulisi kuitenkaan käyttää. Kaikki vesilaitokset ovat erilaisia, esimerkiksi raakaveden hankinta pintavesilaitoksilla tai pohjavesilaitoksilla poikkeaa suuresti toisistaan. Vesilaitosten verkostojen ja laitekannan ikä sekä verkoston pituudet vaihtelevat suuresti. Osa laitoksista keskittää voimavaroja poikkeustilanteiden hallintaan, mikä vaatii myös rahallista panostusta. Päivystykset, henkilöstön säännöllinen koulutus ja teknisen tason ylläpitäminen ovat eri vesilaitoksilla erilaisella tasolla. Alueellisista eroista, kuten purkuvesistöä johtuen mm. jäteveden puhdistamojen lupaehdot ovat erilaisia ja vaativat investointi- ja käyttökustannuksiltaan hyvinkin eritasoista tekniikkaa. Taksahinnan vertailun sijaan vesilaitosten tunnusluvuista pitäisikin vertailla esimerkiksi saneerausvelan määrää, koulutusten toteutumista ja varautumisen tasoa.

Taksarakenteen ja liittymismaksujen määräytymisen perusteiden tarkistaminen olisi lähivuosina tarpeellista. Taksarakenteen suunnitteluun on vuonna 2017 valmistunut Vesilaitosyhdistyksen toimittama uusi ohjeistus. Uuden ohjeen mukaisesti perus- ja käyttömaksun suhde tulisi olla 50/50. Tämä tarkoittaisi perusmaksujen radikaalia korottamista. Käyttömaksun painottaminen on perustunut mm. taloudellisen kannustimen tarjoamiseen vastuulliselle vedenkäytölle (energiansäästö ja resurssiviisuus) sekä käyttömaksun selkeys ja tasapuolisuus asiakkaiden näkökulmasta. Veden käytön väheneminen ei kuitenkaan vähennä merkittävästi vesihuoltolaitoksen energia- ja käyttökuluja, eikä myöskään vesihuollon investointitarvetta. Perusmaksun tulisi perustua vesihuollon infrastruktuurin ylläpitämisen ja käyttömaksun vedenkäytöstä aiheutuvien kulujen kattamiseen. Tulevina vuosina taksarakenteen tarkistaminen tulee entistä ajankohtaisemmaksi, kun verkostosaneerausten tarve kasvaa ja saavuttaa huippunsa noin 10 - 15 vuoden kuluttua.

Vuohiniemen jätevedenpuhdistamon saneeraus valmistuu vuoden 2019 aikana. Saneerauksen yhteydessä on tullut esiin kohteita, joita ei ole saneerauksen suunnittelussa otettu huomioon. Tällaisia kohteita ovat mm. flotaation tehostaminen, biotornin purkaminen ja lietelinkojen hankinta. Näiden kohteiden suunnittelua ja rakentamista käynnistetään vuoden 2020 aikana ja ne tullaan huomioimaan myös seuraavien vuosien määrärahojen tarpeessa.

Runnin pienpuhdistamo on tullut käyttöikänsä päähän. Vaihtoehtojen ja kustannusten selvittelyn jälkeen on päädytty siihen, että pitkällä tähtäimellä kestävin vaihtoehto on siirtoviemärin rakentaminen ja jätevesien johtaminen Vuohiniemen puhdistamolle. Hankkeen suunnittelua on tehty vuonna 2019 ja kilpailutus käynnistyi loppuvuodesta. Siirtoviemärin rakentamisen toteutus tapahtuu vuoden 2020 aikana. Hankkeen

kustannusarvio on noin 800 000 euroa. Hankkeessa on kuitenkin varauduttava siihen, että siirtoviemärin lähialueille tullaan rakentamaan runkolinjoja, jotka mahdollistavat liittymisen viemäriin. Tämä tulee ottaa myös kustannusarviossa huomioon. Siirtoviemärin rakentamisen yhteydessä rakennetaan myös uutta vesijohtoa osalle matkaa turvaamaan alueiden talousvesihuoltoa.

Talousveden häiriöttömän jakelun turvaamiseksi on lisättävä vesijohtoverkoston mittauksia ja seuranta. Poikkeustilanteiden hallinnan sekä verkoston toiminnan ja huollon varmistamiseksi on käynnistetty vesihuoltoverkoston riskinhallinta- ja varavesisuunnitelman laatiminen vuoden 2019 aikana. Riskinhallinta ja -varavesisuunnitelmaa jatketaan ja tarkennetaan edelleen vuoden 2020 aikana. Mahdollisia toimenpiteitä voidaan lähteä toteuttamaan aikaisintaan 2021 – 2022. Suunnitelmassa selvitetään mm. veden johtamisen riskienhallintaa ja vesitornin säiliön huoltotöiden aikaisen talousveden toimittamisen vaihtoehtoja, esimerkiksi varavesisäiliön rakentamista. Vesitornin kuntokartoituksen ja korjaussuunnitelman laatimisen yhteydessä vuonna 2013 on arvioitu, että vesitornin käyttöikä saneerauksen jälkeen tulee olemaan noin 10 – 20 vuotta. Tornin ennustetun käyttöiän huomioon ottaen uuden tornin rakentamiseen tulee varautua seuraavien 5 – 15 vuoden aikana. Tornin rakentaminen tulee ottaa investointisuunnitelmaan ja suunnittelu käynnistää lähivuosina.

Vesihuoltoverkostojen saneeraus jatkuu pitkän tähtäimen saneeraussuunnitelmien mukaisesti. Katuverkon korjausvelka-analysissä on otettu huomioon vesihuoltoverkoston kasvava korjausvelkamäärä, joka ohjaa tulevaisuudessa niin katuverkon kuin vesihuoltoverkoston saneerausta. Vuoden 2020 aikana vesihuoltoverkostoa uusitaan yhteistyössä Kadut ja ympäristö -yksikön kanssa edelleen mm. Kangaslamilla, Makkaralahdessa ja Lippuniemessä. Uutta vesihuoltoa rakennetaan vuonna 2020 palvelemaan Runnin alueen lisäksi linjan varrelle olevia alueita. Verkostoa myös täydennetään tarpeen mukaan olemassa olevilla verkostoalueilla. Vesi- ja viemäriverkoston uudisrakentamiseen ja saneerauksiin on varattu liki 2 milj. euroa.

Iisalmen kaupunki on asettanut Iisalmen vesi -liikelaitokselle seuraavat tavoitteet vuodelle 2020:

- Korvaus peruspääomasta (=tuloutus) 300 000 euroa. Korvaus peruspääomasta tulisi perustua Kuntaliiton ohjeistuksen mukaan pitkäaikaisen rahoituksen hintaan. Tästä syystä johtuen nykyistä tuloutustasoa 400 000 euroa on tarkasteltu uudelleen ja tuloutustavoitetta on laskettu 300 000 euroon.
- Positiivinen tulos
- Runni-Iisalmi –siirtoviemärilinjan rakentaminen
- Katusaneerauskohteiden toteuttaminen investointisuunnitelman mukaisesti
- Hinnat ovat valtakunnan keskitasolla tai sen alapuolella
- Vesijohtoveden laatu ja toimitusvarmuus säilyvät korkealla tasolla

TUOSLASKELMA Iisalmen vesiliikelaitos	Sitova erä KV/JK	TP2018	TA+MUUT. 2019	TA2020	Muutos TA19/TA20	TS2021	TS2022
Liikevaihto		5 426 337	5 703 726	6 121 480	7,3 %	6 214 535	6 287 945
Liiketoiminnan muut tuotot		16 706	13 090	16 220	23,9 %	16 220	16 220
Materiaalit ja palvelut		-2 640 345	-2 796 468	-3 060 698	9,4 %	-3 124 452	-3 170 566
Aineet, tarvikkeet, tavarat		-1 674 637	-1 748 300	-1 869 668	6,9 %	-1 879 922	-1 903 836
Palvelujen ostot		-965 708	-1 048 168	-1 191 030	13,6 %	-1 244 530	-1 266 730
Henkilöstökulut		-683 631	-687 149	-701 002	2,0 %	-703 762	-706 682
Palkat ja palkkiot		-465 409	-513 473	-520 400	1,3 %	-522 760	-525 080
Eläkekulut		-193 890	-149 956	-157 282	4,9 %	-157 682	-158 082
Muut henkilösivukulut		-24 333	-23 720	-23 320	-1,7 %	-23 320	-23 520
Suunnitelman mukaiset poistot		-865 633	-1 483 200	-1 702 500	14,8 %	-1 790 500	-1 812 300
Liiketoiminnan muut kulut		-140 921	-158 923	-148 760	-6,4 %	-149 990	-150 610
Liikeylijäämä (-alijäämä)		1 112 513	591 076	524 740	-11,2 %	462 051	464 007
Rahoitustuotot ja -kulut		-456 768	-488 600	-369 800	-24,3 %	-366 400	-358 400
Muut rahoitustuotot		2 706	0	2 000	0,0 %	2 000	2 000
Muille maksetut korkokulut		-59 474	-88 600	-71 800	-19,0 %	-68 400	-60 400
Korvaus peruspääomasta	KV	-400 000	-400 000	-300 000	-25,0 %	-300 000	-300 000
Ylijäämä (alij.) ennen satunn. eriä		655 744	102 476	154 940	51,2 %	95 651	105 607
Ylijäämä (alij.) ennen varauksia		655 744	102 476	154 940	51,2 %	95 651	105 607
Poistoeron muutos		87 780	83 950	16 300	-80,6 %	14 200	13 000
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	JK	743 524	186 426	171 240	-8,1 %	109 851	118 607

Rahoituslaskelma € Iisalmen vesiliikelaitos	Sitova erä KV/JK	TP2018	TA + MUUT. 2019	TA2020	TS2021	TS2022
Toiminnan rahavirta						
Liikeylijäämä		1 112 513	591 076	524 740	462 051	464 007
Poistot		865 633	1 483 200	1 702 500	1 790 500	1 812 300
Rahoitustuotot ja -kulut		-456 768	-488 600	-369 800	-366 400	-358 400
Investointien rahavirta						
Investointimenot		-6 956 983	-7 825 700	-2 680 000	-1 330 000	-1 340 000
Toiminnan ja investointien rahavirta		-5 435 605	-6 240 024	-822 560	556 151	577 907
Rahoituksen rahavirta						
Lainakannan muutokset						
Pitkäaikaisten lainojen lisäys muilta		7 842 000	5 000 000	2 700 000	1 300 000	1 300 000
Pitkäaik. lainojen vähennys muilta		-1 226 314	-1 847 000	-2 015 500	-2 215 500	-2 275 500
Yhteensä	KV	6 615 686	3 153 000	684 500	-915 500	-975 500
Muut maksuvalmiuden muutokset						
Saamisten muutos kaupungilta		-1 676 068	0	0	0	0
Saamisten muutos muilta		5 135	0	0	0	0
Korottomien velkojen muutos kaupungilta		30 404	0	0	0	0
Korottomien velkojen muutos muilta		460 448	0	0	0	0
Rahoituksen rahavirta		5 435 605	3 153 000	684 500	-915 500	-975 500
Rahavarojen muutos		0	-3 087 024	-138 060	-359 349	-397 593

Investointiosa

Investointisuunnitelma (1000 €)	TP2018	TA + MUUT. 2019	TA2020	TS2021	TS2022	TS2023	TS2024
Puhdas vesi							
Vesijohtoverkoston rakentaminen ja peruskorjaus	575	340	380	430	460	480	480
Koneet ja kalusto	0	40	40	55	60	70	70
Puhdas vesi yhteensä	575	380	420	485	520	550	550
Jätevesi							
Jätevesipumppaamoiden hankinta ja peruskorjaus	158	115	240	250	250	250	250
Viemäriverkoston rakentaminen ja peruskorjaus	138	380	900	420	420	390	390
Vuohiniemen puhdistamo	6 086	6 931	920	155	120	120	120
Koneet ja kalusto	0	20	200	20	30	30	30
Jätevesi yhteensä	6 382	7 446	2 260	845	820	790	790
INVESTOINNIT YHTEENSÄ	6 957	7 826	2 680	1 330	1 340	1 340	1 340
Tavoitteet/Sitovuus							
Kaupungin TA:ssa sitova investoinnit netto		7 826	2 680	1 330	1 340	1 340	1 340
Johtokunnan asettamat sitovat erät:							
Investoinnit/puhdas vesi		380	420	485	520	550	550
Investoinnit/jätevesi		7 446	2 260	845	820	790	790

Investointien perustelut

Vesi- ja viemärijohtoverkoston rakentaminen ja peruskorjaus

Vesi- ja viemärijohtojen saneeraus painottuu tulevana vuosina verkoston peruskorjaukseen katu- ja verkostosaneerausohjelman mukaisesti. Vuonna 2020 saneerataan vesihuoltoverkostoja Makkaralahden, Lippuniemen lisäksi Kangaslammin alueella.

Jätevesipumppaamoiden hankinta ja peruskorjaus

Jätevesipumppaamoiden peruskorjausta tehdään tarpeen mukaan vuosittain. Pumppaamon laitteiden ja sähkökaappien uusimisen lisäksi uusitaan myös kokonaisia pumppaamoja. Pumppaamoita on kaikkiaan 65 kpl ja niitä on korjattava tai uusittava vuosittain 2-5 kpl, että varmistetaan niiden toimivuus.

Jäteveden puhdistus

Jäteveden puhdistamo saneerauksella on saavutettu energiatehokas ja käyttökuluiltaan kohtuullinen laitos, jossa hajuja pystytään hallitsemaan suodattimilla. Puhdistamon tehostaminen jatkuu vuonna 2020 linkojen uusimisella. Vanhat lingot ovat tulleet käyttöikänsä päähän ja vikaantuessaan niihin on haastavaa löytää varaosia. Linkojen uusimisella vastataan myös muuttuneeseen lietteen laatuun ja määrään.

Puhdistamoalueelta puretaan käytöstä poistettuja, huonokuntoisia prosessirakennuksia. Lisäksi otetaan vuonna 2014 valmistunut tertiääriprosessi uuden valvomojärjestelmän piiriin sekä lisätään laitoksen etäohjausmahdollisuuksia ja tehostetaan flotaatioprosessia.

Koneet ja kalusto

Koneita ja kalustoa uusitaan tarpeen mukaan. Vuonna 2020 hankitaan uusi nosturilla varustettu kuorma-auto jätevedenpumppaamoiden huoltotarpeita varten. Nykyinen kuorma-auto on vanha ja huonokuntoinen eikä sen remontointi ole enää järkevää. Etäluettavien mittareiden hankintaa suunnitellaan lähivuosina.

LIITTEET

Liite 1. Talousarvion käyttötalousosan vastuualueet/toimintayksiköt lautakunnittain

Keskusvaalilautakunta

- Vaalit (vastuualue)

Tarkastuslautakunta

- Tilintarkastus (vastuualue)

Kaupunginhallitus

- Hallinto- ja maaseutupalvelut (vastuualue)
 - Hallintopalvelut (toimintayksikkö)
 - Henkilöstöhallinto (toimintayksikkö)
 - Lomituspalvelut (toimintayksikkö)
- Talous- ja tietohallinto (vastuualue)
 - Talous- ja tietohallinto (toimintayksikkö)
- Sosiaali- ja terveydenhuolto (vastuualue)
- Elinvoimapaalvelut (vastuualue)
 - Elinvoimapaalvelut (toimintayksikkö)
 - Maahanmuutto ja pakolaispalvelut (toimintayksikkö)
 - Työllisyyspalvelut (toimintayksikkö)

Ylä-Savon maaseutuhallinnon yhteislautakunta

- Ylä-Savon maaseutupalvelut (vastuualue)

Sivistys- ja hyvinvointilautakunta

- Sivistys- ja hyvinvointitoimialan hallinto (vastuualue)

Varhaiskasvatus (vastuualue)

- Päiväkotihoidot (toimintayksikkö)
- Perhepäivähoito (toimintayksikkö)

Perusopetus- ja lukiokoulutus (vastuualue)

- Perusopetus (toimintayksikkö)
- Lukiokoulutus (toimintayksikkö)
- Ruokapalvelut (toimintayksikkö)

Kulttuuri ja vapaa-aika (vastuualue)

- Kansalais- ja musiikkiopisto (toimintayksikkö)
- Kirjasto- ja kulttuuripalvelut (toimintayksikkö)
- Liikunta- ja nuorisopalvelut (toimintayksikkö)
- Uimahalli (kustannuspaikka)

Tekninen lautakunta

- Teknisen toimialan hallinto (vastuualue)

Maankäyttö ja asuminen (vastuualue)

- Kaavoitus (toimintayksikkö)
- Tonttipalvelut (toimintayksikkö)
- Kaupunkimittaus (toimintayksikkö)
- Rakennusvalvonta (toimintayksikkö)

Kadut ja ympäristö (vastuualue)

- Suunnittelu (toimintayksikkö)
- Rakentaminen ja liikennealueet (toimintayksikkö)
- Viher- ja liikunta-alueet (toimintayksikkö)

Toimitilat (vastuualue)

- Tilahallinta ja rakentaminen (toimintayksikkö)
- Kunnossapito (toimintayksikkö)
- Kiinteistönhoito (toimintayksikkö)

Ylä-Savon Jätehuoltolautakunta

- Jätehuolto (vastuualue)

Liite 2. Poistosuunnitelma

Iisalmen kaupungin poistosuunnitelma

Voimassa 1.12.2017 alkaen

Aineettomat hyödykkeet	Poistomenetelmä	Poistoaika / poisto-%
Aineettomat oikeudet	Tasapoisto	5 vuotta
Liikearvo	Tasapoisto	5 vuotta
Muut pitkävaikutteiset menot		
Kehittämismenot	Tasapoisto	5 vuotta
Osakehuoneistojen ja vuokrahuoneistojen	Tasapoisto	max. 10 vuotta
Väylähankkeisiin osallistuminen *)	Tasapoisto	max. 40 vuotta
* poistoaika määritellään hyödykekohtaisesti hyödykkeen arvioitun taloudellisen pitoajan mukaan		
Atk-ohjelmistot	Tasapoisto	3 vuotta
Muut	Tasapoisto	3 vuotta
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	Ei poistoa	
Rakennukset ja rakennelmat		
Hallinto- ja laitosrakennukset	Tasapoisto	30 vuotta
Tehdas- ja tuotantorakennukset	Tasapoisto	20 vuotta
Talous- ja muut rakennukset	Tasapoisto	15 vuotta
Vapaa-ajan rakennukset	Tasapoisto	20 vuotta
Asuinrakennukset	Tasapoisto	30 vuotta
Maanalaiset kallioluolat	Tasapoisto	50 vuotta
Kiinteät rakenteet ja laitteet		
Kadut, tiet, torit ja puistot	Tasapoisto	20 vuotta
Sillat, laiturit ja uimalat	Tasapoisto	20 vuotta
Muut maa- ja vesirakenteet	Tasapoisto	20 vuotta
Vedenjakelu - ja viemäriverkosto	Tasapoisto	30 vuotta
Sähköjohdot, muuntoasemat, ulkovalaistus	Tasapoisto	20 vuotta
Muut putki- ja kaapeliverkot	Tasapoisto	20 vuotta
Liikenteen ohjauslaitteet	Tasapoisto	10 vuotta
Muut kiinteät koneet, laitteet ja rakenteet	Tasapoisto	10 vuotta
Koneet ja kalusto		
Tietokonelaitteet	Tasapoisto	3 vuotta
Viestintälaitteet	Tasapoisto	3 vuotta
Henkilö- ja pakettiautot	Tasapoisto	5 vuotta
Linja-, kuorma-autot sekä muut raskaat k	Tasapoisto	8 vuotta
Muut kuljetusvälineet ja liikkuvat työkoneet	Tasapoisto	5 vuotta
Muut laitteet ja kalusteet	Tasapoisto	5 vuotta
Muut aineelliset hyödykkeet		
Luonnonvarat	Käytön mukainen poisto	
Arvo- ja taide-esineet	Ei poistoa	
Keskeneräiset hankinnat	Ei poistoa	
Pysyvien vastaavien sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	Ei poistoa	